

NR. 4

P. III. 598

REVISTA BIBLIOTECILOR*
REVISTA BIBLIOTECILOR
REVISTA BIBLIOTECILOR
REVISTA BIBLIOTECILOR
REVISTA BIBLIOTECILOR
REVISTA BIBLIOTECILOR
REVISTA BIBLIOTECILOR*

REVISTA BIBLIOTECILOR
ANUL XXIV • APRILIE 1971
Publicatie a Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă
REVISTA
BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR

Publicație a Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă

ANUL XXIV

Nr. 4

APRILIE 1971

SUMAR

✓ Emil IORDĂCHESCU: Bibliotecile — componentă majoră a procesului educației permanente	193	Elena MOIANU: Descrierea uniformă a noilor denumiri de edituri și de colecții editoriale	222
✓ Mircea IOANID: Centrul de informare și documentare în științele sociale și politice (C.I.D.S.P.)	195	Constantin GÎLEA: La Biblioteca municipală „Gheorghe Asachi” din Iași: simplificări în evidența imprumuturilor	224
Emilia CARABA: Preocupări bibliografice în paginile presei comuniste și revoluționare (1920—1939)	197	Ecouri (la articolul Propaganda cărții și a bibliotecii în concepția bibliotecarilor)	227
Ștefan SUCIU: Un moment din istoria presei comuniste. Publicații comuniste confiscate în anii ilegalității	203	Val. ALEXANDRU: Știința despre viață — o știință pasionantă (Expoziție tematică)	230
În cinstea aniversării partidului	206	Expoziția „Tehnologia instruirii” (București ianuarie—aprilie 1971)	233
Radu LEVĂRDĂ: Ce prolec-te are editura dv.? Realizări și perspective la Editura Ion Creangă	208	Cronică	234
Ioana TĂUTU: Din nou despre filiale... Sistemul sau aplicarea lui trebuie perfecționată?	208	L. O.: La Lipova... după șase luni	236
George VLĂDESCU: Lectura populației din comunele suburbane și din cartierele mărginașe ale orașelor	211	Istoria cărții și a bibliotecilor	
A. M. MIHIȚ: Bibliotecile sindicatelor — biblioteci publice?	216	Pompiliu TEODOR: Lumea cărților lui Samuil Micu	237
Gheorghe PLĂCINTĂ: Ce și cât se citește la o bibliotecă publică de cartier din București	218	De peste hotare	239
		Lucrări de specialitate	241
		Fișier	246
		Consultații	
		Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN: Serviciile de bibliotecă adresate cititorilor-copii (I)	253

BIBLIOTECILE — COMPONENTĂ MAJORĂ A PROCESULUI EDUCAȚIEI PERMANENTE

Apariția Legii privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste concretizează în prevederi cu caracter normativ una din indicațiile principale de cea mai mare însemnătate ale celui de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român, care sublinia că în societatea contemporană, caracterizată printr-o amplă și rapidă dezvoltare a cunoașterii umane, prin pătrunderea cercetării științifice în aspectele din ce în ce mai intime ale fenomenelor și prin aplicarea acestor cercetări în domenii din ce în ce mai diferite ale vieții practice, ridicarea nivelului de pregătire științifică și de cultură generală a fiecărui om al muncii reprezintă o sarcină de cea mai mare însemnătate. Astăzi, a avea cunoștințe științifice cit mai temeinice și a înțelege pe această bază desfășurarea fenomenelor naturale și sociale nu mai este un simplu deziderat izvorit dintr-o goană sterilă după erudiție, ci o necesitate impusă de viața însăși, care cere tuturor oamenilor, atât în producție cit și în viața de toate zilele, un număr tot mai mare de cunoștințe profesionale, tehnico-științifice și de cultură generală, un volum tot mai mare de muncă intelectuală. Această necesitate general umană, care impune fiecărui om un efort constant de împropățare și reajustare a cunoștințelor pentru a rămâne un element valabil al colectivității, presupune, pentru a se realiza în fapt, nu numai existența dorinței interioare de autoperfecționare intelectuală și morală, dar și un cadru material adecvat care să permită realizarea acestei dorințe pentru toți oamenii și să o justifice și pe planul statutului lor profesional. Este ceea ce face cu multă chibzuință legea amintită, care, consacrand instituționalizarea educației permanente în țara noastră, stabilește că în promovarea cadrelor criteriul principal va fi calificarea și competența, asigurând și temeiul pentru existența unei corespondențe între pregătire și retribuție.

Transpunerea în fapt a acestor prevederi implică reevaluarea a numeroase funcțiuni ale instituțiilor de cultură și în mod deosebit a bibliotecilor, care sînt

chemate să joace un rol dintre cele mai importante în acțiunea de perfecționare și reciclare a cadrelor.

Este un fapt cunoscut că pînă în prezent bibliotecile publice au contribuit masiv la dezvoltarea gustului pentru lectură, dar s-au afirmat în mai mică măsură ca instituții care participă direct în procesul de formare intelectuală și profesională, de educare permanentă a adulților. Literatura de specialitate citită în multe biblioteci nu depășea pînă acum, din totalul lecturii, aproximativ 15—20 la sută în mediul urban și 10 la sută în mediul rural. Acest fenomen se datorește și faptului că nici bibliotecarii nu s-au considerat în mod activ și eficient angajați în acțiunea de educare a adulților; trebuie spus că, de multe ori, acțiunile pentru antrenarea cititorilor la lectură literaturii nebeletristice au avut un caracter formal. De asemenea, nu existau contacte organizate, permanente între instituțiile care aveau ca principal obiectiv educația adulților și bibliotecile publice.

De altfel și faptul că deseori instituții publice și specialiști din provincie adresează cereri de informare bibliotecilor și centrelor de documentare de importanță republicană, cereri care s-ar putea rezolva la nivelul bibliotecii locale, dovedește că cei interesați nu au descoperit încă posibilitățile de informare și de difuzare a cărții științifice pe care le deține această instituție. Putem deci considera că, pînă acum, specialistul nu s-a adresat în mod sistematic bibliotecii publice în eforturile lui de perfecționare profesională, ignorînd sau neglijînd posibilitățile existente în mod obiectiv în aceste biblioteci, atât în ceea ce privește cantitatea de documente primare aflate în aceste instituții, cit și în ceea ce privește volumul de informații și alte servicii pe care l-ar fi putut furniza.

Noul sistem de perfecționare profesională creează un teren prielnic bibliotecilor pentru formarea unui public receptiv la propaganda lor și pe planul formației lor de specialitate. El ar putea schimba fundamental funcțiile bibliotecii și conținutul muncii ei, dacă bibliotecarul va ști să integreze organic activitatea instituției lui în acest sistem. În

mod teoretic, și pînă acum biblioteca publică număra printre funcțiile sale și pe aceea de a asigura toate serviciile pentru educarea și perfecționarea profesională (alături de recreerea culturală), sub aspectul furnizării literaturii solicitate, al acordării asistenței în orientarea lecturii și al informării asupra surselor de documentare. În practică însă, o prea mare parte, atît a activității de selectare a literaturii și de constituire a fondurilor cit și a muncii bibliografice, era și este încă ruptă de viață. În special latura bibliografică a activității bibliotecare suferă mult de pe urma pa-seismului (orientată fiind cu predilecție spre despuiera publicațiilor vechi, care nu prezintă importanță decît pentru un grup restrîns de cercetători), a caracterului întîmplător imprimat de comemorări și aniversări, ori a unei adresabilități mult prea generale (puținele materiale bibliografice pe specialități care au fost concepute — de exemplu „Ce să citească laminoristul“, „Ce să citească agronomul“ etc. — nu aveau o adresabilitate precisă, pe grade de pregătire, și nu erau făcute la zi).

Bibliotecile ar trebui deci să considere procesul de reciclare continuă a lucrărilor din unitățile socialiste ca o problemă centrală a activității lor. În cîmpul lor de acțiune pe acest plan s-ar înscrie următoarele direcții principale:

1. Să urmărească o completare rațională a fondurilor, în concordanță cu ramurile de producție și principalele domenii de activitate existente pe teritoriul pe care-l deservesc. Grija de a constitui colecții vii, mereu reînnoite — și nu de a depozita arhive — trebuie să devină o preocupare permanentă, în concordanță cu procesul de perfecționare și reciclare a cadrelor.

2. Să creeze legături la diferite nivele cu organizatorii formelor de învățămînt și să posede un inventar al programelor de învățămînt, precum și o evidență a cadrelor de predare.

3. Să obțină ca profesorii să includă în planul lecțiilor lor recomandările bibliografice asupra literaturii cerute de subiectul respectiv, recomandări elaborate în comun de cadrul care predă și de bibliografia bibliotecii. Pentru aceasta, biblioteca trebuie să organizeze un serviciu bibliografic activ, care să poată veni în întîmpinarea cererilor de informare ale lectorilor și ale cursanților. (Se poate presupune că întreg procesul de perfecționare nu se va desfășura pe bază de manuale sau de conpecte, ci va solicita studiul literaturii apărute asupra temei date, literatură în continuă reînnoire.)

4. Să întocmească pentru fiecare curs de reciclare bibliografii deschise, la a căror alcătuire să participe în calitate de consultant și specialistul care organizează cursul. Și în această lucrare, prezența unui serviciu activ de documentare și bibliografie se impune. Chiar în condițiile unui număr restrîns de lucrători va trebui ca accentul în munca bibliografică să se mute de pe bibliografia locală și studiile bibliografice generale către munca de furnizare a informațiilor bibliografice în ajutorul cursurilor de perfecționare.

5. Să creeze un serviciu rapid de împrumut interbibliotecar și instrumentația necesară de informare asupra surselor și colecțiilor de împrumut.

Este lesne de prevăzut că, în condițiile aplicării Legii privind perfecționarea pregătirii profesionale se va ivi, pe întreg teritoriul țării, o mare solicitare de literatură de specialitate, solicitare concomitentă, din toate domeniile și de toate nivelele. Aceasta înseamnă că bibliotecile vor fi puse în mod practic în fața problemelor care, pînă în momentul de față, la noi nu a fost ridicată decît în mod teoretic: un sistem modern de bibliotecă trebuie să ofere oricînd, oricui, oriunde, majoritatea literaturii socialmente necesare pentru o informare rapidă și calificată. Pentru a face față acestei solicitări, bibliotecile publice vor trebui să-și procure cataloagele colective elaborate de marile centre și — la rîndul lor — să facă cunoscute colecțiile lor în formă cît mai rapidă și mai lesnicioasă (poate chiar prin cataloage tipărite), pentru ca împrumutul interbibliotecar efectuat de marile biblioteci să fie degajat de solicitările care ar putea fi satisfăcute pe plan local, cît mai aproape de solicitant.

Probleme deosebite pune în noile condiții și perfecționarea profesională a bibliotecarului, deoarece lucrătorul unei instituții care acumulează „memoria colectivă“ și o face accesibilă tuturor, lucrătorul care poate să contribuie nemijlocit la reducerea distanței existente între proliferarea continuă a cunoștințelor și capacitatea redusă a individului de a se informa, are o răspundere mare în ceea ce privește calificarea sa profesională, care depășește limitele stricte ale meseriei lui. Este limpede că perfecționarea profesională a bibliotecarului se reflectă nu numai în interiorul profesiei sale, ci are repercusiuni adînci în procesul de informare a cititorilor, în reciclarea tuturor categoriilor de lucrători. Ca atare, pregătirea profesională a bibliotecarului, specializarea lui continuă este o problemă care, acum mai mult decît oricînd, trebuie analizată cu toată

Centrul de informare și documentare în științele sociale și politice (C.I.D.S.P.)

Pe planul dezvoltării științelor sociale și politice din țara noastră, anul 1970 are semnificații deosebite. În contextul succesorilor obținute de poporul român, sub conducerea științifică a Partidului Comunist Român, în opera de edificare a societății socialiste și corespunzător sarcinilor importante ce revin în actuala etapă științelor sociale și politice, a fost creată Academia de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România.

Crearea noii și prestigioasei instituții reprezintă un eveniment remarcabil în viața științifică și culturală a țării, reflectând gradul de maturitate al științelor sociale și politice din țara noastră, al culturii socialiste românești.

În cadrul Academiei de Științe Sociale și Politice a fost înființat, la 1 iulie 1970, *Centrul de informare și documentare în științele sociale și politice (C.I.D.S.P.)*. Centrul este chemat să răspundă exigențelor actualei etape de dezvoltare a științelor sociale și politice din R.S. România, nivelului înalt al investigației, care impune modalități informaționale cuprinzătoare, operative și efi-

gria, această categorie de lucrători fiind supusă și ea obligațiilor care decurg din **Legea privind perfecționarea pregătirii profesionale**.

Cele spuse în rândurile de mai sus reprezintă doar o aproximare a problematicii cu care vor fi confruntate bibliotecile publice în condițiile aplicării sistemului de pregătire continuă a lucrătorilor din unitățile socialiste. Este de la sine înțeles că funcționarea acestui sistem va impune rezolvarea a numeroase alte sarcini, astăzi abia previzibile, dar ceea ce este sigur e faptul că această realitate apărută în planul educației va imprima activității bibliotecilor publice o direcție nouă, va crea un cimp fertil de preocupări care, credem, se vor reflecta într-o nouă dimensiune a contribuției bibliotecilor la viața socială.

Emil IORDĂCHESCU

director al Direcției așeză-
mintelor culturale din Co-
mitetul de Stat pentru Cul-
tură și Artă.

ciente. Acest act se înscrie pe linia poli-
ticii partidului de promovare a științelor
sociale și politice, de angajare directă a
acestora la procesele de perfecționare a
vieții sociale și politice din România
socialistă, de conectare a lor la mișcarea
și lupta de idei contemporane.

C.I.D.S.P. este menit să asigure unită-
ților de cercetare ale Academiei de
Științe Sociale și Politice, catedrelor de
științe sociale din Ministerul Învățămîn-
tului, unităților din Comitetul de Stat
pentru Cultură și Artă și altor unități
cu profil social-politic informarea și do-
cumentarea în științele sociale și politice;
filozofie-logică, sociologie, științe econo-
mice, științe juridice, științe politice,
psihologie, istorie-arheologie, teoria și
istoria literaturii și artei, lingvistică-fi-
lologie.

Avînd ca obiectiv principal asigurarea
informațională a temelor prioritare de
cercetare în domeniul științelor sociale
și politice, *Centrul* îi revine de ase-
menea sarcina elaborării unor instru-
mente specializate de înaltă ținută
științifică, care să ofere cercetătorilor
români posibilitatea de a cunoaște ni-
velul mondial al problemelor abordate,
creîndu-se astfel baza informațională
necesară conectării la domeniile de vîrf
ale investigației științifice internaționale.
Liniiile directe ale activității *Centru-
lui* rezidă în planul unitar de cercetare
în domeniul științelor sociale și politice
din R.S. România. În acest scop, activi-
tatea de informare a *Centrului* tinde
spre forme complexe, menite să ofere
sinteze și panorame, să descifreze direc-
ții și tendințe, să folosească mijloacele
și tehnicile informaționale cu scop pro-
spectiv.

Locul *Centrului* de informare și do-
cumentare în științe sociale și politice
în ansamblul unităților de informare din
domeniile social-umaniste este determi-
nat de Statutul Academiei de Științe So-
ciale și Politice, în care se prevede că
înaltul for științific „conduce Centrul de
informare și documentare în științele
sociale și politice și asigură îndrumarea
activității de informare științifică a altor
unități din domeniul științelor sociale și
politice”.

Activitatea C.I.D.S.P. se desfășoară în
cadrul unei structuri organizatorice care

cuprinde redacții de specialitate, un colectiv de metodologie și sociologia informației, servicii documentare, precum și tehnic-administrativ și reprografice.

În cursul anului 1971, C.I.D.S.P. își propune realizarea unui vast program, conservând și ameliorând structuri informaționale consacrate și inițiind altele noi. Forma de bază a activității de informare științifică o constituie buletinele de informare științifică, care vor apărea în opt serii: științe economice, filozofie-logică, sociologie, istorie-arheologie, științe juridice, psihologie, teoria și istoria literaturii și artei, lingvistică-filologie. Buletinele vor prezenta articolele din circa 3 mii de periodice românești și străine și cărțile importante intrate recent în țară, semnalând circa 50 000 de lucrări. Fiecare serie va fi însoțită de un index anual, instrument de mare utilitate în întocmirea bibliografiilor.

Trebuie menționat că tematica buletinelor, ca și întreaga orientare a activității de informare în diverse domenii, a format obiectul unei analize în cadrul secțiilor Academiei de Științe Sociale și Politice. În aceleași serii vor apărea revistele de referate și recenzii, care își propun să prezinte sistematic lucrările reprezentative, congrese, panorame ale stadiului investigației în diferite țări și regiuni.

Reflectând exigențele informaționale ale temelor prioritare în domeniul științelor sociale și politice, C.I.D.S.P. va edita colecția *Progrese. Direcții. Tendințe*, care însumează 12 volume: *Metode și tehnici de cercetare în științele sociale și politice*, *Forța de muncă (Resurse, utilizare, calificare)*, *Proгноză și planificare socială*, *Conducere. Decizie* (două volume), *Industria modernă (Economie. Sociologie. Psihologie)*, *Estetică industrială*, *Urbanism (Economie. Sociologie. Psihologie)*, *Știință și dezvoltare. Sociologia contemporană*, *Informatică documentară*, *Colectivitate rurală (Economie. Sociologie. Psihologie)*. Oglindind stadiul actual al cercetărilor în domeniul științelor social-politice pe plan mondial, aceste volume, elaborate de specialiști consacrați, vor oferi baza documentară indispensabilă efectuării unor investigații moderne și eficiente.

O „Bibliotecă documentară în științele sociale și politice” va prezenta integral lucrări importante în domeniul metodologiei sau teoriei social-politice contemporane. Primele numere ale colecției sînt într-un stadiu avansat: *Matematică și sociologie*, *Sociologia iugoslavă* etc.

Pe linia unei informări rapide a factorilor de decizie și a investigatorilor care efectuează cercetări cu caracter prioritar, vor fi elaborate operativ lucrări infor-

maționale grupate pe „Caiete” în domeniile: economie, sociologie, psihologie, istorie. De asemenea, este în curs de a fi pus la punct un sistem *Expres-Informația (INEX)*, care prin xerocopii, fișe de semnalare, adnotări scurte, traduceri etc. va semnala imediat lucrările de semnificație deosebită.

Alte lucrări prevăzute pentru 1971 vor prezenta contribuțiile românești la Congresul mondial de istorie economică (Leningrad, 1970), la Congresul mondial de sociologie (Varna, 1970), o selecție a celor mai importante comunicări prezentate la congresul mondial de sociologie (în Editura politică), lucrări documentare privind Academia de Științe Sociale și Politice etc.

În domeniul metodologiei și sociologiei informației sînt prevăzute investigații de beneficiari, elaborări de studii privind diferite aspecte ale informaticii etc. Nucleul preocupărilor metodologice îl reprezintă elaborarea *Dicționarului poliglot în științele sociale și politice* (în limbile română, engleză, franceză, germană, rusă), care va trebui să constituie un instrument util în activitatea științifică și editorială.

Ținînd seama de perspectiva apropiată a tratamentului electronic al informațiilor, în cadrul C.I.D.S.P. a luat ființă un curs de programare, sub conducerea acad. Gr. Moisil. Concomitent, stadiul avansat în care se află elaborarea unor tezaure permite să anticipăm primele experimente ale înmagazinării și regăsirii informațiilor cu ajutorul calculatoarelor electronice încă în cursul acestui an, continuînd pe o treaptă superioară în 1972.

Pe planul relațiilor internaționale, C.I.D.S.P. editează două publicații care prezintă cercurilor științifice de peste hotare creația românească în domeniul științelor sociale și politice: *Romanian Scientific Abstracts și Ruminskii buleten naucinii informații*. Au fost stabilite de pe acum relații de schimb de publicații cu circa 800 de instituții din majoritatea țărilor lumii și sînt prevăzute o seamă de acțiuni care să conducă la o intensificare substanțială a schimbului de publicații și de informații.

C.I.D.S.P. își propune să-și conjuge eforturile cu toate instituțiile care desfășoară activități similare, în vederea eliminării paralelismelor păgubitoare, pentru acoperirea unor noi domenii, pentru intensificarea activității de informare în domenii de vîrf. Colaborarea cu bibliotecile de specialitate și cu marile biblioteci enciclopedice constituie un obiectiv important al activității C.I.D.S.P. Ținînd seama că C.I.D.S.P. popularizează sistematic publicațiile intrate recent în biblio-

tecile mai importante și că desfășoară o activitate complementară acestora, există toate, temeiurile pentru a anticipa o rodnică colaborare între biblioteci — a căror funcție documentară excepțională nu mai poate fi discutată — și C.I.D.S.P.

A devenit de notorietate faptul că științele sociale și politice îndeplinesc nu numai o funcție ideologică și politică, ci reprezintă un instrument de cunoaștere și de acțiune, un factor de seamă în fundamentarea proceselor organizationale, economice, prospective etc. În condițiile economiei și vieții sociale moderne, o soluție nontehnică poate fi tot atât de eficientă, ca și o inovație sau invenție cu caracter tehnic.

În acest context, acțiunea de informare și documentare se înscrie ca o componentă a proceselor de dezvoltare și perfecționare, ca un factor al politicii Partidului Comunist Român de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, de ridicare a României socialiste pe trepte superioare ale civilizației moderne.

Documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din februarie 1971 care abordează o serie de probleme de excepțională însemnătate ale procesului de edificare socialistă în țara noastră indică sarcini deosebit de importante în domeniul informării social-politice și umanistice. Problema calificării și recalificării neîntrerupte a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, respectiv menținerea antrenamentului tehnico-științific la toate nivelurile, constituie un obiectiv social și național, la care, evident, trebuie să-și aducă contribuția toți factorii ce pot acționa eficient în această direcție. Centrul de informare și documentare în științele sociale și politice — în afara unor acțiuni de reciclare care au în vedere personalul propriu — va urmări sistematic stadiul mondial al metodologiei de reciclare, modalități economicoase și eficiente de menținere a antrenamentului tehnico-științific, soluții verificate de instruire și reinstruire profesională, rapidă, programe omologate ale profesiunilor vechi sau moderne, într-un cuvânt, va acționa cu toată hotărârea în spiritul și în litera directivelor partidului.

O serie de lucrări prevăzute în mod special: *Proгноza economică, Conducere, Decizie, Industria modernă, Știință și dezvoltare, Estetică industrială* ș.a. sint menite să contribuie la formele de studiu destinat lucrătorilor din aparatul de partid și de stat, din aparatul economic etc., care, potrivit directivelor de partid, trebuie să-și apropie știința conducerii societății.

Mircea IOANID

Preocupări bibliografice în paginile presei comuniste și revoluționare (1920—1939)

Scrutind cu mindrie drumul de glorie al Partidului în decursul unei jumătăți de secol, finalizat în marile realizări de azi ale României socialiste în toate sectoarele vieții economice, politice, sociale și culturale, și urmind îndemnul de a cerceta diversele aspecte ale istoriei luptei Partidului Comunist Român și ale mișcării muncitorești și democratice din România, ne propunem să dăm câteva exemple și să tragem unele concluzii asupra modului de propagandă și popularizare a cărții progresiste în paginile organelor de presă și în publicațiile periodice ce au stat sub influența lui.

În perioada de care ne ocupăm Partidul Comunist Român a acordat o atenție deosebită presei muncitorești și revoluționare ilegale și legale, ca mijloc de educare ideologică și de pregătire a maselor pentru revoluție, conducându-se după principiul leninist care evidențiază rolul de propagandist mobilizator și orga-

Biblioteca Socialistă

- Cărțile de mai jos se gă-
sesc de vânzare la **Librăria
Socialistă** str. Instrucției No. 4
Mașina de treerat 0.25
Să fie lumina de M.
Vincewsky 0.50
Întâi Mai (sarbătoarea,
muncii) 0.50
Teoria lui Karl Marx a-
supra valorii și plus va-
loarei de Dr. Tatian Gri-
gorovici 0.50
Lupta de clasă de Dr.
T. Grigorovici 0.50
Constituția Rep. Socialis-
te Ruse 0.50
Democrația burgheză și
Dictatura proletară de
N. Lenin 0.50
Sindicatul muncitoresc
de Dr. C. Racovsky 1.—
Cântecul șoimului (poe-
me și nuvele) de Maxim
Gorky 0.75
Religia, familia proprie-
tate de Raicu Ionescu-
Rion 1.—
Pușcăriașul. Dezrobirea
Muncii Cantece socialiste 1.—
Friedrich Engels [bio-
grafic] de K. Kautsky 1.50
Karl Marx [schită bio-
grafică] de Dr. O. Calin 1.—

Listă de cărți publicată în Nădejdea
din 18 iulie 1920

nizator colectiv al presei comuniste. Astfel publicațiile comuniste din România au oglindit procesul călirii și maturizării partidului, lupta lui pentru apărarea unității rîndurilor sale, pentru triumful ideologiei marxist-leniniste. Ele s-au făcut ecoul luptei poporului român pentru progres social, pentru apărarea independenței naționale, pentru pace și socialism.

Din ziarele și revistele ilegale și legale editate de P.C.R. și organizațiile sale de masă s-au identificat pînă în prezent circa 500 de titluri¹⁾, dar cercetările noi întreprinse în diferite arhive și biblioteci din țară scot la iveală și alte documente de acest fel.

Din cercetarea acestor ziare și reviste rezultă că propaganda cărții a constituit o preocupare constantă a Partidului Comunist Român și a organizațiilor sale de masă; răspîndirea documentelor de partid, a literaturii de partid, a operelor clasice ale marxism-leninismului, era considerată ca o importanță verigă a muncii ideologice. Amintim în acest sens articole și documente programatice ca: *Răspîndirea literaturii revoluționare; Să lichidăm subaprecierea politică a controlului asupra împrăstierii literaturii în Partid; Știința — săptămînală* apărute în *Buletinul C.C. al P.C.R. și Știința ilegală*. De asemenea, în Rezoluția C.C. al U.T.C. asupra muncii și sarcinilor organizației U.T.C.-iste locale București, apărută în *Buletinul Uniunii Tineretului Comunist din România* din 1932, se sublinia că „documentele C.C. al P.C.R., ale U.T.C., cum și ale teoriei marxist-leniniste trebuie citite în mod sistematic și împletite cu munca de zi cu zi”.

Corespunzător indicațiilor cuprinse în astfel de documente, în organele de presă ale Partidului Comunist Român, în paginile publicațiilor organizațiilor sale de masă, în ziarele și revistele antifasciste au fost inserate, sub cele mai diverse forme, recomandări de publicații. Cu tot spațiul restrîns, cu toate greutățile și riscurile apariției acestor publicații periodice, ele au făcut loc permanent, deși uneori, modest, unei mari diversități de forme de recomandare bibliografică a literaturii: recenzii, liste de recomandare, note bibliografice — adnotări, descrieri bibliografice, citate (cu sau fără indicarea titlului lucrării din care au fost extrase), bibliografie de subsol (ascunsă). Un loc aparte — prin frecvență — îl ocupă recomandarea publicațiilor peri-

1) Georgescu, Titu și Ioanid, Mircea. *Presă P.C.R. și a organizațiilor sale de masă, 1921—1944*. (Prezentare bibliografică). Buc., Editura științifică, 1963. 384 p. cu facs.

odice, care se făcea prin toate formele menționate mai sus.

O trăsătură distinctă a bibliografiei din paginile presei comuniste și revoluționare, este tematica multilaterală a publicațiilor popularizate. Se recomandau, alături de opere ale clasicilor marxism-leninismului și documente de partid — lucrări social-politice și filozofice, literatură științifică și beletristică apărute în cele mai diverse forme grafice. Alegerea lucrărilor prezentate este orientată spre un anume scop acordat la cerințele educative ale momentului istoric dat.

Conciziunea descrierii și recomandărilor bibliografice era determinată, în primul rând, de necesitățile conspirativității în recomandarea documentelor și literaturii de partid, și, în al doilea rând, de necesitățile economiei de spațiu tipografic. De cele mai multe ori se indicau doar numele, prenumele autorului și titlul cărții. Acesta din urmă era și el deseori redus la minimum necesar pentru recunoaștere — fie prin prescurtarea unor cuvinte, fie prin redarea primelor cuvinte sau a ideii.

În marea lor majoritate, recomandările erau însoțite de îndemnuri directe și insistente adresate cititorilor, de a citi și recomanda la rîndul lor cărțile și publicațiile periodice cuprinse în ele.

Dat fiind că aceste bibliografii aveau ca obiect principal sau exclusiv — publicațiile editate de partid și prin grija lui, ele constituie o sursă prețioasă în cercetarea activității sale editoriale, pentru cei care ar dori alcătuirea bibliografiei literaturii marxiste, antifasciste și progresiste legale și ilegale.

Înainte de a ne ocupa mai îndeaproape de fiecare dintre formele bibliografice de recomandare în paginile presei comuniste și revoluționare, nu putem să nu amintim grija manifestată de aceste publicații pentru creșterea conștiinței revoluționare a maselor, pentru formarea gustului și deprinderii lecturii. În acest sens menționăm îndemmurile și apelurile adresate direct cititorilor cu sfatul de a citi literatură fără a se indica, sau fără a se face referiri la anumite titluri de cărți sau periodice: „Citiți ziarele și broșurile socialiste!”, „Citiți numai cărți muncitorești!”, „Citiți și sprijiniți presa tineretului proletar!” sau „Librăria socialistă din Galați a adus un transport de cărți noi literare și socialiste, c.p. [cărți poștale] socialiste. Cumpărați broșurile cu ocazia lui 1 Mai socialiste și răspândiți-le în toate straturile (1)“.²⁾

2. *Nădejdea*, organul Partidului Socialist și al Sindicatelor din Galați, 1920—1921; *Tinărul leninist*, organul Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, 1931, 1934.

Prin însemnătate, conținut și frecvența cu care apăreau, *listele bibliografice de recomandare* ocupă primul loc printre formele de propagandă a literaturii în presa comunistă și revoluționară. Analizându-le, constatăm caracterul lor selectiv; ele prezintă într-un număr relativ limitat de titluri (10—20), literatură de certă valoare, de primă însemnătate pentru lupta politică.

În perioada luptei pentru crearea P.C.R., *Lupta de clasă*, revistă legală editată de primii militanți comuniști din România, în primul său număr din 1 iulie 1920, publică o bibliografie care era menită să informeze și să recomande literatura socialistă și comunistă fundamentală, aflată în vânzare la Librăria Socialistă din București. Bibliografia recomanda un număr de 28 de lucrări. Ni se pare interesantă însăși împărțirea pe probleme a literaturii recomandate:

[1.] LITERATURA ASUPRA REVOLUȚIEI RUSE unde sînt menționate 4 lucrări printre care: *Constituția Republicii Socialiste Federative a Sovietelor din Rusia*.

[2.] LITERATURA COMUNISTĂ. Acest capitol numără 11 lucrări printre care găsim: *Democrația burgheză și dictatura proletară*; *Eroii Internaționalei de la Berna* de N.[=V. I.] Lenin; *Un program de acțiune [= luptă] comunistă*; *Manifestul Comunist* de Karl Marx și Fr. Engels; *Internaționala Comunistă (manifestul și principiile sale)*. [Manifestul său. Principiile sale. Primul său congres. Rezoluții și aderări. Prefață de N. Lenin. București. Secțiunea Partidului Socialist, 1920, 64 p.]*)

[3.] ALTE SCRIERI SOCIALISTE. Dintre cele 8 titluri semnalăm: *Concepția materialistă a istoriei*; *Anarhism și socialism* și *Ce vor socialiștii* de C. Dobrogeanu-Gherea.

[4.] VA APARE ÎN CURÎND. Se atrage atenția asupra a 5 lucrări printre care: *Revoluția mondială* de H. Gorter; *Familia [și statul comunist]** de A. Kollontai, și altele.

Cam în aceeași perioadă, *Nădejdea*, organul zilnic al Partidului Socialist și al Sindicatelor din Galați, insera în numărul său (71) din 18 iulie 1920 o listă de broșuri și cărți apărute în „Biblioteca socialistă”, aflate în vânzare la Librăria

*) Titluri și subtitluri simplificate.

Socialistă din Galați, care recomandă 11 titluri: *Mașina de treerat*. [Povestire. Buc., f.e., 1920, 14 p.]; *Să fie lumină* de M. Vincevsky. [Ediția a 6-a, Buc., Cercul de Editură Socialistă¹⁾, f.a., 30 p.]; *Marxism și darvinism* de Anton Pan-n[e]c[oe]k, [Buc., C.E.S., 1919, 39 p.]; *Calendarul Muncii pe 1920*; [Buc., C.E.S., f.a., 54 p.]; *Problemele puterii sovietice* de [V. I.] Lenin; *Întâi Mai (Sărbătoarea muncii)*. [Buc., C.E.S., 1920, 14 p.]; *Teoria lui Karl Marx asupra valorii și plusvalorii* de dr. Taian[a] Grigorovici. [Ediția a 3-a. Buc., C.E.S., 1920, 16 p.]; *Lupta de clasă* de dr. T[atiana] Grigorovici. [Ediția a 4-a. Buc., C.E.S., 1920, 27 p.]; *Constituția Republicii Socialiste Ruse* [Constituția Republicii Socialiste Federative a Sovietelor din Rusia*]; *Democrația burgheză și Dictatura proletară* de N [= V. I.] Lenin.

Această listă, pe lângă faptul că contribuie la determinarea profilului editurii respective, deschide posibilități pentru studierea preocupărilor unor oameni de cultură de orientare marxistă, pentru traducerea și explicarea la un nivel de popularizare a lucrărilor de bază ale marxism-leninismului și ale celor care oglindesc procesul de clarificare ideologică a epocii.

Știința, organul Comitetului Central al Partidului Comunist din România (Secțiunea Internațională Comuniste), apărută în ilegalitate în perioada 15 august 1931 — 8 octombrie 1940, publica cu regularitate în paginile sale bibliografii, cu scopul informării cititorilor ei asupra publicațiilor apărute în Editura Comitetului Central al Partidului Comunist din România. În numerele sale: 12—13 din septembrie-octombrie; 14 din noiembrie 1933; 1 și 2 din ianuarie și februarie 1934 și 6—7 din 3 martie 1935, de exemplu, sub titlul *Bibliografie* au fost inserate liste în care erau recomandate printre altele:

I. cărți și broșuri: *Învățătura marxist-leninistă asupra războiului imperialist*; *Ce aduce țărănimii muncitoare legea conversiunii datoriilor agricole?*; *Insemnătatea istorică a luptelor muncitorești din februarie*; *Cum au pregătit și au condus bolșevicii ruși victoria din Octombrie*; *Din dezbaterile procesului ceferiștilor*; *Probleme ale mișcării sindicale [internaționale]** de O. Piatnički; *Țara Construcției Socialiste [de la al 6-lea la al 7-lea congres al sovietelor]**; *Raportul tov. Kuibîșev din 7.I.1935*; *Situația org[anizatorică] a Partid[elor] Comuniste din Balcani** de A. Alihanov; *Scrisoarea lui Dimitroff către mun-*

citorii austrieci [martie 1935, București, Editura Comitetului Central al Partidului Comunist din România, 1935. 20 p.].

II. ziare și reviste: *Buletinul C.C. al P.C.R.*, nr. 12 și 13 [1933]; *Întrebări și răspunsuri*, nr. 8 și 9 [1933]; *Știința*, nr. 12 și 13 [1933]; *Alarma* [organul antimilitarist al C.C. al P.C.R.], nr. 2, 3 și 4 [1933]; *Steagul Roșu* [organul P.C.R., (Secțiunea București)], nr. 5, [1933]; 15—16 *Februarie*, organul Comitetului Raional de Verde [al P.C.R.], nr. 1, 2 și 3 [1933]; *Știința*, nr. 2, (anul IV) [1934]; *Cazarma* [organ antimilitarist al C.C. al U.T.C.] nr. 1 (anul IV [1934]).

III. documente: *Rezoluțiile Plenarei lărgite a C.C. din iulie 1933*; *Circularele* nr. 5, 8, 9, 10, 11, 12 (iulie-noiembrie 1933); *Rez[oluția] Intern[ationalei] Com[uniste] asupra situației din Germania*; *Circulara* nr. 17 [1934].

IV. manifeste: *Chemarea către țără-nime*; *Manifestul către țărani* (noiembrie 1933); *Despre rezultatele alegerilor din 20.XII.1933*; *Despre introducerea stării de asediu*; *Despre recursul procesului ceferiștilor*; *Către ceferiști și petroliști*; *Despre aniversarea zilelor de 15—16 februarie*; *Manifestul C.C. al P.C.R. către Partidele Social-Democrat și Socialist-Unitar pentru front unic etc.*

Această enumerare, departe de a epuiza lucrările cuprinse în liste, ni se pare edificatoare pentru modul în care popularizarea și propaganda cărții este pusă în slujba unor sarcini ale activității politice revoluționare. În afară de problemele teoretice și organizatorice curente, în aceste liste își găsesc un loc din ce în ce mai mare lucrări cu caracter antifascist.

Uneori ele erau completate cu apelul: „Cereți aceste publicații de la acel care vă dă numărul de față [al *Științei*]. Dați-le mai departe și feriți-le de ochii agenților siguranței și ai patronilor [!]”

În paginile *Buletinului Comitetului Central al P.C.R.* apăreau periodic sub același titlu de „Bibliografie”, liste bibliografice care informau cititorii asupra noilor apariții. Astfel, în numărul 18—19 din anul 1934, bibliografia indica publicațiile apărute în 1934, printre care 23 titluri de manifeste, 4 titluri de ziare și reviste, rezoluțiile ședinței din aprilie și 7 titluri de broșuri ca: *Cuvîntarea tov. Manuilsky la plinara a XVII-a a C.E.I.C.*; *Sarcinile P.C.R. față de pericolul lipsei de recoltă și a foamei* de S. Gorun; *Partidele comuniste în lupta pentru mase* de C. Piatnizky; *Pentru ce luptă Partidul Comunist din România* (scrisă sub titlu țărani) de S. Gorun; *Ce trebuie să știe orice revoluționar*, Ediția a 3-a.

1) Mai departe, prescurtat : C.E.S.

*) Titluri prescurtate

Bibliografia inclusă în numărul din 21 iunie 1935, al aceleiași *Buletin*, recomandă, din aparițiile anului 1935, 4 titluri de periodice, 14 titluri de cărți și broșuri, dintre care menționăm: D. S. Manuilski *Marxismul ca teorie a dictaturii proletariatului*; *Cazul Doriot*; Ilya Ehrenburg *Războiul civil din Austria*; Bela Kun *Cuvîntare la conferința redactorilor presei revoluționare*; 1 Mai zi de luptă internațională a proletariatului; V. I. Lenin *Proletariatul revoluționar și dreptul la autodeterminare al națiunilor*, Ediția a 2-a, ș.a.m.d.

Listele bibliografice de recomandare, apărute în numerele 13 și 14 ale *Buletinului C. C. al P.C.R.* din septembrie — noiembrie 1933 sint completate cu următorul apel:

„Cereți aceste publicații de la acei, care vă dau „*Buletinul*” de față. Citiți regulat presa partidului și dați-o mai departe; Susțineți presa noastră prin plata publicațiilor primite. Păziți materialul Partidului de ochii agenților siguranței și ai patronilor [!]”

Bibliografia inserată în numărul 1, din mai-iunie 1935, al *Buletinului Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist din România*, grupa publicațiile apărute în Editura C.C. al U.T.C. din România, are trei capitole: *PRESĂ (Tinărul leninist, Brazda)*; *BROȘURI (8 titluri)*; *MANIFESTE (14 titluri)*. Dintre broșurile recomandate menționăm: *Pentru realizarea frontului unic*; *Sarcinile cele mai apropiate ale U.T.C.*; *Situația economică a tinerilor din Germania hitleristă*; *Celula de întreprindere trebuie să fie baza U.T.C.*; *Declarația drepturilor studențești etc.*

Specificul bibliografiilor apărute în presa legală a Partidului Comunist Român și a organizațiilor sale de masă, precum și în presa influențată de Partid, constă în recomandarea mai largă, alături de cărțile politice, a lucrărilor științifice și literare. În acest context ne vom opri asupra *notelor bibliografice* (adnotări), formă foarte răspîndită de recomandare și popularizare a literaturii științifice și beletristice. Aceste note cuprind — pe lângă enunțarea titlului, autorului cărții și, eventual, indicația editurii — scurte caracterizări referitoare la temă, poziția politică a autorului, stilul în care este scrisă lucrarea ș.a.m.d. Am ales, pentru exemplificare, câteva note bibliografice de acest fel:

„Notă. Profesorul ieșan Andrei Oțetea publică în *Viața Românească* (nr. 1, 4, 6, 8) din anul acesta (1939) o serie de studii asupra Renașterii.

Începînd cu Cauzele economice ale Renașterii, continuă prin descoperirile geo-

grafice și începutul expansiunii europene. Lupta pentru supremația asupra Italiei și formarea sistemului politic european (1494—1559). Atragem atenția atît a specialiștilor, cît și a tuturor celor preocupați de istoria socială, asupra acestor cercetări. Pentru prima oară în România sint analizate pe baza metodei dialecticei materialiste, fenomene istorice de o însemnătate și amploare deosebită. Pe lângă intuiționismul scinteiilor al prof. N. Iorga și meticulozitatea prof. C. C. Giurescu, tinărul profesor al Universității Mihăilene aduce o viziune nouă, progresistă și științifică. Problemele atacate, cu atît curaj sint dintre cele mai grele și literatura asupra lor este imensă. Acest lucru mărește cu atît mai mult meritele autorului”. (*Cadran*, Buc., 1, Seria a 2-a, nr. 1, 15 sep 1939, p. 4).

„Reputatul scriitor englez W. H. Auden, autorul unei Antologii a libertății, a scos de curînd volumul său de memorii din călătoria sa pe frontul chino-japonez, intitulat *Journey to war* în care descrie lucruri inedite din țara galbenă a luptei pentru libertate”. (*Cadran*, Buc., 1, Seria a 2-a, nr. 1, 15 sep 1939, p. 4).

„D. Florea Crețeanu, excelentul tîlmăcitor al lui „*Pugacev*” de Serghei Esenin a tipărit un volum de versuri „*Cintec intrerupt*” în colecția „*Drum*” (1939). A fost o surpriză pentru noi pentru că-l știam pe F. C. un poet cu vaste resurse sociale iar motivele din volumul acesta sint tot tristețea, neliniștea, disperarea...” (*Cadran*, Buc., 1, Seria a 2-a, nr. 3, nov 1939, p. 3).

„*Demonul*” lui Mihail Lermontov a mai fost tradus în românește, dar noul vestmint pe care i-l dă George Lesnea, ni-l face abia acum cunoscut și prețuit cît trebuie.

Marele poet rus, contemporanul și egalul lui Pușkin este ca și acesta un precursor al noii culturi sovietice”. (*Cadran*, 1, Seria a 2-a, nr. 3, nov 1939, p. 4).

„*Arbeiter Zeitung* despre Gherea. Ultimul număr sosit la București din *Arbeiter Zeitung* de la Viena [1920] are un lung și foarte frumos articol asupra lui Dobrogeanu-Gherea, în care se arată importanța mondială ca teoretician socialist a marelui dispărut”. (*Nădejdea*, Galați, 1, nr. 59, 4 iul 1920, p. 1).

„O merituosă lucrare *Cronica vremii lui Ștefan cel Mare al Moldovei*, descoperită de savantul istoric polon Olgiard Gorka în anul 1811 în Biblioteca de Stat din München, e cartea d-lui Ion Chițimia”. (*Cadran*, Buc., 1, Seria a 2-a, nr. 3, nov 1939, p. 3).

Din cele citeva note citate, reiese tendința de a familiariza pe cititori cu lucrări ale oamenilor de știință români

progresești, preocuparea de a atrage atenția asupra celor mai bune tălmăcirii ale lucrărilor de bază din literatura rusă și sovietică și, de asemenea, de a pune la îndemina cititorilor ecurile stîrnite în străinătate de opera și activitatea unor socialiști români.

O altă formă de recomandare bibliografică, la fel de des întîlnită, atît în presa legală și ilegală a P.C.R., cît și în presa organizațiilor de masă conduse de partid, este descrierea bibliografică a lucrării recomandate. Inserarea acestor descrieri era însoțită de cele mai multe ori de scurte apelative: „A apărut”, „Citiți broșura!”, „Citiți!”, „Se află sub tipar”. Uneori se indică și prețul cărții. Aceste completări conferă descrierilor bibliografice aspectul de anunț sau de reclamă atractivă. Reproducem cîteva exemple:

„La redacția ziarului se găsește spre vânzare broșura *«Socialismul care ne trebuie»*. Lei 5 exemplarul”. (În: *Ciocanele*, Buc., nr. 2, 25 aprilie 1922).

„*Viața internațională. Succesele, lipsurile și sarcinile partidelor comuniste de O. Piatnitzki*”. (În: *Buletinul C.C. al P.C.R.*, Buc., nr. 13, septembrie-octombrie 1933).

„Natalia I. Bujor Oul fermecat. Povești pentru copii și tineret. Editura „Naționala Ciornei” S. A. Prețul lei 60”. (În: *Reporter*, Buc., 1, nr. 1, 6 decembrie 1933).

„F. Aderca Mărturia unei generații. Ed. II. Editura „Naționala Ciornei”. Prețul lei 60”. (În: *Reporter*, Buc., 1, nr. 1, 6 decembrie 1933).

„A apărut broșura *«Presă noastră cotidiană și felul ei de a lucra»* de Bela Kun. 24 pag., lei 4. Ediția III/1935”. (În: *Buletinul C.C. al P.C.R.* Buc., 5, nr. 20, martie 1935).

„A apărut în broșură *Raportul tovarășului Dimitroff la cel de al VII-lea Congres Mondial al Cominternului*. Cereți de la răspînditorii «Scinteii». (În: *Scinteia*, Buc., V, nr. 23—24 (56) 20 august 1935).

„A apărut broșura *1 Mai zi de luptă internațională a proletariatului împotriva fascismului și războiului pentru ieșire revoluționară din criză*”. (În: *Scinteia*. Buc., 5, nr. 11, 15 aprilie; nr. 12, 22 aprilie 1935).

„A apărut broșura *Probleme ale mișcării sindicale internaționale* de O. Piatnițki. Editura C.C. al P.C.R. Februarie 1935, 32 pagini. Prețul lei 7, Cereți de la răspînditorii «Scinteii». (În: *Scinteia*, Buc., 5, nr. 4, 17 februarie 1935).

„Către cititorii Tovarăși! S-a ținut adunarea plenară a Comitetului Central al Partidului nostru. Rezoluțiile votate

la Plenară sînt sub tipar și în curînd vă vor fi la îndemînă. Cereți-le de la aceeași sursă de la care vă procurați tot materialul editat de noi. Red. «Sc.»[în-teii]”. (În: *Scinteia*. Buc., 6, nr. 12—13 (81—82), septembrie 1936).

„A apărut în broșură: *Lupta contra agenților troțkiști ai fascismului*. Cereți de la răspînditorii Scinteii”. (În: *Scinteia*. Buc., 7, nr. 90, 22 decembrie 1937).

„A apărut: *Slăbiciunile și sarcinile P.C.R. în lupta contra fascismului*. Cereți-le de la aceeași sursă de la care vă procurați tot materialul editat de noi”. (În: *Scinteia*, Buc., 8, nr. 14 (104), 25 noiembrie 1938).

„A apărut Ediția a II-a. *Unitatea clasei muncitoare*. Cereți-le...” (În: *Scinteia*, Buc., 8, nr. 6—7 (96—97), 1 aprilie 1938).

„Citiți: *De ce nu trebuie să fie țărănul român fascist* de Romulus Zăroni, din Frontul Plugarilor” și „A apărut: *Îndreptar practic pentru revizuirea cetățenilor de Ionel Jianu*. Texte — comentarii — formulare. Editura Cultura poporului. Lei 40”. (În: *Reporter*, Buc., 6, nr. 6, 6 februarie 1938).

Am amintit la început și de alte două forme de popularizare a literaturii în paginile presei revoluționare, și anume informațiile bibliografice cuprinse în articolele sau în subsolurile materialelor referitoare la diverse probleme și citatele din operele clasice ale marxism-leninismului sau din lucrările unor militanți ai mișcării muncitorești internaționale.

Astfel în articolul lui Franz Mehring, *Friedrich Engels (28 noiembrie 1820 — 6 august 1895)* se face o trimitere bibliografică: „Pentru amănunte biografice vezi: *Friedrich Engels* de Karl Kautsky, Biblioteca Socialistă, 42 p., lei 150” (Din: *Lupta de clasă*, Buc., 1, [nr. 3], 1 august 1920).

Un alt exemplu este publicat în *Lupta de clasă*, 1928, nr. 8—9, septembrie-decembrie, de articolul lui A. Nicolau *Partidul Comunist și Alba Iulia*. Afirmînd că „evenimentele din mai [1928] de la Alba Iulia *) au fost încă o dovadă a nepuținței de luptă independentă a țărănimii, care trădată de burghezie — după cum scria Marx după 1848 — «numai în proletariatul orășenesc își poate găsi aliatul său natural»”, autorul face o trimitere bibliografică în subsol: K. Marx *Le 18 Brumaire de Louis Bonaparte*, Paris, 1928, p. 136.

În articolul *Lenin* publicat în *Scinteia*, 9, nr. 15—16 (105—106), 24 ianuarie, 1939, în care se face o prezentare a vieții și

*) Adunarea organizată de Partidul Național Tărănist ca un mijloc de presiune asupra regenței în vederea îndepărtării guvernului liberal și preluării puterii.

activității conducătorului proletariatului se indică o serie de lucrări ale acestuia, — *Ce-i de făcut?*; *Două tactici ale social-democrației*; *Imperialismul stadiul superior al capitalismului* (ș.a.).

Citatele din operele clasicilor marxism-leninismului și din lucrările unor militanți ai mișcării muncitorești internaționale, des folosite în presa revoluționară ca lozinci de luptă și de activitate pentru fiecare etapă parcursă de Partidul Comunist Român și de organizațiile de masă ale oamenilor muncii din România, conduse de el, sînt în același timp surse bibliografice și recomandări menite să suscite interesul și dorința unei lecturi aprofundate și integrale a operelor respective.

Menționăm faptul de un deosebit interes că primele numere ilegale ale *Luptei de clasă* din seria 1926—1929, au apărut cu următorul moto în frontispiciu: „Fără teorie revoluționară, nici o mișcare revoluționară” (Din Lenin *Ce-i de făcut?*).

Grija de a găsi mereu forme noi, atractive și eficiente pentru popularizarea unui anumit gen de literatură se vădește și prin aceea că, pe lângă formele menționate ca frecvente și care constituie un fel de genuri specifice, întîlnim și metode inedite, netipice, ca *ancheta literară*. Astfel, sub titlul *Anchetele noastre. Care sînt cele trei cărți românești pe care le-ați lua cu dvs. dacă ați fi izolat?* nr. 4, din 3 ianuarie 1934 al ziarului *Reporter* publică răspunsurile unor personalități ale vieții culturale: ION VINEA: „Aș lua trei volume, din literatura universală — într-o bună traducere românească — din limbile pe care nu le cunosc”; TUDOR MUȘATESCU: „*Basmele Românilor* de Ispirescu, *Vitrinele Toamnei* de mine și *Cuvinte potrivite* de Argehezi”; LIVIU REBREANU: „Ca orice scriitor, aș lua trei din cărțile mele, indiferent care și m-aș declara mulțumit”; MIHAIL SEBASTIAN: „*Momente, schițe, amintiri* de Caragiale, *Cuvinte potrivite* și *Flori de mușigai* de Tudor Argehezi”; VICTOR EFTIMIU: „Probabil în exil de-o zi, altminteri n-ar ajunge trei cărți. Dacă exilul ar fi mai lung aș lua trei romane ale unor buni prieteni ai mei — nu-i numesc căci n-am mai fi prieteni — fiindcă, poate numai în exil le-aș putea citi”.

Alături de mijloacele arătate aici existau și alte forme specifice de propagandă ale presei revoluționare. Expunerea lor, precum și unele concluzii generale privind preocupările bibliografice în presa comunistă și muncitorească va constitui obiectul unui alt articol.

Emilia CARABA

Un
moment
din
istoria
presei
comuniste

PUBLICAȚII
COMUNISTE
CONFISCATE
ÎN
ANII
ILEGALITĂȚII

În anii grei de adîncă ilegalitate, lupta revoluționară a P.C.R. împotriva exploatarei capitaliste, împotriva fascismului și războiului, pentru eliberare socială și națională a găsit un sprijin prețios în presa legală și ilegală, precum și în diferite publicații, care prin paginile lor, au menținut legătura partidului cu masele, au demascat cu curaj raclele orînduirii capitaliste, au militat pentru triumful ideologiei marxist-leniniste. De aceea, concomitent cu valul de arestări, înșenări judiciare și alte acte teroriste îndreptate contra P.C.R. și a militanților săi, aparatul de represiune a Statului a luat măsuri și împotriva apariției și răspîndirii publicațiilor democratice.

Orașul de la poalele Timpei, Brașovul, cu împrejurimile sale era în perioada interbelică un remarcabil centru industrial raportat evident la nivelul dezvoltă-

rii industriale al întregii țări. Totodată el constituia și un puternic centru revoluționar. Transformarea secției din Țara Birsei a Partidului socialist în secție a P.C.R., în adunarea generală din ziua de 30 iulie 1922¹⁾ a constituit un eveniment de seamă în istoria mișcării muncitorești și revoluționare din Brașov. Sub conducerea comuniștilor, muncitorimea brașoveană înscrie pagini de luptă și victorii împotriva exploatării și asupririi sociale.

Din materialul documentar existent la Arhivele Statului Brașov se poate urmări intensitatea măsurilor represive ale aparatului de stat împotriva comuniștilor și a celorlalte forțe progresiste din orașul Brașov. Tăioase și reci, ca ascuțitul baionetelor cu care era ținută sub teroare întreaga țară, sunau rapoartele siguranței din Brașov privind arestările de comuniști, descinderile făcute la sediul secției P.C.R. și al cluburilor muncitorești din localitate, însoțite mereu de mențiunea confiscării unor ziare și cărți, fără însă să se indice titlurile lor. Dosarele provenite de la fostul Parchet al Tribunalului Brașov, intrate recent în păstrarea Arhivelor Statului din Brașov ne oferă posibilitatea să consemnăm câteva cazuri de confiscări de publicații cu indicarea titlurilor și autorilor.

Încă din primul an de ilegalitate a P.C.R., în ziua de 11 august, pe baza autorizației prim procurorului Parchetului tribunalului Brașov²⁾, zbirii siguranței au atacat sediul secției P.C.R. și al clubului sindicatelor unitare din localitate cu scopul de a ridica toate publicațiile cu caracter „subversiv și incendiar”, cum numeau ei orice material de propagandă democratică. În raportul întocmit de comisarii Serviciului special de siguranță care au făcut percheziția se arată că s-au găsit „mai multe manifeste și ziare comuniste care s-au ridicat și adus la serviciu”³⁾. A doua zi se întocmește un nou raport în care se specifică și unele din materialele confiscate, și anume acele care urmau să fie înaintate parchetului pentru administrarea probelor în procesul penal ce urma să se deschidă.

Sînt menționate următoarele : 57 exemplare din ziarul *Lupta socialistă* nr. 101 din 8 iunie 1924 ; *Abecedarul comunist*, tradus în limba română de Timotei Marin, Buc., 1923 ; 23 exemplare din ziarul *Világosság* (Lumina) din 6 oct. 1920 ; 75 exemplare din ziarul *Munkás* (Muncitorul) nr. 5 din 27 ianuarie 1924 care avea reprodus pe prima pagină portretul lui Lenin⁴⁾. Pe baza ordinului Ministrului de interne nr. 2381 din 16 aprilie 1926 prin care se interzicea difuzarea

ziarelor *Socialismul*, *Lupta socialistă*, *Munkás* (Muncitorul), *Tineretul Socialist* și altele este acuzat și arestat F. Pap, președintele sindicatelor unitare din Brașov pentru „propagandă contra statului”⁵⁾.

În anul 1936 cînd lupta antifascistă din țara noastră a luat o mare amploare, organele de siguranță din Brașov dezlănțuie teroarea cu scopul de a opri orice răspîndire de material propagandistic. În acest scop, i se fac mai multe percheziții domiciliare lui Radu Olteanu, partizan consecvent al creării Frontului Popular Antifascist, un militant în organizațiile antifasciste și antirăzboinice, apărător al luptătorilor revoluționari în numeroase procese muncitorești și comuniste⁶⁾. Perchezițiile s-au soldat cu confiscarea mai multor publicații cu caracter antifascist și cu arestarea lui Radu Olteanu. În rechizitorul Parchetului Tribunalului Brașov nr. 13954 din 7 noiembrie 1936 se arată că inculpatul „cu bună știință a primit și păstrat la domiciliul său și desigur în vederea răspîndirii în public a unor publicații cu caracter subversiv și agitator”. Printre publicațiile găsite în bibliotecă sînt menționate : 52 exemplare din *Clocotul muncii* de Eugen Radu care cuprinde poeziile *Pentru pace*, *Fo-chistul*, *Eroi ai muncii*, *O voce, o sută, o mie*, *Frontul popular* ; 69 exemplare din *Apărarea culturii*, publicație a Ligii contra prejudecăților și tot altele apeluri ale Ligii prin care se condamnă războiul, se pronunță pentru frontul popular, cerîndu-se totodată încetarea tuturor ilegalităților contra acuzațiilor în procesul Petre Constantinescu-Iași ; broșura *Les Héros de la Roumanie antifasciste* de Henri Mineur⁷⁾.

Pe lîngă aceste publicații s-au ridicat și mai multe manuscrise și scrisori din care menționăm :

O rezoluție semnată de mai mulți intelectuali printre ei și Radu Olteanu, care cerea desființarea legilor speciale Mirzescu și Mironescu, amnistierea tuturor deținuților politici și chemarea la luptă hotărîtă împotriva războiului. Apoi scrisorile primite de la Comitetul mondial contra războiului și fascismului, de la Blocul pentru apărarea libertăților democratice și de la Asociația juridică internațională. În scrisoarea Comitetului mondial contra războiului și fascismului se face un apel vibrant la toate forțele democratice din Europa ca să se unească într-o acțiune puternică pentru a ajuta forțele democratice din Spania.

Mai sînt de semnalat scrisoarea militanților comuniști arestați și deținuți la

inchisoarea centrală din Braşov şi scrisoarea deţinutului de la Doftana, primită prin intermediul lui Dem. Dobrescu, şi altele prin care se pot urmări acţiunile desfăşurate de Radu Olteanu pentru apărarea militanţilor democraţi şi revoluţionari în faţa instanţelor civile şi militare. El se va număra printre apărătorii lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, Petre Constantinescu-Iaşi şi Tudor Bugnariu⁸⁾.

Deoarece publicaţiile şi scrisorile găsite în biblioteca lui Radu Olteanu conţineau „pasagii contra războiului, contra barbariei fasciste şi îndrumări la lupta clasei muncitoare contra celorlalte clase sociale“, Tribunalul din Braşov prin sentinţa nr. P. I. 644/5 din 15 aprilie 1937, condamnă pe Radu Olteanu la şase luni închisoare corecţională şi 1 000 lei amendă⁹⁾.

Am consemnat mai pe larg doar două cazuri cind aparatul represiv burghez şi-a îndreptat atacurile asupra materialului de propagandă democratică. Şirul acestor acţiuni va continua cu şi mai mare intensitate în anii următori, în special în perioada regimului de cruntă teroare a lui Antonescu. Din această perioadă semnalăm faptul că în ziua de 29 iulie 1942 au fost arestaţi 62 militanţi comunişti din Braşov, confiscându-se mai multe documente şi broşuri din care rapoartele vremii menţionează: *Datoriile fiecărui comunist, Lupta poporului român pentru libertate şi independenţă naţională şi sarcinile P.C.R., Proletárok* (Proletari), precum şi manifestul lansat de Comitetul regional Braşov al P.C.R. intitulat *Braşovenii şi listele de subscripţii pentru „Ajutorul Roşu“*¹⁰⁾.

Soarta eroică şi adeseori dramatică a publicaţiilor editate sau îndrumate de P.C.R. se împleteşte cu eroismul acelorora care le-au elaborat şi răspindit. Ele reprezintă o etapă dintre cele mai frământate din istoria cărţii româneşti a cărei studiere constituie una din înaltele sarcini ale cercetătorilor din acest domeniu.

Ştefan SUCIU

1) Arhivele Statului Braşov, Parchetul Tribunalului Braşov, dos. nr. 379/1922, fila 2.

2) *ibidem*, dos. 1512/1924 f. 8.

3) *ibidem*.

4) *ibidem*, f. 9.

5) *ibidem*, f. 5.

6) P. Constantinescu-Iaşi, *Lupta pentru formarea frontului popular în România*. Buc., 1969, p. 94. Vezi şi prof. Mircea Băltescu, *Radu Olteanu publicist democrat şi antifascist*. In: *Astra*, anul V, nr. 8, aug. 1970, p. 5.

7) Arhivele Statului Braşov, Parchetul Tribunalului Braşov, dos. 2624/1936 filele 1—2.

8) *ibidem*, fila 36.

9) *ibidem*, f. 20.

10) Arhivele Statului Braşov, Fond Prefectura jud. Braşov, Cabinet, nr. 911/1942.

La Paris, în prestigioasa colecţie „Destine politice“ a editurii Pierre Seghers a apărut o lucrare consacrată vieţii şi operei Preşedintelui Ceauşescu.

Autorul cărţii, Michel-P. Hamelet, a scris despre şeful statului român ca despre una dintre cele mai impresionante prezenţe în arena politică internaţională. Bazându-se pe o documentare bogată, Michel-P. Hamelet urmăreşte cu migală destinul omului politic român ale cărui aspiraţii se identifică cu năzuinţele poporului.

Drumul parcurs de Preşedintele Ceauşescu aşa cum îl reconstituie cartea, este pasionant. Autorul volumului, deşi nu este un comunist, nu poate totuşi să-şi reprime admiraţia faţă de dirigenia şi cutezanţa cu care eroul biografiei sale şi-a făurit personalitatea.

Lucrarea evocă copilăria Preşedintelui Ceauşescu, lupta sa de militant revoluţionar în anii ilegalităţii P.C.R., diversele funcţii pe care acesta le-a ocupat după eliberarea ţării pînă cînd a fost ales şef al statului român, activitatea lui neobosită în slujba socialismului şi a păcii.

Fermitatea şi justeţea politicii interne şi a celei externe duse de liderul român a atras simpatia opiniei publice mondiale asupra României şi a Preşedintelui ei. Dacă astăzi se vorbeşte mai mult despre ţara noastră, un merit însemnat îi revine celui care se află la cirna statului. Michel-P. Hamelet a inclus în cartea sa şi extrase semnificative din scrierile Preşedintelui Ceauşescu, pentru a permite cititorilor din străinătate contactul direct cu ideile acestuia.

Cartea lui Michel-P. Hamelet, întîmpinată favorabil de către specialiştii şi de către publicul larg francez, contribuie la cunoaşterea unei puternice personalităţi. De asemenea, ea oferă o documentare amplă despre drumul de luptă a P.C.R., despre momente importante din istoria poporului român.

În cinstea aniversării partidului

OLT În contextul acțiunilor organizate de bibliotecile din județul Olt, zona Caracal, în întimpinarea semicentenarului partidului, în scopul propagandei marilor realizări obținute de poporul nostru în cincinalul 1966—1970, precum și a perspectivelor de dezvoltare deschise de actualul cincinal, se înscriu și acțiunile întreprinse în sprijinul popularizării Documentelor Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1970, Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 16 decembrie 1970 și Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cu cadrele din agricultura județului Ialomița din 1 februarie 1971.

În bibliotecile Stoinesti, Vlădila, Dobrosloveni au fost întocmite planuri de lectură pentru brigadierii și șefii de ferme și echipe, expoziții și standuri tematice privind noile forme de organizare, planificare și retribuție a muncii în C.A.P. Serile de întrebări și răspunsuri și întilniri cu specialiștii în agricultură, organizate de bibliotecile Redea, Bucinișu, Studina ș.a., și mesele rotunde de la Devesel, Vlădila, Gostavățu ș.a. au contribuit la lămurirea cooperătorilor asupra problemelor dezbătute de Plenară. Masa rotundă din Devesel, cu tema *Aplicarea în cooperativa de producție Devesel a noilor forme de muncă și retribuție recomandate de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1970* a deschis „Luna cărții la sate”, bucurîndu-se de participarea președintei Consiliului popular (care sprijină în mod deosebit acțiunile bibliotecii), a președintelui C.A.P., a inginerului agronom ș.a. La biblioteca comunală Gostavățu, s-a pus în discuția specialiștilor *Folosirea eficientă a sistemului de irigații*, iar la Stoinesti, biblioteca a organizat o seară de întrebări și răspunsuri, legate de specificul economic al cooperativei agricole de producție, *Ce ne spun cărțile despre obținerea legumelor timpurii*.

O serie de biblioteci au folosit cu eficacitate concursurile gen „Cine citește, știe”, pentru popularizarea noilor forme de muncă și contribuția în aplicarea lor în diferite sectoare ale C.A.P. Amintim pe cele organizate în comunele Bucinișu, Redea, Traian, Vlădila.

Constantin NEAGOE

directorul Bibliotecii
orășenești Caracal

CE PROIECTE ARE EDITURA DV.?

REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE LA EDITURA ION CREANGĂ

Inițierea pentru prima oară în țara noastră a unei edituri care să se ocupe de selectarea și publicarea unor lucrări cit mai interesante destinate copiilor s-a dovedit o reușită inițiativă. În primul an de activitate, Editura Ion Creangă a trimis librăriiilor 186 de titluri într-o atrăgătoare prezentare grafică și poligrafică, a realizat un contact strîns cu micii cititori prin organizarea lunară a unor întilniri ale acestora cu scriitorii și redactorii la Biblioteca municipală pentru copii din capitală precum și la diverse școli sau librării bucureștene și din țară.

În urma sugestiilor primite din partea cititorilor și a presei pentru îmbunătățirea activității editurii, s-a trecut în primul rînd la diversificarea lucrărilor ce urmau a fi publicate ținînd seama de gruparea în serii și colecții a genurilor celor mai îndrăgite: basme, povești, povestiri, romane, poezii din creația națională și universală, cărți în bandă desenată.

— Ne-am concentrat atenția îndeosebi asupra organicității textului și ilustrației, ne mărturisește poetul Tiberiu Utan, directorul editurii. Ne-am propus să ajungem la o expresie proprie grafică pentru copii pornind de la tradițiile noastre naționale. Mizăm în bună măsură pe expresivitatea, căldura, accesibilitatea stilului graficienilor noștri, apreciați nu numai de cititorii din țară ci și la tîrgurile internaționale. Ilustrațiile la cărțile lui Octav Pancu Iași, Baruțu Arghezi,

Al. Mitru, Vladimir Colin, Ovidiu Zotta, Nicolae Velea, ca și povestirile în bandă desenată au fost dintre cele mai bine primite de public.

— *Să vorbim cite ceva și despre colecțiile editurii.*

— Colecțiile intrate în tradiția lecturilor pentru copii — „Biblioteca școlaru-lui”, „Prima mea bibliotecă”, „Traista cu povești”, „Capodopere repovestite”, „Povești nemuritoare”, „Povestiri istorice” — și-au sporit numărul de titluri și tirajul în funcție de cerințele pieței. Astfel, „Biblioteca școlaru-lui” de la 3—4 numere propuse inițial a ajuns pînă la sfîrșitul anului 1970 la 8 numere.

Ținînd seama în primul rînd de solicitările tinerilor cititori ne-am gîndit să completăm gama variată a colecțiilor și seriilor existente cu altele noi. Obiectivul principal pe care îl urmăm în acest al doilea an de activitate este publicarea operelor fundamentale ale scriitorilor clasici români și străini în ediții de lux, a creațiilor inspirate din viața contemporană, a literaturii de informare.

Dintre operele de cîpătii ale literaturii pentru copii române și universale ce vor vedea lumina tiparului anul acesta în colecțiile „Biblioteca de aur” (proză) și „Cărăbușul de aramă” (poezie) menționăm, *Amintiri, povești, povestiri* de Ion Creangă, *Basme* de Petre Ispirescu, *Eu știu un basm* — o culegere din creația lui Octavian Goga, *Bălcescu trăind* de Ion Barbu.

Într-o elegantă execuție grafică apar și lucrările din colecția „Biblioteca contemporană” semnate de Radu Tudoran (*Al treilea pol al pămîntului*), Octav Pancu Iași, Constantin Chiriță, Eugen Barbu (*Cafeaua de la ora 9*), Ilie Tănăsache (*Bomba din fort*).

Colecția „Biblioteca Jules Verne” va cuprinde în următorii cîțiva ani 40 de titluri din creația marelui scriitor.

În scopul familiarizării copiilor cu diverse fapte și fenomene din natură și societate, din lumea științei și tehnicii, vor lua ființă colecțiile „A.B.C.”, „Alfa”, „100 de...”. În cadrul colecției „A.B.C.” vor exista trei serii: istorie, științele naturii și tehnică. Spicuim cîteva titluri sugestive: *Comuna din Paris* va apare cu prilejul împlinirii unui secol de la cucerirea pentru întia oară a puterii politice de către proletariat, *Galaxiile*, *Electricitatea*, *Racheta*, *Cum au fost îmblînzite animalele*.

Cele mai de seamă figuri din istoria omenirii, opere de artă, monumente, case memoriale vor putea fi întîlnite

în paginile lucrărilor din colecția „100 de...”.

Seria „Micul actor” va oferi materiale pentru serbările școlare — poezii, cîntece, scenete — însoțite de sumare indicații regizorale ale unor personalități din lumea teatrului. Primul volum, *Inima și patria* este închinat aniversării semicentenarului partidului.

— *Veți mai publica și alte lucrări consacrate acestui important eveniment din viața țării noastre?*

— Titluri avem mai multe. Aș aminti volumele: *Casa care se leagănă* — o suită de povestiri din lumea satelor dunărene scrise de Fănuș Neagu, *Memoria pergamentului*, poezii de Mircea Micu, *Băiatul și Luna* de Nicolae Tăutu, *Ce-i mai de preț în lume* de Șerban Nedelcu — povestiri țesute în jurul unor portrete de comuniști în anii luptei pentru eliberarea patriei de sub jugul fascist, romanele *Surugii din Moldova* de Wertheimer Ghika (în limba germană), *Vacanță la mare* de Méhes György (în limba maghiară).

— *Ce alte preocupări are colectivul editurii?*

— Vă dezvălui numai o parte din ele. Ne gîndim să oferim preșcolarilor și școlărilor mici basme însoțite de discuri, un număr mai mare de cărți de colorat cu desene executate printre alții de Nell Cobar, Eugen Taru, Stela Crețu, Nicolae Nobilescu, Done Stan, Iorgos Iriopoulos, de albume frumos ilustrate cum ar fi *Pan Tadeusz*, repovestire de Miron Radu Paraschivescu. Sperăm să realizăm și mult așteptatul calendar al copiilor, care, în afară de atracțiozitate, ne va da posibilitatea popularizării unor cunoscuți scriitori și graficieni. Vor continua să apară traduceri ale unor lucrări valoroase precum și volume originale în limbile maghiară și germană.

În direcția sporirii numărului de contacte cu editurile similare din străinătate pentru a face cît mai cunoscută cartea românească pentru copii, pe lângă stabilirea unor noi relații destinate schimburilor de lucrări, materiale informative, vom începe traducerea în cîteva limbi de circulație mondială a unor cunoscute volume scrise de Creangă, Ispirescu ș.a. Nu sînt excluse nici o serie de coeditări.

În ceea ce privește perspectiva aș aminti deocamdată realizarea unei enciclopedii a copiilor.

Radu LEVĂRDA

Din nou despre filiale

Sistemul sau aplicarea lui trebuie perfecționată?

Cele 2706 biblioteci care funcționează în centrele de comună și care constituie cel mai încheat sistem de biblioteci publice din mediul rural existent pînă acum în țara noastră, asigură, teoretic, o circulație judicioasă a cărții în toate localitățile.

Principiul care a stat la baza actualului sistem de organizare a rețelei la nivelul comunelor, conform căruia biblioteca de centru și filialele ei alcătuiesc un tot unitar, cu un fond de publicații unic, la care, virtual, fiecare locuitor din comună poate avea acces, s-a izbit, la traducerea în fapt, de o seamă de dificultăți, uneori foarte greu de înlăturat :

— lipsa unor localuri corespunzătoare care să asigure funcționarea unităților filiale ale bibliotecilor comunale în condiții proprii ;

— dezinteresul sau lipsa unui interes constant din partea organelor locale pentru crearea unor asemenea condiții sau pentru ameliorarea celor existente ;

— inconsecvența dotării multor filiale cu publicații sau caracterul învechit și inadecvat al fondurilor deținute de altele ;

— lipsa unor posibilități certe de transport, care să permită organizarea riguroasă a circulației fondurilor bibliotecii comunale în toate filialele ;

— dificultatea de a asigura serviciul în filiale prin intermediul unor cadre cu „muncă obștească“, care să-și asume responsabilități gestionare și norme disciplinare liber consimțite, în condițiile lipsei unor stimulente materiale ;

— dezinteresul unor bibliotecari comunali față de activitatea filialelor ;

— posibilitățile reduse ale altor bibliotecari de a conduce, îndruma și controla activitatea filialelor, în condițiile unui număr mare de sate aparținătoare, uneori situate la distanțe apreciabile de centru.

*

Chiar dacă nu în totalitatea lor, în cea mai mare parte, în județul Arad, aceste probleme și-au găsit rezolvarea.

Principalul obiectiv urmărit de Comitetul județean pentru cultură și artă Arad, prin inspectoratul său de resort, a fost acela de a crea în toate satele din județ

premise pentru asigurarea lecturii publice*). Celor 67 de biblioteci comunale care ființează în satele de centru ale comunelor le sînt afiliate 106 unități organizate în satele aparținătoare, dintre care 42 au fost, înainte de reorganizare, biblioteci comunale. În satele în care nu au existat condiții pentru organizarea de filiale (localuri proprii), bibliotecile comunale au asigurat accesul populației la lectură prin intermediul a 80 de puncte de împrumut. (Am semnalat că în localitățile componente ale comunelor, în care sînt în curs de construire cămine culturale, de pildă la Mănaștur, Satu Mare ș.a. — au fost prevăzute 1—2 încăperi destinate bibliotecilor filiale.)

Pornindu-se de la ideea necesității unor fonduri de bază în fiecare filială, colecțiile fostelor biblioteci comunale nu au fost dezmembrate, toate unitățile filiale posedînd de altminteri fonduri fixe, de o anumită consistență, întregite pe parcurs cu lucrări de informare recente și cu alte lucrări de bază. În politica de completare a colecțiilor, Comitetul județean pentru cultură și artă ține seamă de organizarea fiecărei biblioteci comunale și de publicul căruia i se adresează, necesarul de carte fiind stabilit în funcție nu numai de numărul de locuitori ai comunei, ci și de numărul de filiale și de structura pe naționalități a populației. (În medie, alocația bugetară în acest an este de 1,50 lei pe cap de locuitor, mai mult cu 0,25 lei față de anul precedent.)

Asigurarea serviciilor de bibliotecă în filiale se realizează pe trei căi : în 40 de unități (de regulă în fostele biblioteci comunale) deservesc înșiși bibliotecarii comunali, de două ori pe săptămîină, cu program complet (în situații excepționale — mai multe filiale provenite din foste comunale, cu gestiune mare și tradiții de lectură — bibliotecarul comunal asigură funcționarea chiar și a două — în comuna Șicula — sau trei — în comunele Tîrnova și Mișca — filiale, cite o dată pe săptămîină) ; în satele aparținătoare, unde directorii căminelor culturale filiale sînt indemnizați, aceștia (în număr de 7) deservesc și filialele bibliotecii comunale ; în restul unităților, serviciul este asigurat, de două sau de trei ori pe săptămîină, cite două ore, de către bibliotecari cu muncă obștească, numiți prin decizii emise de consiliile populare locale, la propunerea bibliotecarilor comunali.

*) În 1970, bibliotecile comunale au înregistrat 61 775 de cititori și 556 443 de cărți citite din care numai în filialele lor au fost înregistrați 16 350 de cititori și 89 130 de volume împrumutate.

Faptul că aproape 70 la sută din bibliotecarii voluntari primesc trimestrial, din fondurile extrabugetare ale cămine-
lor culturale, pentru activitatea desfășu-
rată, premii în valoare variind între 300
și 450 lei, dovedește grija constantă în
acest județ pentru stimularea activității
obștești de bibliotecă. Rezultatele obi-
nute de multe biblioteci filiale probează,
pe de altă parte, importanța unor ase-
menea stimulente materiale. Astfel, în
anul 1970, la biblioteca comunală din
Birchis 52 la sută din cititori au fost
realizați în filialele din Căplănaș, Ostrov
și Virismort; la Vinga, 42 la sută, în cele
două filiale din Mănăștur și Mailat; la
Secusigiu, 50 la sută din cititorii biblio-
teciei aparțin filialelor din Munar, Satu-
Mare și Sinpetru german; 39 la sută
din cititorii bibliotecii comunale Craiva
sînt realizați de filialele din Chișlaca, Su-
sag și Măraș.

Problema bibliotecilor filiale, a găsirii
celor mai bune metode de organizare a
activității, a făcut nu o dată obiectul
unor dezbateri, a unor schimburi de ex-
periență, cu ocazia seminariilor profesio-
nale, pe care Alexandru Benczik, inspec-
tor cu problemele de bibliotecă, le or-
ganizează periodic. Ultima întîlnire pe
această temă (iulie 1970) a adus în dis-
cuție, printre altele, activitatea bibliote-
cilor comunale din Craiva și Fîntînele,
ambele cu un număr mare de filiale.

Interesului manifestat de organele ju-
dețene pentru organizarea serviciilor de
bibliotecă în toate satele, îi corespunde
un interes similar din partea multor bi-
bliotecari comunali.

Am aminti astfel preocupările tovară-
sei MARIA TRICĂ, bibliotecar comună
la Secusigiu, pentru planificarea și ur-
mărirea lunară a activității din filiale.
Numărul cititorilor și al volumelor difu-
zate, indicele de atragere, cel de citire
și cel de circulație sînt privite compara-
tiv cu perioadele corespunzătoare ale a-
nului precedent, cu intenția evidentă de
a se găsi forme și metode de lucru ade-
vate, pentru creșterea lor.

Biblioteca AURELIA STANCA, din
comuna Craiva, comună cu 11 sate, a-
vînd 3 filiale și 7 puncte de împrumut
de cuprins într-o îndrumare și întraju-
torare permanentă, a căutat să găsească
o modalitate de lucru cu filialele cît mai
eficientă, astfel încît nici una din unități
să nu fie neglijată. Formula adoptată,
care ni se pare deosebit de ingenioasă,
se bazează pe ideea folosirii celor 9 mem-
bri ai colectivului de sprijin al bibliotecii
ca intermediari între biblioteca de cen-
tru și filialele sale, fiecare răspunzînd
de cîte o unitate.

Asemenea preocupări din partea orga-
nelor județene, ca și a bibliotecarilor

comunali, pentru impulsionarea activității
din filiale nu rămîn fără rezultate, după
cum am avut ocazia să sugerăm prin
cele cîteva cifre indicate mai sus.

O imagine ceva mai completă despre
cum se achită anumiți bibliotecari cu
muncă obștească de sarcinile pe care și
le-au asumat vom încerca să realizăm
prin referirea la doi dintre ei, pe care
i-am cunoscut mai îndeaproape, cu oca-
zia unei vizite făcute în județul Arad.

ANDRÁSY ELENA, învățătoare în sa-
tul MAILAT, îndeplinește, în mod vo-
luntar, munca de bibliotecar în filiala
de aici a bibliotecii comunale Vinga, din
anul 1969, avînd însă o experiență puțin
mai veche, pentru că în anii 1966—1967
a mai practicat această activitate. Bi-
blioteca de care se ocupă beneficiază de
două încăperi, în localul căminului cul-
tural, una destinată răsfoirii pe loc, cea-
laltă împrumutului la domiciliu, orga-
nizat în condițiile accesului liber. Fon-
dul de bază al filialei din Mailat insu-
mează 2 703 volume, cea mai mare parte
(2 025) în limba maghiară, populația de
naționalitate maghiară fiind predomi-
nantă în acest sat. Biblioteca funcțio-
nează cu un program bisăptămînal (marți
și vineri), între orele 15 și 17, avînd un
nucleu de cititori stabili. Pînă la 16 i-
anuarie (dată la care am vizitat biblio-
teca) fuseseră deja reinscriși 55 de citi-
tori, început promițător, mai ales cunos-
cîndu-se realizările din anul precedent:
227 de cititori înscriși, cu o frecvență de
1 203 și un număr de 1 826 volume îm-
prumutate.

Andrásy Elena își cunoaște bine cititorii,
nevoile lor de lectură, posibilitățile de a
le satisface. Propunerile de transfer sau
de casare a unor publicații depășite sau
care nu mai prezintă interes pentru ci-
titorii bibliotecii, solicitările de noi tit-
luri din colecțiile bibliotecii comunale
o dovedesc. (Din păcate, reîmprospătarea
fondurilor nu s-a făcut mai des decît
o dată pe an, din condiții mai mult sau
mai puțin obiective.) O demonstrează și
acțiunile de propagandă întreprinse, (pro-
gramarea diferitelor acțiuni este afișată
alături de orarul bibliotecii în holul că-
minului), dintre care am aminti-o, drept
pildă, pe ultima, o discuție cu cititorii,
în jurul mesei rotunde, pe marginea
cărții lui Lám Béla, *Körönkivül* [În
afara cercului]. Nu știu dacă menționînd
faptul, că pe masa de lucru a Elenei An-
drásy se afla ultimul număr din
Könyvtári Szemle, cu adnotări de lectură,
vom reuși să întregim portretul acestei
învățătoare care își îndeplinește cu atîta
caldură munca de bibliotecar... în ciuda
faptului că încăperile bibliotecii, insufi-

cient încălzite în timpul iernii, o fac destul de puțin ușoară.

Pe BARTUCZ ROZALIA, bibliotecar voluntar la filiala bibliotecii comunale Secusigiu din SÎNPETRU GERMAN, o poți cunoaște chiar și fără să o întâlnești, cercetându-i informările cu privire la activitatea desfășurată, pe care le trimite lunar la sediul central, cu o grijă deosebită pentru prezentarea lor grafică, trădând astfel de la început preocuparea pentru problemele bibliotecii pe care o conduce. Cifrele înscrise în aceste situații confirmă prima impresie: la sfârșitul anului '70 — 403 cititori înscrși (indicele de atragere fiind 8 la sută) și 4 028 volume difuzate.

Bartucz Rozalia a fost între anii 1965 și 1968 bibliotecar comunal la Sînpetru german, remarcându-se în această calitate ca un bun organizator al activității și obținând rezultate remarcabile (1 250 cititori, 13 mii volume difuzate, în perioadele de vîrf). După reorganizare nu s-a îndurat să se despartă de bibliotecă. În prezent își împarte timpul între școală (unde este pedagogă) și bibliotecă, pe care o deschide de trei ori pe săptămînă (luni, miercuri și vineri) între orele 10,30 și 12,30, iar în vacanțe, între 16 și 18. Deși comparativ cu rezultatele altor filiale cele obținute de unitatea din Sînpetru german sînt dintre cele mai bune, Bartucz Rozalia nu este mulțumită. Sînt zile cînd din cauza frigului biblioteca nu poate fi deschisă. (Cota de lemne primită este cu totul neîndestulătoare, iar sobele sînt proaste, nereușind ca într-un timp atît de scurt de alimentare să încălzească cele două încăperi spațioase ale bibliotecii, una de cca 48 m², cealaltă de cca 25 m²). Pe de altă parte, orarul bibliotecii este cu totul necorespunzător posibilităților de frecvență ale populației adulte (cca 400 de locuitori fac naveta). În ciuda acestui impediment, mai mult de 50 la sută din cititorii bibliotecii sînt cei din categoria „peste 14 ani”. Nici fondurile, deși destul de substanțiale (fond fix 6 694 volume, în valoare de 46 356 lei) nu corespund întru totul nevoilor de lectură ale cititorilor. Din fondul circulant al bibliotecii comunale primesc (e drept, doar o dată pe an) suficient de multe lucrări în limbile naționalităților conlocuitoare (cca 70 la sută din locuitori sînt germani, și 10 la sută, maghiari) în schimb, numărul cărților în limba română este cu totul neîndestulător (doar 20 de volume primite de la reorganizare), mai ales în raport cu cerințele tineretului de vîrstă școlară.

*

Am ajuns astfel la o problemă foarte acută: problema circulației fondurilor din bibliotecile comunale în filiale. Rezolvarea are un dublu aspect: pe de o parte *informarea cititorilor din filiale asupra colecțiilor bibliotecii comunale*, realizabilă în condițiile editării de către bibliotecă din centrul de județ, într-un tiraj îndestulător, a unui buletin de creștere a colecțiilor, pe care bibliotecarii comunali nu ar avea decît să-și marcheze titlurile primite, difuzându-l apoi în filiale sau, în condiții mai rudimentare, pe baza întocmirii unor liste de recomandare sau de nouități de către bibliotecarul comunal, multiplicat manual; pe de altă parte, *organizarea judicioasă a aprovizionării filialelor cu nouități*, pe baza unor evidențe bine concepute. Nu insistăm asupra acestui aspect care și-a găsit o tratare completă într-un număr mai vechi al revistei^{*)}, din păcate cu prea puține ecouri, pînă acum, în practica bibliotecilor comunale, după cum avem cunoștință. Realizarea acestui sistem cere însă în primul rînd punerea în circulație a unei formularistici adecvate, care de fapt a fost elaborată mai de mult de o comisie instituită de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă pe lângă Fondul de Stat al Cărții. Nădăjduim că tipărirea acestor tipzate (ca și a altora de altmînteri) va dura mai puțin decît a durat editarea noii ediții a *Minimumului de tehnică de bibliotecă*, despre care s-a discutat încă de prin 1963 în paginile *Revistei bibliotecilor*, dar care se află încă în fază de proiect.

Problema mai are însă încă un aspect, dependent de astă dată de factori extra-bibliotecari. Ori cît de bine informații ar fi cititorii din satele aparținătoare, ori cît de bine ar concepe bibliotecarul comunal aprovizionarea filialelor, transportul cărților în satele uneori situate la distanțe apreciable, rămîne la bunăvoința consiliilor populare și a C.A.P.-urilor locale, de unde lipsa de ritmicitate și multe alte neajunsuri, cu atît mai neplăcute cu cît, în condițiile reglementărilor în vigoare, care nu permit decontarea deplasărilor în limitele unei comune, bibliotecarii nu pot recurge la alte mijloace de transport (I.R.T.A. sau C.F.R.), decît plătindu-și singuri biletele de călătorie...

Acestea sînt însă probleme care depășesc cadrul discuției de față, care nu și-a propus decît să releve cîteva din realizările obținute în județul Arad, pe linia organizării rețelei de biblioteci comunale.

Ioana TĂUTU

^{*)} *Evidența circulației cărții în filiale*. In : *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 3, mar 1968, p. 140—142.

LECTURA POPULAȚIEI DIN COMUNELE SUBURBANE ȘI DIN CARTIERELE MĂRGINAȘE ALE ORAȘELOR

Consecință directă a dezvoltării impetuoaase a industriei noastre socialiste și totodată atribut al progresului social contemporan, urbanizarea se desfășoară sub ochii noștri sub forma unui proces foarte viu, cu implicații multiple în organizarea vieții social-economice și culturale. Fenomenul obișnuit astăzi, al extinderii perimetrului vechilor așezări urbane atît prin dezvoltarea cartierelor noi mărginașe, cît și prin integrarea în orașe și municipii a comunelor subordonate lor, aflate în imediată apropiere, se concretizează printr-o creștere sensibilă a populației orașelor și municipiilor cu o categorie de locuitori — cei de la periferie și din comunele suburbane — ce nu se deosebesc întru nimic, nici ca preocupări, nici ca interese sau necesități, de restul locuitorilor din partea centrală sau medie a localităților respective. Urmarind problema asigurării lecturii întregii populații a țării prin serviciul de bibliotecă publică, organizat pe principii teritorial-administrativ, se pune firesc întrebarea: *identitatea de preocupări, interese și necesități ale populației din cartierele marginale și ale unei bune părți a populației din comunele suburbane cu cea din zona centrală și medie a orașelor se manifestă la fel în condițiile de lectură și de informare asigurate de bibliotecă publică? Așa cum orașele sau municipiile și-au extins limita spre periferie și dincolo de aceasta, cuprinzînd și comunele subordonate, bibliotecile orașenești sau municipale și-au extins și ele — și în același ritm — raza de acțiune a activității lor?*

În două mari municipii: Brașov și Pitești

Tipice pentru intensitatea fenomenului de creștere a populației, în urma dezvoltării vieții lor economice, municipiile puternic industrializate Brașov și Pitești ne pun la dispoziție, prin bibliotecile publice de aici, suficiente date pentru a răspunde.

În asigurarea lecturii locuitorilor din comunele subordonate, activitatea celor două biblioteci municipale nu are nici o implicație, limitîndu-se strict la municipii. Populația acestor comune are la dispoziție biblioteci comunale fără nici o legătură cu bibliotecile municipiilor respective. Bibliotecile comunale din Ghimbav, singura comună subordonată

municipiului Brașov, și din Colibași, Bradu, Bascov, Ștefănești, Mărăcineni, aflate în subordinea Piteștiului, sînt unități organizate, conduse și îndrumate de comitetele pentru cultură și artă ale județelor Brașov și, respectiv, Argeș. În adoptarea acestei formule de organizare, se observă că principiul care a primat, o dată cu reorganizarea rețelei în 1968, a fost doar acela al restrîngerii activității bibliotecilor municipale la limita strictă a municipiilor și nicidecum nu s-a luat în considerare realitatea potrivit căreia interesele și necesitățile de lectură și de informare ale locuitorilor suburbani reclamau un serviciu de bibliotecă municipală, mai precis o prelungire a acestuia. Faptul a condus la situația în care locuitorii din comunele suburbane — în mare parte oameni cu interese de lectură asemănătoare cu cele ale orașenilor — au asigurate doar condițiile ce le pot oferi obișnuitele — mici și cu posibilități restrînse — biblioteci comunale. De asemenea, problemele pe care le ridică populația flotantă sau navetistă din comunele suburbane și din municipii au rămas astfel nu numai nesoluționate, dar și nestudiate. Bibliotecile comunale nu dispun de posibilități de studiere a unor chestiuni puse de această populație: unde citesc oamenii care fac navetă, cît timp liber le rămîne zilnic, cum ar trebui organizat serviciul de bibliotecă adecvat condițiilor lor speciale de viață etc. Însă studierea acestora și rezolvarea lor sînt astăzi o necesitate.

Sondaajul efectuat de noi în activitatea citorva biblioteci din comunele suburbane Ghimbav, Colibași, Bradu și Bascov prezintă mai precis, pe baza datelor, dimensiunile exacte ale condițiilor oferite de bibliotecile comunale locuitorilor de aici.

Comuna Ghimbav, așezată la o distanță de 8 km de Brașov (mai exact, de centrul orașului), are un profil în care predomină industrialul. Sectorul industrial este format din 4 mari unități: Fabrica de hîrtie „7 Noiembrie”, Fabrica de fire și fibre sintetice „Octombrie roșu”, o fabrică de mobilă și o uzină de construcții de avioane. În agricultura lucrează circa 550 de țărani cooperatori, pe cînd în industrie sînt angrenați, numai ca muncitori, aproape 1500 de locuitori (dintr-o populație totală a comunei de peste 3250 de locuitori). Dacă mai amintim și faptul că, pe lîngă numărul mare

al muncitorilor, în comună mai locuiesc circa 450 de salariați — ingineri, tehnicieni, cadre medicale, intelectuali și funcționari —, *ce ne poate spune structura fondului de carte, de 7500 de volume, pe care îl au la dispoziție acești oameni cu preocupări și interese de mare varietate și în care din domeniul științelor naturale — matematicii se găsesc 714 volume iar din domeniul tehnicii doar 33 de volume?* Specificul structurii

demografice a comunei este astfel ignorat în profilarea colecțiilor, care urmează de fapt tipicul bibliotecii comunale obișnuite în mediul rural. Singurul câștig de aici — și singura notă bună — îl au țărani cooperatori, la a căror dispoziție se află un fond de 900 de volume de carte agrozootehnică. Numai că locuitorii care lucrează în industrie sint și ca cititori ai bibliotecii mai numeroși, așa cum se poate vedea din tabelul nr. 1.

Biblioteca comunală Ghimbav

Tabelul nr. 1

ANUL	Cititori înscriși							Volume împrumutate							
	TOTAL	din care:						TOTAL	din care:						
		muncitori	țărani cooperatori	tehnicieni funcționari	elevi	studenți	alții		ideologie politică	știință, popularizarea științei	tehnică	agrozooteh.	beletnistică	lit. pt. copii	alte materii
1969	686	257	93	63	235	8	30	8 918	87	142	44	247	5 048	3 199	31
1970	834	295	106	68	324	5	36	9 733	201	268	49	339	5 388	3 055	138

Și la Pitești, bibliotecile din cele trei comune pe care le-am amintit nu se deosebesc de restul bibliotecilor comunale din județ în ce privește un anumit specific al activității. Deosebirile apar doar ca nivel al activității în fiecare dintre ele. Comuna Colibași, de pildă, care găzduiește renumita Uzină de autoturisme Pitești și mai vechea Uzină de piese auto, dispune de o bibliotecă a cărei organizare și ai cărei indici de activitate se înscriu în limitele unei bibliotecii comunale bune. Ea asigură lectura unei populații de circa 5500 de locuitori, dispersată în 5 sate (Racovița, Clucereasa, Mioveni, Colibași și Făget). Biblioteca comunală funcționează în satul aparținător Racovița, fiind amenajată într-un local încăpător din clădirea căminului cultural și deservind și locuitorii satului foarte apropiat Clucereasa. În satul aparținător Colibași, filiala organizată aici deservește în același timp și locuitorii satului de centru, Mioveni. Iar la Făget, pentru circa 500 de locuitori, este amenajat un punct de împrumut. Prin acest sistem al bibliotecii comunale, la dispoziția locuitorilor (aproape în egală măsură țărani cooperatori și muncitori industriali) se află un fond de carte de peste 6000 de volume, în cea mai mare parte actual, cu lucrări valoroase și nouăți din toate domeniile, destinat culturii generale și pregătirii profesionale de nivel mediu. Iată de pildă ponderea, în cadrul fondului total, a literaturii social-politice și ideologice — 13 la sută, agrozootehnice

— 15 la sută și a celei din domeniul științei și tehnicii — 9 la sută. Factori ca: expunerea a circa 75 la sută din acest fond la raftul cu acces liber, existența unei ambiante săli de lectură cu 20 de locuri, desfășurarea unei susținute propagande a cărții, funcționarea cu regularitate a filialei și a punctului de împrumut au determinat atragerea populației comunei la lectură în proporție de 23,5 la sută în 1969 și de 20,6 la sută în primele 3 trimestre din 1970. Totalul cititorilor se ridică la 1297 în 1969 (din care 265 muncitori și 421 țărani cooperatori) și la 1135 în primele 3 trimestre ale anului 1970 (din care 247 muncitori și 307 țărani cooperatori). În cursul anului 1969, cititorilor le-au fost împrumutate 12148 de volume, iar pînă la 1 octombrie 1970, 9866 de volume.

Date și cifre mai modeste înregistrează organizarea și activitatea bibliotecii din comuna Bradu, cu toate că numărul locuitorilor, 5720, este mai mare decît în comuna Colibași. Biblioteca funcționează în centrul de comună, unde populația se ridică la 3870 de locuitori. În cele două sate aparținătoare, Geamăna și Bradu de Jos, sint organizate două puncte de împrumut, deservește de bibliotecari cu muncă obștească din rindul cadrelor didactice locale, ajutați efectiv de bibliotecara comunală. Fondul de carte pe întreaga bibliotecă se cifra, în noiembrie 1970, la 6419 volume, dar anumiți factori mențin principalii indicatori ai activității la un nivel mijlociu (vezi tabelul nr. 2).

Populația comunei			Fondul de publicații		Cititori înscriși		Indicele de atragere la lectură		Volume eliberate	
TOTAL	din care :		TOTAL	Nr. de vol. la 100 de loc.	1969	1970 (trim. I, II, III)	1969	1970 (trim. I, II, III)	1969	1970 (trim. I, II, III)
	muncitori	țărani cooperatori								
5 720	2 391	1 280	6 419	112	860	723	15%	12,5%	8 861	6 274

Dintre acești factori mai evidenți sînt: condițiile nesatisfăcătoare de local și de mobilier la biblioteca de centru, structura nesatisfăcătoare a fondului de publicații (de pildă, cărțile din domeniul științei și tehnicii se găsesc într-un număr foarte redus) și insuficiența noutăților editoriale.

Exemplul unei activități de nivel foarte scăzut ni-l oferă, cu toate problemele acute pe care le ridică, biblioteca comună Bascov. Comună aflată în imediată apropiere a Piteștiului, aproape în prelungirea lui în drum spre Rîmnicu-Vilcea, Bascovul este o așezare dezvoltată din punct de vedere economic. În componența comunei, în afara satului de centru, Bascov, cu specific industrial mai pronunțat, intră încă 7 sate aparținătoare. În întreaga comună funcționează biblioteca de centru și o filială în satul Valea Ursului. Filiala, fostă bibliotecă comună, acum cu un fond permanent de circa 1 400 de volume, și-a pierdut în ultima vreme caracterul de bibliotecă publică. Lipsa condițiilor materiale din localul destul de bun în care se afla (mai precis, lipsa combustibilului) a determinat cadrul didactic care o deservește să mute fondul de publicații într-o clasă din școală. Accesul locuitorilor adulți a fost astfel, dacă nu legal, practic închis. Și în acest fel, speranța întregii comune a rămas biblioteca din centru. Aceasta oferă însă condiții de lectură cu prea puțin mai bune decît cele ale filialei. Biblioteca este amenajată în clădirea căminului cultural, într-o singură încăpere sugerînd miniaturalul, suprafața totală a ei fiind de 16 mp. Iar în acest spațiu, colecțiile de publicații, cifrate la peste 7 000 de volume, sînt înghesuite — și nu organizate — în rafturi ce ocupă numai jumătate din suprafața camerei. Aproape de neimaginat aspectul de depozit supraîncărcat al așezării fondului de cărți. Se părea că, grație insistenței bibliotecarei și directorului căminului cultural, obținerea unui local corespunzător în sediul

cooperativei agricole de producție va rezolva fericit problema. Și totuși, în ciuda aprobării de principiu a organelor de partid județene și cu toate că, din fondul căminului cultural, fuseseră deja făcute amenajările necesare ale localului așteptat, conducerea C.A.P. din comună s-a opus mutării bibliotecii în acest local. În aceste condiții, biblioteca comună a înregistrat în activitatea ei niște cifre în măsură să nu poată mulțumi pe nimeni, iată-le: în 1969, filiala din Valea Ursului nefuncționînd, numărul total al cititorilor înscriși s-a ridicat la 606 (indice de atragere la lectură a populației: 10,2 la sută), iar al volumelor împrumutate, la 7 856; în primele 3 trimestre ale anului 1970, la biblioteca de centru au fost înscriși 500 de cititori (din care doar 7 țărani cooperatori și 53 de muncitori !!), cărora le-au fost împrumutate 5 623 de volume.

Este adevărat că mai sînt și alți factori, în afara condițiilor materiale vitrege, care determină nivelul scăzut al indicatorilor principali de activitate, de pildă, insuficiența propagandă a cărții și a bibliotecii și faptul că pe teritoriul comunei mai există și alte biblioteci: 3 biblioteci ale sindicatelor, 2 biblioteci tehnice și 2 biblioteci școlare. Dar în aprecierea cifrelor se impune comparația cu comuna Colibași, unde de asemenea există biblioteci ale sindicatelor, tehnice și școlare.

În privința asigurării lecturii, informării și studiului locuitorilor din cartierele periferice ale celor două municipii, activitatea bibliotecilor municipale cunoaște în realitate preocupări susținute de extindere a ei pînă la limita teritoriului de servit. Formula care își dovedește pe zi ce trece mai mult eficiența este cea a filialelor bibliotecii municipale — unități în măsură să satisfacă cererile obișnuite ale locuitorilor domiciliati la o distanță convenabilă de ele și totodată să atragă la lectură un număr sporit de cititori prin accesibilitatea lor. Necesitatea organizării de filiale în cartierele perife-

rice ale orașelor și municipiilor mai mari este demonstrată de orice studiu al atragerii la lectură a locuitorilor din diferite zone ale localităților urbane. Pe această bază, se stabilește cu precizie că, din numărul foarte mare al locuitorilor care populează cartierele marginașe, cu numărare cvartaluri de locuințe noi, numai o parte sînt cititori ai bibliotecii municipale, situată cel mai adesea în centrul orașului. Mare parte a acestei populații renunță — dacă nu este obligată de interese presante și imediate — să recurgă la serviciile bibliotecii municipale tocmai datorită distanței foarte mari pînă la aceasta.

Un astfel de studiu am întreprins la Brașov și la Pitești, cu sprijinul foarte prețios al colectivelor bibliotecilor municipale. Am căutat să stabilem, pentru anul 1970, în ce măsură locuitorii domiciliati

în diferite zone — centrală, medie și periferică — ale municipiului sînt cititori ai bibliotecii. Pentru aceasta, pornind de la faptul că sediul bibliotecii municipale se află în ambele cazuri, în centrul orașului, am delimitat pe harta municipiilor aceste 3 zone concentrice, stabilind străzile care fac parte din fiecare zonă. Apoi, totalitatea cititorilor înscrși la bibliotecile municipale — în toate secțiile de la sediul central: împrumut pentru adulți, săli de lectură, colecții speciale și secția pentru copii — au fost împărțiți, după cum indică adresa lor, în cele 3 zone. Ținînd seamă de faptul că, datorită razei lor, zonele centrală, medie și periferică sînt de măsuri foarte diferite — în general, zona medie este de 2 ori iar cea periferică de circa 4 ori mai mare decît cea centrală —, rezultatele statistice pot fi urmărite în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Biblioteca municipală	Nr. cititori înscrși în 1970 (fără filiale)				
	TOTAL	din care, pe zone :			
		centrală	medie	periferică	dinafara municipiului
Brașov	9 054	1 981	1 618	5 180	275
Pitești	6 978	1 188	2 243	2 636	901

La Brașov, numărul cititorilor din zona medie, arată, în comparație, cu cel al cititorilor din zona centrală, tocmai ceea ce afirmam despre raportul invers între depărtarea față de bibliotecă și numărul cititorilor. Nu același lucru se poate spune despre Pitești, unde, datorită condițiilor geografice (orașul este mai puțin întins decît Brașovul și distanța față de centru mai mică, locuitorii din zona medie au acces mai ușor la bibliotecă.

Cît privește zona periferică, la Pitești afirmația despre acest raport invers este întru totul edificatoare, mai ales dacă mai adăugăm că, din 2 636 de cititori domiciliati în cartierele marginașe, peste 1 600 sînt elevi și studenți, deci cu stringente necesități de lectură. Acest neajuns, adus de cauzele obiective ale depărtării față de centrul orașului, de bibliotecă, continuă să se manifeste în chip nefericit datorită lipsei filialelor în cartierele marginașe. Lipsa condițiilor materiale, în speță de local pentru filiale, a făcut ca de la mijlocul anului 1970 să nu mai funcționeze nici unica filială supraviețuitoare, aflată la parterul unui bloc nou de locuințe din cartierul Pitești-Sud, care în perioada ianuarie-iulie 1970 deservise

un număr de 624 de cititori din zona respectivă.

La Brașov, situația este în mare măsură diferită. Considerînd numărul de 5 180 de cititori din zona periferică (din care mare parte, cum sînt studenții și elevii, vin la bibliotecă în special la sala de lectură, din obligația pentru studiu) insuficient în raport cu numărul și întinderea cartierelor marginașe (Steagul Roșu, Tractorul, Bartolomeu, Gara nouă — Calea București, Timiș-Triaș, Hărmanului, Schei), biblioteca municipală are organizate trei filiale — în cartierele Schei, Gara nouă — Calea București și Steagul Roșu. Datele înregistrate de noi în tabelul nr. 4 dovedesc utilitatea și necesitatea deosebită a filialelor, care, bine organizate și amplasate, dispunînd de condiții bune sau chiar foarte bune de local, înlătură neajunsul depărtării locuitorilor față de biblioteca centrală și aduc indicii de activitate a instituției la cote demne de apreciat. (Scăderea cifrelor în 1970 față de 1969 se datorează numărului mai redus de cadre — 2 bibliotecare deservind 3 filiale — și, implicit, reducerii programului la 4 zile pe săptămînă.)

Filiala	Anul înfiinţării	Fond de publicaţii în 1971	Cititori înscrişi		Volume eliberate	
			1969	1970	1969	1970
Nr. 1—Schei	1958	21000 vol.	1 327	1 066	33 917	24 479
Nr. 2—Calea Bucureşti	1962	23 000 vol.	1 236	1 190	33 892	27 008
Nr. 3—Steagul roşu	1970	11 000 vol.	—	587	—	15 648

Din necesitatea dovedită pe deplin din studiul întreprins şi având exemplul eficienţei actualelor filiale, colectivul bibliotecii braşovene intenţionează ca, prin dobândirea unor condiţii corespunzătoare de local şi de cadre bibliotecare, să înfiinţeze filiale şi în cartierele rămase deocamdată neacoperite: Tractorul şi Bartolomeu. Considerăm că toate cele prezentate până acum vor convinge asupra urgenţei şi necesităţii transpunerii în viaţă a acestor măsuri ce trebuie să fie luate.

Există soluţii mai realiste?

Studierea problemei asigurării lecturii populaţiei din cartierele marginase şi din comunele subordonate, dezbătută cu mult interes şi în cadrul consfăturii consacrate activităţii bibliotecilor municipale şi oraşeneşti, organizată în luna decembrie 1970, la Bucureşti, de către Comitetul de Stat pentru Cultură şi Artă, conduce la concluzii deosebit de importante pentru dezvoltarea serviciilor de bibliotecă publică în mediul urban. Se impune însă din capul locului o separare între prelungirea activităţii bibliotecii municipale spre comunele subordonate şi asigurarea lecturii populaţiei din limitele municipiului propriu-zis.

În primul caz, lectura populaţiei din comunele suburbane nu este privită ca o problemă ce cade firesc în preocupările bibliotecilor municipale, ci este lăsată, nerecunoscându-i-se specificul, să fie rezolvată la nivelul activităţii obişnuite de bibliotecă comunală din mediul rural. Este adevărat că, acordându-i o atenţie deosebită, comitetele judeţene de cultură şi artă ar putea rezolva favorabil problema specificului serviciului de bibliotecă publică în comunele suburbane. Aceasta însă ar reclama o activitate specială, diferenţiată, în plus din partea cadrelor de conducere şi de îndrumare a bibliotecilor comunale şi mai greu

de realizat în comparaţie cu ceea ce ar putea întreprinde în acest sens bibliotecile municipale. Prolungirea activităţii bibliotecilor municipale *până la limita întregului teritoriu pe care îl au de deservit* ar fi însă o soluţie de drept şi firească, mai ales dacă ţinem cont de specializarea acestor instituţii în asigurarea lecturii populaţiei urbane.

În acest sens, vor trebui căutate soluţii eficiente care să înlăture greutăţile pe care le ridică creşterea volumului activităţii. Credem însă că nu numai bibliotecarilor le incumbă o astfel de sarcină. Problema este în mare măsură şi a organelor care tutelează bibliotecile municipale şi a edililor oraşelor. Este de aşteptat ca în urma recentelor hotărâri ale partidului să se creeze o primă condiţie, cea de ordin material, pentru înlesnirea accesului tuturor categoriilor de salariaţi la literatura de care au nevoie.

Aceeaşi concluzie se impune şi pentru cazul asigurării lecturii populaţiei din zonele periferice ale oraşelor, unde încă se mai fac simţite neajunsuri considerabile în privinţa condiţiilor materiale. Stadiul deficienţelor organizatorice menţinate din cauza lipsei unor condiţii minime de activitate corespunzătoare se cere astăzi din ce în ce mai pregnant a fi depăşit. O reclamă tot mai mult sarcinile crescînde ale perfecţionării profesionale, ale reciclării, ale ridicării nivelului general de cultură şi de cunoştinţe de specialitate ale oamenilor muncii. În acest context, populaţiei urbane şi suburbane, cu ponderea ei considerabilă în ridicarea economiei ţării pe trepte tot mai înalte, trebuie să i se acorde atenţia cuvenită. Asigurarea de condiţii corespunzătoare de lectură, de informare şi de studiu acestei categorii în continuă creştere este deja *un imperativ* al perioadei noi în care a păşit dezvoltarea noastră o dată cu noul cincinal.

George VLĂDESCU

Bibliotecile sindicatelor — biblioteci publice?

Ce reprezintă de fapt, la Galați și Craiova, rețeaua bibliotecilor sindicatelor *) ?

Un număr apreciabil de biblioteci, risipite în diverse întreprinderi, aflate în marea lor majoritate în grija unor salariați care, în orele lor libere, sînt și bibliotecari. Atunci cînd sînt. Ponderea în activitate o reprezintă însă bibliotecile cu bibliotecar salariat. În număr de cinci la Galați (inclusiv biblioteca Casei de cultură a sindicatelor) și de patru la Craiova, ele concentrează aproape o treime din indicatorii realizați pe întreaga rețea a bibliotecilor sindicatelor din oraș. Condițiile materiale mai bune (local, mobilier), colecțiile de cărți mai bogate, prezența unui om a cărui principală preocupare este aceea de bibliotecar, găzduirea lor în localurile cluburilor unor întreprinderi, frecventate de un număr însemnat de salariați, conferă acestor biblioteci o superioritate incontestabilă față de cele conduse de bibliotecari cu indemnizație sau cu muncă obișnuită.

În ultimii ani, în căutarea unor soluții viabile, consiliile județene și municipale ale sindicatelor au luat măsuri de comasare a multimei de biblioteci și „bibliotecuțe”, apoi de decomasare, iar acum s-a ajuns la stadiul în care problema este studiată din nou. Ce va urma, rămîne de văzut. În orice caz, principalul obiectiv al reorganizării ar trebui să-l reprezinte deservirea cît mai bună cu cărți a populației orașului.

Porțile bibliotecilor sindicatelor au fost întredeschise, dar ele pot fi larg deschise

Din cele patru biblioteci cu bibliotecar salariat din Craiova, la una singură, cea a clubului „7 Noiembrie”, aflat în centrul orașului, are acces orice persoană care-i solicită serviciile. Celelalte trei biblioteci, datorită amplasării lor în incinta întreprinderilor, nu pot fi frecventate deocamdată decît de către salariații unităților respective. După cum am fost informați de către Consiliul sindical județean Dolj și de către Consiliul sindical municipal Craiova, se prevede ca în cursul acestui an să se dea în folosință noul club al Comitetului de linie C.F.R. în care biblioteca își are un spațiu rezervat, urmînd să fie permis accesul tuturor locuitorilor din cartierul respectiv. Tot în acest an, va fi dat în folosință clubul

*) Galați : 74 de biblioteci, 16 619 cititori, 127 099 de cărți citite, 201 000 de volume în fond (1970) ; 5 biblioteci cu bibliotecar salariat, 6 — cu bibliotecar cu indemnizație.

Craiova : 104 biblioteci, 26 000 de cititori, 100 704 cărți citite, 271 557 de volume în fond (1970) ; 4 biblioteci cu bibliotecar salariat, pentru anul 1971 nu a fost hotărît numărul bibliotecilor care vor funcționa cu bibliotecar cu indemnizație.

Uzinelor Electroputere, în afara incintei întreprinderii, în care va funcționa o bibliotecă de asemenea accesibilă locuitorilor din cartierul respectiv. În anul următor se va termina și construcția clubului Combinatului chimic cu o bibliotecă care va avea același regim de bibliotecă publică ca și celelalte trei. Un detaliu : biblioteca clubului Uzinelor Electroputere va dispune de două săli de lectură (pentru adulți și copii); o încăpere în care va fi organizat accesul liber al cititorilor la raft, o sală pentru diverse acțiuni de masă ale bibliotecii și un depozit.

La Galați, fără ca din partea Consiliului sindical județean sau al celui municipal să existe vreo rețineră în privința admiterii accesului locuitorilor orașului, patru din cele cinci biblioteci amintite nu sînt deschise decît pentru salariații întreprinderilor de care aparțin. Două funcționează în incinta întreprinderilor respective (Șantierul naval Galați, Întreprinderea 7 construcții) deci accesul din afară este exclus, iar la celelalte două (Trustul de construcții, Clubul C.F.R.) „s-ar putea permite” dar în lipsa unor indicații precise în acest sens nu este permis. Biblioteca Casei de cultură a sindicatelor, amplasată în Țiglina (la începutul acestui „micro-oraș” alcătuit din cartierele Țiglina I, II, III, IV și Dunărea), și-a creat popularitate în rîndul locuitorilor. Din păcate, în necunoaștință de cauză, în amenajarea bibliotecii nu s-a ținut seama de normele de bază ale unei bune funcționalități. Nu este cazul să semnalăm în acest material toate greșelile comise. Dacă s-ar fi apelat la timpul potrivit la specialiști în materie — și Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă ar fi pus desigur la dispoziție consultanți —, spațiul bibliotecii ar fi fost mult mai bine organizat, mai la îndemina cititorilor. Este greu să-ți închipui un acces liber la raft cînd polițele rafturilor ajung pînă la tavan ! Am menționat acest fapt gîndindu-ne la banii investiți în mobilier, bani cu care s-ar fi putut crea o bibliotecă nu numai cu aspect modern dar și funcțional organizată. Poate că la o viitoare amenajare de bibliotecă, mai ales într-un local nou (așa cum sînt șanse la Craiova), se va apela la serviciile unor organisme specializate, de pildă, Oficiul pentru aprovizionare și servicii pentru biblioteci. Este în interesul cititorilor.

Și, de fapt, pentru cine există aceste biblioteci ?

Ne punem întrebarea gîndindu-ne la colecțiile aflate sub cheie ca și la cele

cu o circulație restrinsă, la sumele care se cheltuiesc anual pentru cumpărarea cărților fără a se urmări o completare judicioasă, la cifrele optimiste care sînt raportate anual privind activitatea acestor biblioteci cu sau fără bibliotecar, la cercul limitat de persoane care au acces la aceste colecții, la organizarea, deseori după principii prea puțin biblioteconomice, a activității, la lipsa unei asistențe de specialitate cu toate că în cele două orașe există cite o bibliotecă municipală bine organizată, cu personal care-și cunoaște bine meseria.

În etapa actuală, cînd accentul se pune cu atîta acuitate pe cultură, pe includerea tuturor celor ce muncesc într-un permanent proces de perfecționare a cunoștințelor profesionale, în fața bibliotecilor se ridică responsabilități cărora vor trebui să le facă față. Cu atît mai mult apare ca depășită situația în care între o bibliotecă din rețeaua așezămintelor culturale de stat și una a sindicatului să existe deosebiri privind regimul de funcționare, ceea ce prejudiciază buna servire cu cărți a populației dintr-un oraș.

La Craiova, chiar dacă în prezent se discută la timpul viitor, sînt unele speranțe. În urmă cu doi ani, biblioteca municipală a reușit să obțină, la parterul unui bloc turn din cartierul Brazdă, un spațiu pentru o filială. În restul cartierelor, din lipsă de spațiu, nu există nici o filială. Și nici nu se întrevăd posibilități prea apropiate în timp. În schimb, trei din bibliotecile sindicatelor, despre care am amintit mai înainte, vor funcționa în diverse cartiere ale orașului și, fiind accesibile oricărui locuitor, vor suplini astfel lipsa filialelor.

La Galați, Biblioteca municipală „V. A. Urechia“, prin grija organelor locale de partid și de stat, dispune de un local spațios, de mobilier modern, de condiții optime pentru o bună activitate. Cît privește filialele, datorită lipsei de localuri acceptabile, biblioteca municipală menține în stare de funcționare numai două filiale: una într-un cartier vechi al orașului (la o distanță aproximativă de 1,5 km de sediul municipalei), iar cealaltă, foarte bine organizată, în cartierul Țiglina la o distanță de 3 km. Organizată pe principiul accesului liber la raft, cu două secții, pentru copii și maturi, cu o sală de lectură și un depozit, deservită de două bibliotecare, unitatea din Țiglina** este, se pare, singura filială de bibliotecă municipală din țară organizată astfel. Este meritul municipalității care a acordat localul și al

colectivului bibliotecii municipale care s-a străduit să organizeze o filială așa cum am dori să existe în toate orașele.

În apropierea filialei din Țiglina se află biblioteca Casei de cultură a sindicatelor. Diferența de firmă (o bibliotecă a unei case de cultură impune) nu se reflectă în indicii realizați***). Se pare că buna organizare a filialei din Țiglina (completarea colecțiilor și prelucrarea lor se face de către biblioteca municipală, pregătirea profesională a celor două bibliotecare este la nivelul lucrătorilor de la biblioteca centrală) conferă acestei unități calități pe care cititorii știu să le aprecieze.

Suprafața întinsă și densitatea mare a populației microorașului Țiglinelor fac ca cele două biblioteci (a Casei de cultură a sindicatelor și filiala bibliotecii municipale) să fie insuficiente. Iar în cartierele vechi ale orașului nu există decît două biblioteci publice: municipală, în apropierea gării, și filiala acesteia situată, după cum am arătat, la 1,5 km. Cele patru biblioteci ale sindicatelor conduse de bibliotecari salariați, amplasate în diverse cartiere, nu au regim de bibliotecă publică, deci sînt inaccesibile locuitorilor din vecinătatea lor. Consiliul sindical județean și cel municipal sînt preocupate de reorganizarea actualei rețele de biblioteci ale sindicatelor pe baze raționale, în sensul reducerii numărului de unități inactice, din diverse cauze, și al întăririi celor care intrunesc condițiile unei bune funcționări. Este prevăzută, în cursul primului semestru al anului curent, analiza situației existente, în lumina lucrărilor Congresului Uniunii Generale a Sindicatelor din România, pentru a se lua măsurile corespunzătoare. Poate cu această ocazie se va hotărî și deschiderea porților celor patru biblioteci cu bibliotecar salariat pentru toți locuitorii din cartierele în care ele funcționează, mutîndu-se și cele două biblioteci aflate în incinta întreprinderilor. Poate că în urma acestei analize se va ajunge la concluzia că este mai bine ca biblioteca din Țiglina să rămînă în continuare filială a bibliotecii municipale, care a știut cum s-o organizeze și se ocupă constant de îndrumarea și controlul ei, decît să fie scoasă din localul în care funcționează în prezent (clă-

** 1970 : 2 748 de cititori, 90 422 de cărți citite ; frecvența cititorilor — 31 902 ; 1971 (Iunie-Ianuarie și februarie) : 1 637 de cititori, 15 040 de cărți citite, frecvența cititorilor — 5 418 ; fondul de cărți : 25 451 de volume.

*** 1970 : 3 353 de cititori, 76 833 de cărți citite, 41 228 — frecvența cititorilor ; 1971 (Iunie-Ianuarie și februarie) : 1 746 de cititori, 20 009 cărți citite, 8 012 — frecvența cititorilor ; fondul de cărți : 32 925 de volume.

direa a trecut în patronajul Combinatului siderurgic și va fi transformată în club). Cei care ar avea de pierdut sînt locuitorii Țiglinei și nu credem că se poate trece ușor peste acest lucru.

*

Dacă tot se va reorganiza rețeaua bibliotecilor sindicatelor, lăsîndu-se inițiative locale un larg cîmp de acțiune, respectînd pe deplin autonomia organizațiilor sindicale, este spre folosul locuitorilor din Craiova și Galați ca această reșezare a bibliotecilor să fie privită prin prisma necesității acoperirii întregii suprafețe a orașului, facilitînd oricărui locuitor accesul la o bibliotecă publică. Nu se poate concepe ca o carte să poată fi împrumutată cu prețul străbaterii a cîțiva kilometri (pe jos sau cu un mijloc de transport în comun)****).

O comasare riguroasă a bibliotecilor sindicatelor prin crearea unei singure biblioteci centrale a sindicatelor cu filiale în diverse cluburi și cartiere ori, în alternativă, a cîtorva biblioteci de cluburi cu filiale (în întreprinderi, în cartiere, dacă necesitățile o cer) s-au fără, bibliotecă la care să aibă acces oricare locuitor al orașului, avînd în vedere că majoritatea locuitorilor sînt membri de sindicat. La Craiova, de pildă, bibliotecile cluburilor pe care le-am amintit sînt o rezultantă a comasării unor biblioteci sindicale mai mici, iar comitetele sindicale de la întreprinderile respective dau în continuare banii destinați procurării de cărți bibliotecii clubului la care au fost comasate bibliotecile lor.

Punerea pe baze raționale a completării colecțiilor, eliminîndu-se practica de a se procura cărți la întîmplare, numai ca să fie epuizați banii destinați acestui scop.

Realizarea unei colaborări între cele două rețele, cea de stat și cea sindicală, în special pe linia îndrumării de specialitate, care să fie stabilită la nivel de comitet județean pentru cultură și artă și de consiliu județean sindical.

Sînt soluții ce își pot găsi o aplicare practică.

A. M. MIHIȚ

****) Vezi: Vlădescu, George. *În centrul preocupărilor actuale ale biblioteconomiei mondiale: Planificarea și normarea activității bibliotecilor (II)*. Revista bibliotecilor, 24, nr. 1, Ian 1971, p. 34-39. La p. 36-37 sînt prezentate datele caracteristice privind bibliotecile mici și mijlocii din 8 țări europene.

CE ȘI CÎT SE CITEȘTE la o bibliotecă publică de cartier din București

Cercetare întreprinsă în cadrul serviciului
metodic al Bibliotecii Centrale de Stat

Biblioteca „C. Mille“ este amplasată în cartierul Giulești, deservind în principal locuitorii acestui cartier.

La data de 31.XII.1969, colecțiile bibliotecii însumau 14 303 volume, numărul volumelor difuzate în același an ridicîndu-se la 48 252. Indicele de circulație — 3,3 — vorbește despre o solicitare intensă a colecțiilor acestei biblioteci de către publicul care o frecventează, deci și despre niște temeinice deprinderi de lectură ale acestuia. Întru susținerea acestei afirmații poate fi invocat și indicele de lectură — 22 vol. per cititor. (În 1969, biblioteca a fost frecventată de un număr de 2 131 de cititori.) Că frecventarea bibliotecii a devenit o obișnuință pentru cei mai mulți dintre cititorii Bibliotecii „C. Mille“ este evidentiat și de faptul că registrul de înscriere a cititorilor consemnează că, în anul la care ne referim, 80,6 la sută din cititori s-au înscris în primele trei luni ale anului și doar 19,4 la sută în celelalte trei trimestre, fenomen care probează o anume continuitate a lecturii la marea majoritate a cititorilor.

★

Cercetarea cu privire la natura împrumutului de carte la Biblioteca „C. Mille“ s-a efectuat pe baza informațiilor cuprinse în fișele de cititor, urmărindu-se în principal structura tematică a literaturii pe care au împrumutat-o, timp de un an de zile (1969), 1 000 de cititori ai acestei biblioteci, reprezentînd aproape totalitatea cititorilor de peste 15 ani, vîrstă la care s-a considerat ca încheiată pregătirea școlară generală.

Pentru a se putea trage concluzii mai nuanțate referitoare la interesele pentru lectură manifestate în această bibliotecă, s-a procedat la o structurare prealabilă a lotului de cititori cercetat, după profesii, pregătire școlară, vîrstă și sex. Au rezultat următoarele structuri, determinate de:

Total	elevi studenți	muncitori	maiștri- tehnicieni	funcțio- nari	intelec- tualii	alte profesii	pensionari	casnice
100	28,1	27,3	5,7	10,7	6,8	1,9	10,0	9,5

Total	15—25 ani	26—35 ani	36—45 ani	46—55 ani	56—65 ani	peste 65 ani
100	37,0	11,9	24,7	12,2	9,1	5,1

Total	Școală generală	Liceu, școală tehnică etc.	Facultate
100	32,5	55,3	12,2

Total	Bărbați	Femei
100	45,3	54,7

(În rubricile respective au fost incluși atât cei cu școala încheiată, cât și cei în curs de a o soti)

(Structurarea pe sexe a fost avută în vedere doar pentru caracterizarea generală a lotului, fiind însă neglijată în cuprinsul analizei.)

Tot în vederea nuanțării analizei și a concluziilor, lotul de cititori a fost cercetat și din punct de vedere al intensității cu care folosesc serviciile bibliotecii, intensitate exprimată fie prin numărul de împrumuturi, fie prin frecvența cu care au vizitat biblioteca. Intensitatea frecvenței influențind în mod firesc, în sens pozitiv, asupra numărului de împrumuturi efectuate, s-a reținut în ultimă instanță doar acest din urmă reper. Astfel, 35 la sută din totalul subiecților noștri au citit, în perioada dată, între 1 și 10 volume, 40 la sută, între 11 și 20 volume și 25 la sută, peste 20 volume, ceea ce într-o reprezentare grafică ar apărea astfel :

Se observă că diferențele sînt minime, aproape neglijabile față de situația pe ansamblu, cînd e vorba de stabilirea

unor straturi similare în cadrul diferitelor categorii profesionale, în pofida părerii că cititorii elevi, avînd ca principală motivație a lecturii obligațiile școlare, împrumută un număr mai mare de volume. Un tabel comparativ, în care au fost reținuți doar cititorii din categoriile active ale populației și cei în curs de formare, respectiv elevii și studenții, ne va edifica în această privință.

Nr. volume împrumutate			
	1—10	11—20	peste 20
Cititori			
TOTAL (100%)	35%	40%	25%
muncitori + maiștri tehnicieni (33%)	37%	38%	25%
funcționari + profesii intelectuale (17,5%)	42%	38%	20%
elevi + studenți (28,1%)	36%	38%	26%

Diferențe notabile apar doar în cazul categoriilor „pensionari” (cu 1—10 vol. — 26 la sută; cu 11—20 vol. — 42 la sută, cu peste 20 vol. — 32 la sută) și „casnice” (cu 1—10 vol. — 24,3 la sută; cu 11—20 vol. — 44,1 la sută, cu peste 20 vol. — 31,6 la sută) bugetul de timp liber, de care dispun aceștia în mai mare măsură decât categoriile active, fiind desigur elementul favorizant pentru o lectură mai intensivă.

Avându-se în vedere configurația lotului de cititori cercetați, dată de profesii,

vîrste, pregătire școlară, intensitate a lecturii, toate elementele determinante în motivația lecturii, s-a trecut apoi, tot pe baza fișelor de cititor, la analiza propriu-zisă a împrumuturilor de carte efectuate, la stabilirea naturii acestor împrumuturi, atît la nivelul ansamblului, cît și pe straturi, așa cum le-am delimitat mai sus.

Ca element esențial într-o asemenea analiză se impune și stabilirea structurii fondurilor de carte pe care biblioteca le pune la dispoziția cititorilor săi. (vezi tabelul nr. 6).

Tabelul nr. 6

din care :	social-politice	știință	tehnică	agricultură	literatură	lit. pl. copii	alte materii
Total volume	2 117	527	440	51	7 893	1 707	1 568

Cum se observă, biblioteca dispune de posibilități de a satisface o diversitate de interese de lectură, diferitele domenii fiind reprezentate în colecțiile bibliotecii, chiar dacă nu în proporții corespunzătoare, mai ales cînd e vorba de cartea științifică și tehnică.

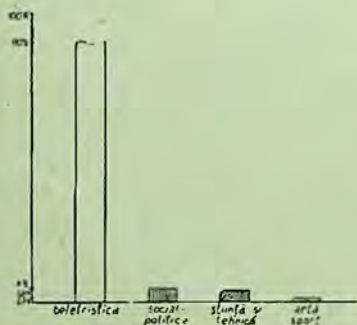
Abstrăgînd din tabelul împrumuturilor efectuate în decursul anului 1969 împrumuturile înscrise în fișele celor 1000 de cititori pe care îi avem în vedere, numărul acestora se ridică la 14 515, indicele de lectură fiind 15.

Din punct de vedere tematic, volumele împrumutate se grupează astfel : ideologie — 4,0 la sută, știință și tehnică — 3,8 la sută ; arte și sport — 1,5 la sută ; beletristică — 90,7 la sută.

Reprezentarea grafică face evidentă cu și mai multă pregnanță disproporția dintre solicitările din domeniul beletristicii și cele din domeniile social-politic, știință și tehnică, artă. Problema care se pune nu este însă că se citește prea multă beletristică în „detrimentul” altor domenii, orice încercare de a crea raporturi de opoziție între interesele de lectură în domeniul beletristicii și interesele față de alte domenii fiind falsă. Raportări de acest gen se pot face doar ca relații matematice într-o analiză globală a împrumuturilor, și în raport cu structura, de asemenea matematică, a colecțiilor bibliotecii. Interesul pentru cartea politică, de știință și tehnică etc. este de altmînteri mai obiectiv oglindit de numărul și de proporția cititorilor care au apelat la colecțiile bibliotecii pentru lucrări din aceste domenii, chiar dacă (și e firesc să fie așa) într-o măsură mult mai mică decît pentru beletristică.

Din cei 1000 de cititori, 540 au împrumutat și alte lucrări decît de literatură beletristică.

Și mai semnificative pentru activitatea curentă a bibliotecii, pentru eforturile care se fac în vederea promovării intereselor de lectură din sfera informației social-politice, științifice, tehnice, sînt rezultatele care evidențiază astfel de interese pe categorii profesionale, grupe de

vîrstă sau de studii. Să ne oprim deci la situația împrumuturilor din domeniile „social-politică” și „știință și tehnică” :

Tabelul nr. 7

Categoriile de cititori		au solicitat și literatură	
		social-politică	științifică și tehnică
		%	%
profesionale	elevi-studenți	30	30
	muncitori	32	27
	maiștri-tehnicieni	30	40
	intelectuali	31	35
	funcționari	42	30
	alte profesii casnice	26	5
de studii	casnice	25	39
	pensionari	39	39
	studii elementare	35	35
de vîrstă	studii medii	28	28
	studii superioare	44	33
	15—25 ani	27	29
	26—35 ani	27	28
	36—45 ani	30	36
	46—55 ani	37	23
	56—65 ani	50	37
	peste 65 ani	40	40

Am semnalat că cei mai mulți cititori care solicită literatură din domeniul științific și tehnic provin, proporțional, din categoria „maiștri-tehnicieni”, iar imediat după ei — cel puțin pentru cartea social-politică — din categoria „muncitori”, interes determinat de formația lor profesională, de poziția pe care o dețin în procesul de producție, organizarea muncii, activitatea socială. Este de reținut de asemenea ponderea ridicată de cititori interesați de literatura științifică și tehnică în cadrul categoriei „casnice”. Explicația stă desigur în faptul că lucrările din domeniul economiei casnice sînt incluse, în sistemul clasificării zecimale, la grupa „tehnică”.

Datele de mai sus atestă că nivelul de pregătire școlară influențează pozitiv interesul față de literatura social-politică (44 la sută din cititorii „cu studii superioare” au împrumutat cărți din acest domeniu.) Se observă de asemenea că interesul cititorilor acestei biblioteci față de literatura social-politică crește o dată cu vîrsta.

Ar mai fi de relevat că aria tematică a lecturilor se diversifică o dată cu in-

terensificarea frecvenței împrumuturilor, fapt explicabil prin aceea că la cititorii cu deprinderi mai solide de lectură și interesele de lectură devin mai cuprinzătoare, mai elevate. Astfel din rîndurile cititorilor cu 1—10 volume împrumutate, numai 16,6 la sută au manifestat interes față de lucrări din domeniul social-politic și 22,3 la sută față de lucrări tehnico-științifice, în timp ce, dintre cititorii cu 11—20 volume împrumutate ponderea celor interesați de literatura domeniilor amintite este sensibil mai mare — 31,5 la sută și respectiv 27,1 la sută, pentru ca în rîndurile cititorilor cu peste 20 volume împrumutate ponderea lor să crească în mod remarcabil — 52,5 la sută, cu interes față de literatura social-politică și 42,0 la sută, față de literatura tehnico-științifică.

Dincolo de aceste observații, să le zicem de amănunt, e de reținut faptul că ponderea celor cu interese de lectură extraliterare este destul de însemnată în cadrul fiecăreia din categoriile de cititori stabilite. În măsura în care există cititori cu asemenea interese de lectură ele se cer cu insistență cultivate și atenția bibliotecarului ar trebui să se canalizeze în primul rînd spre acești cititori. Se observă însă, în cazul de față, că bibliotecarul s-a folosit prea puțin de această posibilitate, de vreme ce 57,6 la sută din cititorii care au manifestat interes față de literatura social-politică au împrumutat doar un volum, în timp ce 28,7 la sută au împrumutat 2—3 volume și doar 13,7 la sută, mai mult de 3 volume din domeniul respectiv. Situația este asemănătoare cînd e vorba de împrumuturile din domeniul literaturii tehnico-științifice: 56,0 la sută au împrumutat doar cite un volum, 26,2 la sută — 2—3 volume și numai 18,0 la sută, peste 3 volume.

★

Concluziile ce s-au conturat din analiza împrumutului de carte la Biblioteca „C. Mille” din București se inscriu în linia unor constatări mai vechi, cu privire la natura quasi unilaterală a împrumuturilor efectuate în multe biblioteci publice.

Analiza întreprinsă la sfîrșitul anului '70 de Direcția Așezămintelor Culturale cu privire la activitatea bibliotecilor municipale și orașenești, în prezența conducătorilor acestor biblioteci, punea în evidență, ca pe o problemă de mare acuitate, *slaba circulație a literaturii din alte domenii decît beletristica*. Normativele preconizate pentru diferite tipuri de biblioteci vorbesc de asemenea despre o intensificare a împrumuturilor din aceste domenii. De alminteri preocupări în această privință se deduc și din planurile

de muncă, ale diferitelor tipuri de biblioteci. Există, evident, vizavi de toate acestea, pericolul unor acțiuni formale de „îmbunătățire“ a structurii tematice a împrumuturilor. (Trecutele concursuri interbibliotecare pot constitui un exemplu nefast în această privință !)

Există însă multiple căi de impulsivitate reală a circulației cărții din alte domenii decât beletristica, dintre care cea mai directă este de a merge în întâmpinarea unor interese de lectură deja afirmate. Tematica manifestărilor de propagandă ale bibliotecii ar trebui fixată cu mai multă atenție, avîndu-se în vedere aceste interese, în general grija bibliotecarilor trebuind să fie mai ales pentru îmbunătățirea calității și nu neapărat a cantității acestor acțiuni. O altă cale este de a integra, cu mai multă constanță, acțiunea bibliotecară în activitatea de răspîndire a cunoștințelor culturale-științifice, în activitatea de informare politică și de pregătire prin învățămîntul de partid, precum și prin cel profesional. Interesele stîrnite de emisiunile de știință și tehnică, de politică internă și internațională ș.a. ale radio-televiziunii, de cursurile universităților populare, ar trebui mai mult canalizate spre lecturi din domeniile respective, printr-o informare bibliografică adecvată. Oricum, pe primul plan rămîne organizarea unei informări sistematice a cititorilor asupra naturii complexe a fondurilor de care dispune biblioteca, putînd răspunde celor mai diverse interese.

Problema se pune cu atît mai multă pregnanță cu cît reciclarea, această cerință a societății contemporane, nu poate fi concepută — așa cum rezultă și din *Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 10—11 februarie 1971* și din *Proiectul de lege privind perfecționarea pregătirii profesionale a salariaților din unitățile socialiste — fără studiu individual*. Apelul la cartea științifică și tehnică, în atari condiții, nu va mai fi doar o problemă de amatorism, o chestiune de vocație personală, ci o obligație socială. Biblioteca — și nu numai cea științifică, dar și cea publică — dobîndește astfel perspective nemaicunoscute pînă azi de a fi solicitată intensiv, pentru toate serviciile sale, cu condiția de a veni în întâmpinarea acestor solicitări, cu condiția de a se integra conștient în ansamblul instituțiilor care sînt chemate să acționeze sistematic în sprijinul activității de perfecționare profesională a salariaților.

Gheorghe PLĂCINTĂ

DESCRIEREA UNIFORMĂ A NOILOR DENUMIRI DE EDITURI ȘI DE COLECȚII EDITORIALE

La începutul anului 1970 sistemul editorial din țara noastră a fost reorganizat pe baze noi. Reorganizarea a avut ca scop adîncirea specializării, profilarea exactă și clară a sarcinilor ce revin fiecărei unități în parte, optimizarea activității editoriale. Cu acest prilej, multe din vechile edituri și-au schimbat denumirea, în concordanță cu conținutul nou al muncii, au luat ființă noi edituri, atît în București, cit și în unele localități cu veche tradiție culturală ca Iași și Cluj. Înființarea noilor edituri și reprofilarea celor vechi au adăugat practicii noastre editoriale un spor de eficiență și dinamicitate, constatat în mod concret astăzi, la mai bine de un an de funcționare.

Totodată, au luat ființă noi colecții editoriale, care au dus la conturarea mai clară a adresabilității și la creșterea gradului de asimilare de către cititor — în mod diferențiat — a operelor publicate, după vîrstă, nivel de cunoștințe și discernămint critic.

Astfel, colecția „Lyceum“ ajută la formarea culturii generale a elevului și vine în sprijinul procesului de învățămînt, colecția „Mici monografii“ tinde să sintetizeze istoria literaturii române, dînd numai datele esențiale din viața și opera marilor clasici ai literaturii, colecția „Confluente“ caută să stabilească raporturile dintre literatura română și cea universală etc.

Noile denumiri de edituri și colecții au ridicat în fața bibliotecarilor-catalogatori o serie de probleme ținînd de uniformitatea și corectitudinea redactării notițelor bibliografice.

Căutînd să se încadreze în normele generale de descriere a publicațiilor, Biblioteca Centrală de Stat — ca editor al fișei unice tipărite și al bibliografiei naționale — a ajuns astăzi la o concepție clară și precisă asupra redării acestor denumiri.

Astfel, s-a hotărît ca pentru editurile ce poartă numele marilor noștri scriitori Mihai Eminescu și Ion Creangă, descrierea să se facă menținîndu-se cuvîntul *editură*, iar numele scriitorului să nu fie așezat între ghilimele. Deci :

București, Editura Eminescu, 1971.

București, Editura Ion Creangă, 1971.
Tot cu menținerea cuvîntului *editură* se redactează și următoarele denumiri :

Editura Academiei Republicii Socialiste
România
Editura didactică și pedagogică
Editura enciclopedică română
Editura medicală
Editura militară
Editura muzicală
Editura politică
Editura științifică
Editura tehnică

Pentru celelalte edituri (Meridiane, Albatros, Dacia, Junimea, Minerva), în descriere se omite cuvîntul *editură*, iar numele lor se va scrie între ghilimele :

București, „Albatros”, 1971.
București, „Cartea românească”, 1971.
Cluj, „Dacia”, 1971.
Iași, „Junimea”, 1971.
București, „Litera”, 1971.
București, „Meridiane”, 1971.
București, „Minerva”, 1971.
București, „Stadion”, 1971.
București, „Univers”, 1971.

„Kriterion” — editura ce tipărește operele clasicii literaturii române în limbile naționalităților conlocuitoare și operele clasice ale unor autori din rîndurile naționalităților conlocuitoare, fie în original, fie în traducere — „Ceres” — fosta editură agrosilvică — și „Dacia” — care tipărește lucrări și în limbile maghiară, germană și sîrbă — se încadrează în regula generală. Cînd lucrarea este publicată în limba română, se omite din descriere cuvîntul *editură*, iar denumirea editurii se scrie între ghilimele :

București, „Kriterion”, 1971.

București, „Ceres”, 1971.

Cînd lucrarea apare în limbile maghiară, germană sau sîrbă de asemenea se omite din descriere cuvîntul *editură* în limba respectivă :

București, „Kriterion”, 1971.

București, „Ceres”, 1971.

Cluj, „Dacia”, 1971.

București, „Kriterion”, 1971.

În privința colecțiilor, regulile de descriere a publicațiilor prevăd ca numele colecției să fie scris la sfîrșitul notiței bibliografice, după datele cantitative, între paranteze rotunde :

Bărbulescu, Constantin. *Gentlemanul schiop*. Iași, „Junimea”, 1970. 207 p. (Colecția Fantomas).

Cuvîntul *colecție* se menționează în descriere numai în cazul în care figurează pe coperta sau pe pagina de titlu a cărții ; dacă el nu este menționat pe carte, nu se va păstra nici în descriere. Păstrînd în descriere cuvîntul *colecție*, sînt menționate :

(Colecția Automatică)
(Colecția Bibliografii)
(Colecția de estetică)
(Colecția Fantomas)
(Colecția Manifestări științifice)
(Colecția Meridiane)
(Colecția noastră)
(Colecția Psyché)
(Colecția Romanului istoric)
(Colecția Studii și sinteze)
(Colecția Tomis)

Menținînd în descriere cuvîntul *colecție*, dar punînd între ghilimele denumirea ei, sînt specificate :

(Colecția „Evocări”)
(Colecția „Pentru patrie”)
(Colecția „Povestiri științifico-fantastice”)
(Colecția „Romanul de dragoste”)

Iată lista colecțiilor care se descriu numai la denumirea colecției, neînsoțită de cuvîntul *colecție* :

(Agora)
(Albatros)
(Arcade)
(Aventura)
(Biblioteca de arheologie)
(Biblioteca de artă. Arte și civilizații)
(Biblioteca de filozofie și sociologie)
(Biblioteca Eminescu)
(Biblioteca istorică)
(Biblioteca marxist-leninistă)
(Biblioteca ostașului)
(Biblioteca pentru toți)
(Biblioteca pentru toți copiii)
(Biblioteca standardizării)
(Biblioteca școlarului)
(Biblioteca Rumynija)
(Biblioteca oeconomică)
(Caleidoscop)
(Cele mai frumoase poezii)
(Clasicii literaturii universale)
(Clepsidra)
(Clubul temerarilor)
(Columna)
(Confluente)
(Cronicele medievale ale României)

(Curențe și sinteze)
 (Cutezătorii)
 (Documenta Romaniae historica)
 (Documente istorice)
 (Fii ai neamului românesc)
 (Forrás)
 (Fragmentarium)
 (Historia magister vitae)
 (Horizont Könyvek)
 (Introducere în opera lui...)
 (Istorie și civilizație)
 (Játékszin)
 (Județele patriei)
 (Kaleidoskóp)
 (Logos)
 (Luceafărul)
 (Lyceum)
 (Lyra)
 (Memorialistică)
 (Memorii. Jurnale. Corespondență)
 (Memorii de război)
 (Meșterul Manole)
 (Mica bibliotecă de istorie)
 (Mică bibliotecă etică)
 (Mici monografii)
 (Monumente istorice)
 (Oameni de seamă)
 (Orizonturi)
 (Pagini de istorie universală)
 (Pe harta lumii)
 (Pentru părinți)
 (Poesis)
 (Popoare, culturi, civilizații)
 (Preludii)
 (Prima mea bibliotecă)
 (Romane de ieri și de azi)
 (Româniai magyar irók)
 (Romanul secolului XX)
 (Scrieri)
 (Scriitori români)
 (Sinteze sociologice)
 (Studii)
 (Studii de istorie a gândirii economice)
 (Studii și documente)
 (Teatru)
 (Tekla)
 (Testimonia)
 (Universitas)
 (Zenit)

Numărul colecției se menține în descriere după denumirea colecției urmată de virgulă :

Rulfo, Juan. *Pedro Páramo*. [Roman]. În românește de Marieta Pietreanu și Andrei Ionescu. București, „Univers”, 1970, 304 p. (Colecția Meridiane, 140).

Numai ținând seama de aceste reguli generale de descriere a publicațiilor vom putea redacta notițe bibliografice cu o finută științifică, care să redea, în același timp, complet și uniform toate datele furnizate de pagina de titlu și de cartea însăși.

Elena MOIANU
 bibliograf principală
 Biblioteca Centrală de Stat

La Biblioteca municipală „Gheorghe Asachi” din Iași: SIMPLIFICĂRI ÎN EVIDENȚA ÎMPRUMUTURILOR

Colectivul Bibliotecii municipale „Gheorghe Asachi” din Iași se preocupă intens în ultima vreme de adoptarea unor forme cât mai simple și mai eficiente în organizarea serviciilor pentru cititori.

În acest context, anul acesta s-a trecut, la o simplificare a evidenței împrumuturilor, simplificare reclamată de creșterea frecvenței cititorilor și de necesitatea servirii cât mai rapide a acestora.

Alegerea noului sistem de evidență a întâmpinat și unele greutăți și rezerve, pe de o parte datorită lipsei tipizatelor, pe de altă parte datorită necunoașterii rezultatelor obținute de alte biblioteci (Galați, Craiova, Oradea, Tg.-Mureș etc.), care au aplicat sisteme simplificate încă cu mulți ani în urmă.

Sistemul nou de evidență a împrumuturilor a fost aplicat la începutul acestui an, o dată cu campania de reinscriere a cititorilor. Lucrările pregătitoare au început însă de la începutul lunii decembrie 1970, când au fost întocmite fișe de carte pentru întreg fondul expus în cadrul secției de împrumut pentru adulți.

S-a stabilit următoarea metodologie de lucru: la inscriere, cititorului i se completează o fișă de evidență, deocamdată confecționată ad-hoc din vechea fișă a cititorului, tipizat Vb. 6—07, transformată în plic; într-un viitor apropiat vom tipări o fișă de evidență specială (vezi modelele nr. 1—2), valabilă pe timp de 4 ani, cu ajutorul căreia se va putea urmări cu ușurință permanentizarea cititorilor și se vor simplifica operațiile de reinscriere de la începutul fiecărui an.

O dată cu fișa de evidență este completat și un cartonaș, pe recto cu datele personale ale cititorului, pe verso cu semnătura lui că a luat cunoștință de regulamentul bibliotecii și se obligă să-l respecte (vezi modelele nr. 3—4).

Concomitent, îi sînt înmîinate cititorului și trei tichete pentru împrumutul cărților (vezi modelele 5—6), fără de care acesta nu poate împrumuta cărți și care, trecînd din posesia cititorului în păstrarea

BIBLIOTECA „GH. ASACHI”
- I AȘI -

Nr. .... Anul	Nr. .... Anul	Nr. .... Anul	Nr. .... Anul .....
------------------------	------------------------	------------------------	------------------------

NUMELE ȘI PRENUMELE .....

FIUL (FIICA) IUL .....

SEXUL (B.F.) .....

STUDIUL .....

PROFESIA .....

LOCUL DE MUNCĂ .....

(pentru elevi și studenți anul de studii și școala) .....

B.I.^{no} seria .....

Miliția .....

DOMICILIUL .....

Data .....

SEMĂNĂTURA
CITITORULUI,

.....

*) pentru minori ce va înregistra B.I. al unuia dintre părinți

Modelul nr. 1 — Fișa de evidență a cititorului.

ÎNSEMNĂRILE BIBLIOTECARULUI

Modelul nr. 2 — Verso fișei de evidență a cititorului.

Nr. .... Anul	Nr. .... Anul .....
Nr. .... Anul	Nr. .... Anul .....

NUMELE .....

PRENUMELE .....

PROFESIA .....

ADRESA .....

OBSERVAȚII

.....

.....

.....

Modelul nr. 3 — Cartonașul cu datele personale ale cititorului.

Am primit cărțile ale căror
lișe se păstrează în acest plic și mă
oblig să le restitu în termen și în
bună stare.

Am luat cunoștință de
regulamentul de funcționare pen-
tru secția de împrumut a Bibliote-
cii „Gh. Asachi” Iași.

DATA,

.....

SEMĂNĂTURA,

.....

Modelul nr. 4 — Verso cartonașului cu datele personale ale cititorului.

BIBLIOTECA „GH. ASACHI”
IASI

Tichet pentru împrumutul unei cărți

L 5

Modelul nr. 5 — Tichetul pentru împrumutul unei cărți.

Nr. cărții de intrare ..... anul .....

Confirm prin prezentul tichet că am împrumutat cărți de la bibliotecă.

Semnătura cititorului,

.....

Modelul nr. 6 — Verso tichetului pentru împrumutul unei cărți.

Modelul nr. 7

bibliotecarului, certifică semnătura cititorului că acesta a împrumutat unul pînă la trei volume din colecția bibliotecii.

Tot la înscriere, cititorului îi este înmînată și cartea de intrare, tipizat Vb. 6—03f A7(C), cunoscută de bibliotecari din practica de pînă acum, care are imprimat pe verso, cu ștampila, orarul bibliotecii.

Cartea de intrare și tichetele vor fi înmîinate în curînd cititorului într-un plic din material plastic.

Fișa de evidență a cititorului, tichetele de împrumut și cartea de intrare poartă același număr — numărul dictat de ordinea de înscriere a cititorilor.

După ce-și alege cărțile pe care vrea să le împrumute, cititorul se prezintă la bibliotecar, căruia îi înmînează numărul de tichete corespunzător numărului de cărți împrumutate. Bibliotecarul scoate fișa cărții — tipizat Vb. 6—01 Format A7(C) —, din buzunărașul lipit de carte, o confruntă cu titlul și numărul de inventar al cărții și o introduce, împreună cu tichetul de împrumut, în plicul cititorului, procedînd pentru fiecare carte împrumutată în același fel.

Cărțile aparținînd fondului de împrumut au lipită o foaie de termen pe verso copertii întii. În momentul împrumutului, bibliotecarul aplică pe această foaie ștampila cu data la care trebuie înapoiată cartea, aceeași pentru toate cărțile împrumutate în acea zi.

Cartonașul cu datele personale, tichetele de împrumut și fișele de carte (cînd acestea stau în păstrarea bibliotecarului) vor fi adăpostite într-un plic confecționat din material plastic, cu un bu-

Modelul nr. 8

zunar transparent, pentru ca datele personale ale cititorului să fie lizibile (vezi modelele 7—8).

Aceste plicuri sînt păstrate pe zile — la termenul fixat pentru restituire, termen marcat printr-o despărțitoare ce poartă data —, iar în cadrul fiecărei zile în ordinea alfabetică a numelui cititorilor. În acest fel, regăsirea plicurilor este foarte rapidă, iar urmărirea restanțierilor se poate face cu mare ușurință.

Avantajele sistemului sînt evidente: înscrierea cititorilor se face o singură dată pentru mai mulți ani; se elimină complet munca mecanică de înregistrare a împrumuturilor; se reduce prin aceasta în mod substanțial timpul de staționare a cititorului în fața mesei bibliotecarului.

Față de aceste cîștiguri, eventualele deficiențe apar ca minore. Un procent neînsemnat de cititori ar putea să nu aibă asupra lor tichetele sau să le piardă și să vrea să împrumute totuși cărți; în aceste cazuri, custodele îi înmînează alte trei tichete, cu valabilitate pentru numai 15 zile. De asemenea imposibilitatea de a împrumuta mai mult de trei cărți deodată este comentată negativ de mulți cititori; aceasta este o problemă pentru care va trebui să găsim o soluție adecvată.

Rezultatele obținute de la introducerea noului sistem ne determină să perseverăm pe linia raționalizării muncii și a simplificării acelor tipizate care se dovedesc învechite și introduc accente birocratice în activitatea bibliotecară.

Într-adevăr, începînd cu fișa cititorului și terminînd cu registrul de evidență zil-

ECOURI

LA...

„Propaganda cărții și a bibliotecii în concepția bibliotecarilor”

Subscriind la observațiile și concluziile autoarei acestui studiu oportun și bine gândit (poate cu unele rezerve în privința încercării de a stabili o scară de valori a formelor sau a genurilor de manifestări după eficiența lor), aș dori să mă opresc numai asupra uneia dintre problemele ridicate și anume, a ajutorului care ar trebui acordat pe plan central, bibliotecilor comunale, în domeniul care a făcut obiectul investigațiilor revistei.

Ajutorul instituțiilor centrale interesante, a cărui necesitate este oarecum subliniată de subiecții anchetei, poate fi luat în discuție pe un plan larg, de la preocupările pentru formarea și perfecționarea cadrelor în problemele propagandei cărții, ale orientării și îndrumării lor permanente, până la sprijinul direct, concret și imediat, pe care-l reprezintă materialele editate și acțiunile întreprinse la centru, în beneficiul bibliotecilor comunale. Și dacă din multe puncte de vedere se poate afirma că lucrătorii din bibliotecile publice rurale au beneficiat și beneficiază de asistență și îndrumare, mai mult sau mai puțin competente, pe linia propagandei cărții, ei au fost lipsiți din ce în ce mai mult,

tocmai de sprijinul imediat la care m-am referit mai sus.

Sînt mulți ani de cînd nu s-a mai editat un afiș de carte (unul destinat cititorului de bibliotecă și nu cumpărătorului din librărie, deși nici în comerțul de carte nu abundă materialele publicitare) sau un panou tematic de publicitate, după cum un scurt metraj documentar (sau chiar o serie) menit să popularizeze virtuțile bibliotecii și ale cărții printre amatorii de film a rămas un deziderat frumos. Bibliotecile comunale primesc de la an la an tot mai puține bibliografii de recomandare, iar cele pe care le primesc au un aspect grafic și editorial care singure sînt suficiente pentru a asigura serioase rezerve din partea cititorilor. Prin grija organelor centrale ar putea ajunge în bibliotecile comunale discuri și benzi magnetice cu imprimări din lecturi ale autorilor, cu recitări ale actorilor de frunte, atît de apreciate de iubitorii de poezie, diapozitive pentru secțiile de copii etc. Lista unor astfel de materiale și acțiuni care include planuri și tematici pentru anumite acțiuni de grup, descrierea experienței unor biblioteci fruntașe în acest domeniu, emisiuni speciale ale radioului și televiziunii, rubrici în presa scrisă, întîlniri ale redactorilor, editorilor și autorilor (nu numai a scriitorilor autori) depășește considerabil sugestiile pe care ni le-am permis mai sus. Cine să realizeze toate acestea?

În măsura în care există convingerea că aceste căi ar duce la impulsionarea

nică a activității, putem constata foarte multe formulări sau rubrici care nu mai corespund stadiului actual de dezvoltare a bibliotecilor și cerințelor biblioteconomiei moderne. Este deci cazul ca discuțiile cu privire la introducerea noilor tipizate și la adoptarea unor sisteme moderne de lucru cu cititorii să aibă un caracter mai operativ.

Proiectele noilor tipizate s-ar putea pune în dezbateră bibliotecarilor în coloanele *Revistei bibliotecilor*.

Ar fi cazul totuși ca raționalizarea muncii să fie obținută nu numai pe seama simplificării evidențelor, ci și prin

introducerea unor aparataje care ar ușura în mare măsură munca bibliotecarilor. Și credem că, în această privință, Oficiul pentru aprovizionare și servicii pentru biblioteci și-ar putea aduce o substanțială contribuție. De asemenea, credem că Direcția așezămintelor culturale din Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă și Biblioteca Centrală de Stat ar trebui să studieze experiența pozitivă a bibliotecilor din țara noastră și de peste hotare și să o înfățișeze în cadrul unor culegeri de biblioteconomie.

Const. GILEA

director

Biblioteca municipală

„Gheorghe Asachi” din Iași

propagandei cărții în biblioteci, că prin introducerea unor elemente audio-vizuale și a unui material de publicitate de o mai bună calitate, ar spori gradul de atracție a publicului bibliotecilor față de astfel de manifestări, sint posibile mai multe formule de realizare. În ce mă privește aș opta pentru reunirea eforturilor Bibliotecii Centrale de Stat, ale Oficiului pentru aprovizionare și servicii și ale *Revistei bibliotecilor*, care, pe baza unui plan corelat și de perspectivă, plan al cărui titular ar fi Direcția așezămintelor culturale din C.S.C.A., ca for de coordonare și principalul susținător material al acțiunilor, ar putea trece la îndeplinirea amintitelor deziderate. Fie de la început, fie după o primă etapă de experiență, s-ar putea apela de asemenea la sprijinul editurilor și al Centralei cărții, al Uniunii scriitorilor, Radioteleviziunii române și organizațiilor de masă interesate.

Realizarea unora dintre obiectivele unui astfel de plan presupune evident și anumite cheltuieli bănești, dar, fără să fi întreprins un calcul economic, cred că aceste cheltuieli n-ar depăși prea mult ceea ce se investește acum în acțiunile disparate, ceea ce se cheltuiește la nivelul comitetelor județene de cultură și artă, pentru atingerea aceluiași obiective.

A. LUPU

Propunându-ne să participăm la discuția privind „propaganda cărții și a bibliotecii...”, sîntem nevoiți să recunoaștem mai întii imprecizia și arbitrarul unor termeni folosiți, fără o motivație acceptabilă, în limbajul bibliotecarilor.

Este vorba, în primul rînd, de noțiunea „propagandă” (cu variantele ei — manifestare de propagandă, propagandă a ceva etc.), care nu are sens autentic decît în sfera politico-ideologică, unde semnifică acțiunea de propagare a ideilor unei grupări politice. În scopul cîștigării unor noi adepți. În sfera acțiunii culturale însă, după părerea noastră, cu excepția cîtorva cazuri în care își păstrează totuși precizia (exemplu: propaganda ateistă și propaganda științifică), această noțiune se diluează prin extindere (exemplu: propaganda culturală) sau își deviază sensul prin neadekvare suficientă la obiect (exemplu: propaganda cărții).

Este vorba, apoi, de noțiunea „manifestare (cu sau de...)” care nu reușește să fie o sinteză, ci o grupare formală de cuvinte. Mai precis, cunoscînd că „manifestare” înseamnă afirmare, exprimare,

dezvăluire; spectacol etc. și că „masă” înseamnă un grup relativ mare de oameni, putem sesiza dezordinea dintr-o astfel de sintagmă: *manifestare de masă cu cartea* = „dezvăluire cu cartea în grup” sau „spectacol de grup (amplou) cu cartea”. Cu atît mai puțin se poate spune „manifestare de propagandă”.

Dacă acceptăm că „propagandă” înseamnă, în limbajul bibliotecarilor, *popularizare*, iar *manifestare* înseamnă *acțiune concretă* de popularizare, nu vedem de ce nu i se spune popularizării *popularizare*, iar acțiunii *acțiune*.

Precizarea terminologiei bibliotecare o considerăm necesară din convingerea că imprecizia în această privință a contribuit în mare măsură la înțelegerea eronată a conținutului activității de bibliotecă.

Ca instituție de cultură, biblioteca se definește în sfera acțiunii culturale (în sens general), iar terminologia ce o privește nu poate depăși această sferă. Pe de altă parte, atribuțiile ei fiind specifice, nici sfera acțiunii culturale n-o interesează integral.

Considerăm ca autentică pentru acțiunea culturală a bibliotecii următoarea tablă de termeni corelați:

lectură — fond de carte
frecvență — circulația cărților
informare*) — organizarea colecțiilor

Lectura, ca fenomen de cultură permanent, social, dar eminamente individual, cuprinde în sine *rațiunea de a fi a bibliotecii*. Necesitatea lecturii justifică înființarea și dezvoltarea oricărei biblioteci, iar ceea ce n-are legătură cu ea se situează în afara specificului muncii de bibliotecă. Prin urmare *lectura* individuală, satisfacerea ei, reprezintă conținutul real, specific, al activității bibliotecii. O altă activitate „de conținut” nu există pentru bibliotecă.

Fondul de cărți (și periodice) reprezintă, prin publicațiile ce-l alcătuiesc, *obiectul lecturii și asigură, prin calitatea lui, conținutul acesteia*. Mărimea, structura, calitatea și gradul de organizare a fondului constituie baza de realizare și dezvoltare a lecturii ca scop fundamental al bibliotecii.

Frecvența cititorilor, considerată atît extensiv cît și intensiv, oglindește lărgimea, tensiunea lecturii, relația directă cititor-carte, din perspectiva cititorilor ca subiecți reali.

Circulația cărților privește aceeași relație (cititor-carte) cu accent pe al doilea termen. Împreună cu frecvența, dă *imaginea lecturii reale*, în primul rînd actuale și apoi de perspectivă. Reprezen-

* În accepție restrînsă: informare asupra colecțiilor și funcționării bibliotecii.

înd lectura concretă, acești termeni conținutul activității bibliotecii și cuprind firesc criteriile normative de bază.

Informarea publicului cu privire la colecțiile și funcționarea bibliotecii este subordonată ca scop procesului de lectură. Ea nu reprezintă cituși de puțin un scop în sine și nu trebuie să depășească sfera specifică activității bibliotecii. Problema este ce se înțelege prin informare (...) și ce forme concrete poate să ia? Pentru a răspunde, sînt necesare cîteva delimitări**).

Din perspectiva publicului, informarea (...) vizează, pe de o parte, cititorii actuali, iar pe de altă parte cititorii virtuali. Necititorii, existenți realmente, în mai mare sau mai mică măsură, nu pot să fie luați în considerare, întrucît acțiunea culturală a bibliotecii nu are și nu poate avea caracter general.

După părerea noastră, informarea cititorilor actuali constă în orientarea în fondul de publicații și îndrumarea concretă, individuală, de la caz la caz (sau dacă este cazul), a lecturii lor, în funcție de criteriile cunoscute (profesie, vîrstă etc.). Orientarea în fondul de publicații se realizează în principal prin intermediul *catalogelor de bibliotecă* și al diferitelor forme ale *bibliografiei informative*, elaborate de bibliotecă în baza publicațiilor pe care le are.

Informarea cititorilor virtuali presupune popularizarea insistentă și variată (orală, vizuală etc.), a principiilor de funcționare (a bibliotecii) și a structurii generale a fondului de publicații și a catalogelor. De asemenea este utilă, în acest caz, și bibliografia informativă, în special sub forma listelor bibliografice descriptive (simple).

Din perspectiva fondului de publicații, informarea se referă la noutăți, la domeniul, la teme mai mult sau mai puțin generale, la teme de interes local, la titluri particulare și la diferiți autori. Dintre formele de informare (în acest sens), ni se par mai specifice: bibliografia descriptivă, bibliografia analitică sau, cum i se mai spune, prezentarea bibliografică; expoziția sau vitrina (tematică, festivă, comemorativă etc.); în fine, consfătuirea cu cititorii (în sensul de dialog privind posibilitățile de lectură pe care le oferă sau le poate oferi biblioteca unor anume categorii de cititori).

Nu am enumerat aici recenzia, întrucît o considerăm o formă de informare prin excelență publicistică și nu o formă (acțiune) la îndemîna oricui. În plus, prezentarea bibliografică suplinește, credem,

** Delimitările au aici numai o funcție metodică, practic informarea (...) fiind unitară.

recenzia înțeleasă ca redare prescurtată a conținutului unei cărți. Cît privește celelalte forme mai complicate sau mai spectaculoase (seara literară cu variantele ei, călătoria pe hartă, concursul „cine știe...” etc.), care au caracter general-cultural și pot fi socotite acțiuni în sine, fără influență neapărată asupra lecturii, le considerăm de departe în afara specificului acțiunii culturale a bibliotecii. Aceste forme au fost împrumutate într-o perioadă cînd constituiau, în mod eronat, criteriul calitativ de apreciere a activității bibliotecii, așteptîndu-se de la ele eficiență concretă nu numai în sfera subiectivă, dar și în producția materială.

Or, după cum am încercat să demonstrăm, esențialul în activitatea bibliotecii îl constituie lectura propriu-zisă, diferitele forme de informare asupra colecțiilor fiind aservite lecturii, ca scop și funcție de bază a bibliotecii. Eficiența formativă și informativă a acțiunii culturale a bibliotecii se cuprinde, cantitativ și calitativ totodată, în amploarea frecvenței cititorilor și a circulației cărților, nu în efectele prezumtive pe care le-ar avea în planul conștiinței sau al practicii social-economice imediate. Altfel spus, acțiunile de *informare permanentă*, pe care biblioteca este *datoare* să le întreprindă, nu pot și nu trebuie să fie substituite lecturii directe (individuale) a unor publicații sau a altora din fondul bibliotecii, iar problema delicată a urmării evoluției conștiinței generale și a comportamentului social al cititorilor depășește, credem, rosturile practice și posibilitățile reale ale bibliotecii.

În concluzie, considerăm că *orice acțiune particulară a bibliotecii trebuie să fie motivată din interiorul acțiunii culturale specifice acestei instituții*, nu din sisteme de referință exterioare. Decurge de aici că *orice acțiune care concură în mod sensibil la amplificarea lecturii poate fi considerată eficientă și prin urmare specifică*. Astfel, lista propusă de noi n-o considerăm completă, închisă, opțiunile convingătoare rămînd posibile.

G. PĂTRAȘCU

NOTA REDACȚIEI

Redacția manifestă unele rezerve față de punctele de vedere exprimate în acest material, în bună parte ele își găsesc expresia în „consultația” semnată de A. Lupu în numărul anterior (Lupu, A. Relațiile bibliotecii cu publicul (IX). Acțiuni de popularizare a cărții (continuare). Revista bibliotecilor, 24, nr. 3, martie 1971, p. 184—189.

ȘTIINȚA DESPRE VIAȚĂ

o știință pasionantă

Expoziție tematică

Publicăm, în continuarea preocupărilor noastre pentru intensificarea propagării cărții științifice și atește în rândul cititorilor bibliotecilor*), un plan tematic pentru organizarea unei expoziții cu publicații de popularizare a cunoștințelor biologice. Cu foarte mici excepții, expoziția nu cuprinde decât titluri apărute în ultimii 3-4 ani.

Expoziția cuprinde șase secțiuni; dacă spațiul de care dispune biblioteca pentru organizarea ei este destul de cuprinzător, se pot etala toate cărțile cuprinse în plan; dacă spațiul este restrâns, atunci se vor expune o dată doar titlurile prevăzute în masă sau două secțiuni. Acolo unde nu există altă indicație, cărțile vor fi expuse cu coperta; la volumele care vor fi expuse deschise la planșe interioare, se va indica în textul care însoțește cartea numele autorului și titlul cărții.

Textele care însoțesc majoritatea cărților expuse vor fi caligrafiate, într-un scris lizibil și foarte regulat, pe fișe de carton neliniat și perforate.

Expoziția poate fi ornată cu colecții în relief din masă plastică (vacuumate) sau cu mici piese de laborator existente în orice școală generală: celula vegetală, evoluția aparatului circulator la vertebrate, evoluția aparatului digestiv la vertebrate etc.

Deschiderea expoziției se poate face într-un cadru festiv; un profesor de biologie va vorbi despre unul din subiectele tratate în cărțile expuse (de exemplu, despre ereditate, despre virusuri, despre structura celulei etc.), iar mica prelegere poate fi urmată de proiectarea unor diapozitive sau a unor filme indicate ca material didactic în școlile de cultură generală**) sau a unor filme documentare.

„Progresul biologiei a fost împiedicat chiar și în școlul al XX-lea de vechile obstacole...; interesele celor ce vor să mențină ignoranța, reunite sub flamura credinței și a tradiției.

*) Vezi și: Culea, N. *Să învățăm copiii să învețe*. În: Revista bibliotecilor, 23, nr. 9, sep 1970, p. 545-547. — Obrocea, Liliana. *În lumea credincioșilor și a necredincioșilor...* În: Revista bibliotecilor, 22, nr. 10, oct 1969, p. 608-610. — Vlădescu, George. *Omul — minunea cea mai mare dintre minuni*. În: Revista bibliotecilor, 23, nr. 7, iul 1970, p. 420-422.

**) *Catalogul de material didactic* editat de Ministerul Învățământului în 1970 indică următoarele materiale de proiectie adecvate: diafilme — Alternanța în generații; Histologia vegetală; Înmuțirea plantelor (I-III); diapozitive — Biosinteza proteinelor; Fiziologia vegetală și animală (I-II); Organe anologice și omologe; Rolul omului în transformarea naturii plantelor; Vitaminele; filme didactice — Adaptări la animale; Biosinteza proteinelor; Bacteriile — rolul lor în natură; Celula vegetală; Diviziunea celulară; Electivitatea, consangvinizarea și fenomenul heterozis; Filogenia și ontogenia; Metabolismul; Mutații; Originea mamiferelor; Reglarea hormonală a metabolismului.

Biologia are încă mult de lucru pentru clarificarea unor concepte provenite din epoca magiei. Biologia este prea strâns legată de interesele noastre personale și sociale, de însăși structura și funcționarea corpului nostru, pentru a rămâne independentă față de pasiunile omenești și de efectele formelor sociale... Astăzi, biologia... n-a câștigat decât o singură mare bătălie: cea pe care a dat-o pentru afirmarea evoluției; celelalte bătălii — aceea pentru dezvoltarea mecanismului evoluției și al apariției vieții pe Pământ — urmează să fie duse de acum înainte***).

VAL. ALEXANDRU

Titlul expoziției:

„Nimic nu este etern decât materia în veșnică transformare“

Fr. Engels

SECȚIUNEA I

(Lucrările lui Ch. Darwin — aștea cite există în fiecare bibliotecă — vor forma un grup compact în mijlocul expoziției).

1. — Darwin, Charles. *Amintiri despre dezvoltarea gândirii și caracterului meu*. Autobiografie (1809—1882). Buc., Editura Academiei R.P.R., 1962. 252 p. cu ilustr., portr. și facs.

2. — Darwin, Charles. *Călătoria unui naturalist în jurul lumii pe bordul vasului Beagle*. Buc., Editura tineretului, 1959. 528 p. cu ilustr. și h. + 1 f. portr. + 1 f.h.

3. — Darwin, Charles. *Descendența omului și selecția sexuală*. Buc., Editura Academiei R.S.R., 1967. XVI + 554 p. cu fig. + 1 f. portr. (Clasicii științei universale, VI).

4. — Darwin, Charles. *Originea speciilor prin selecție naturală sau Păstrarea raselor favorizate în lupta pentru existență*. Buc., Editura Academiei R.P.R., 1957. LXXXIV + 399 p. cu ilustr. și facs. + 1 f. portr. (Clasicii științei universale, II).

Text pentru nr. 1-4:

„Fericit acela care a putut cunoaște cauzele lucrurilor“.

Virgiliu

***) Bernal, J. D. *Știința în istoria societății*. Buc., Editura politică, 1964, p. 617.

SECȚIUNEA A II-A

(Probleme generale de biologie, biochimie)

5. — Lunkevici, V. *Biologia distractivă*. Buc., Editura științifică, 1968. 240 p. cu fig. (Enciclopedia de buzunar. Biologie).

Text :

De toate — pentru toți — din lumea plantelor și a animalelor.

6. — Botnariuc, Nicolae. *Organizarea și evoluția materiei vii*. Buc., Editura științifică, 1967. 104 p. cu fig. (Consiliul pentru răspândirea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi”).

Text :

„Viața nu poate apărea decît din viață; un organism, fie el cît de rudimentar organizat, nu poate apărea decît din părinții săi”.

L. Pasteur

7. — Lungu, Alexandru. *Orologiile biologice*. Buc., Editura științifică, 1968. 239 p. cu fig., diagr. și h. (Enciclopedia de buzunar. Biologie).

Text :

„Ceea ce este permanent în viața individuală nu este substanța, ci formele și reacțiile moleculelor din care sint constituite organismele vii”.

J. D. Bernal

8. — Petrescu, Leonid. *Noua chimie a vieții*. Buc., Editura tineretului, 1968. 383 p. cu fig. (Lyceum, 44).

Text :

„Viața — un mecanism chimic”.
Joshua Lederberg
Premiul Nobel 1958

9. — Watson, James D. *Elicea vieții*. O relatare personală asupra descoperirii A.D.N. Buc., Editura științifică, 1970. 168 p. cu fig. + 12 f. portr. și facs. Lucrarea poate fi deschisă la planșele 7-8 existente între paginile 128—129.

Text :

James D. Watson — *Elicea vieții*
„Descoperirea structurii A.D.N. făcută de Crick și Watson, cu toate implicațiile ei biologice, a provocat o explozie în biochimie, care a transformat această știință”.

L. Bragg

10. — *Omul și civilizația*. Probleme actuale de biologie umană. Buc., Editura științifică, 1967. 160 p. cu graf. și h. (Enciclopedia de buzunar. Biologie).

Text :

Acum două sau trei milioane de ani, mai multe specii de maimuțe băteau la poarta umanizării...

SECȚIUNEA A III-A (Ereditate, embriologie, citologie)

11. — Doniță, N. *Peste două milioane de specii vegetale și animale. De ce?* Buc., Editura științifică, 1966. 79 p. (Consiliul pentru răspândirea cunoștințelor cultural-științifice. „Cunoștințe folositoare”).

Text :

„Schimbarea este un fapt extraordinar”.

J. Rostand

12. — Iftimovici, Radu. *Biografia celulei*. Buc., Editura tineretului 1969. 272 p. cu ilustr. (Lyceum, 57).

Text :

Pasionanta istorie a investigării micro-universului celular.

13. — Lüth, Paul. *Ziua facerii și omul viitorului*. Buc., Editura politică, 1969. 432 p. cu fig. + 8 f. pl.

Lucrarea poate fi expusă la planșele existente între paginile 208 și 209, sau la p. 152, 161.

Text :

Paul Lüth — *Ziua facerii și omul viitorului*

„Cartea lui P. Lüth nu este numai o carte despre genetică; ea este o carte despre trecutul și viitorul omului, intrucît el este o ființă biologică și socială. Mai mult, ea este o carte scrisă cu dragoste de oameni”.

V. Săhleanu

14. — Maximilian, C. *Ereditatea umană*. Tipare și eroare. Buc., Editura enciclopedică română, 1970. 184 p. (Colecția „Orizonturi”).

15. — Raicu, Petre. *Codul eredității*. Buc., Editura științifică, 1965. 64 p. (Consiliul pentru răspândirea cunoștințelor cultural-științifice. „Natura fără taine”).

16. — Raicu, Petre. *Cromozomii*. Buc., Editura științifică, 1968. 96 p. cu fig. (Consiliul pentru răspândirea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi”).

Lucrarea va fi expusă deschisă la p. 14.

Text :

Petre Raicu — *Cromozomii*

17. — Raicu, Petre. *Fată sau băiat?* Mistere deconspirat ale geneticii. Buc., „Albatros”, 1970. 248 p. cu fig.

Text pentru nr. 14—17 :

„Șansa nu face nimic care să nu fi fost bine preparat mai înainte”.
Tocqueville

18. — Șandor, Ștefan. *Viața nu începe la naștere...* Buc., Editura științifică, 1965. 63 p. (Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice. „Mari descoperiri“).

Text :

„A procrea... înseamnă a experimenta cu întimplarea“.

J. Rostand

19. — Șandor, Ștefan. *Malformații și monștri*. Legendă și adevăr. Buc., Editura enciclopedică română, 1970. 223 p. (Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice. Orizonturi, 8).

Text :

Malformațiile și monstruozițiile reprezintă, de fapt, „greșeli“ mai mari sau mai mici în complicatul proces de plămădire a noii ființe vii.

SECȚIUNEA A IV-A

(Microbiologie, virusologie)

20. — Horodniceanu, Florian. *La frontierele vieții: virusurile*. Buc., Editura științifică, 1967. 111 p. cu fig. (Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

21. — Kruiif, Paul de. *Vînătorii de microbi*. Buc., Editura tineretului, 1969. 368 p. (Lyceum, 60).

22. — Mesrobeanu, Ion. *Lumea invizibilă*. Pasteur și medicina modernă. Buc., Editura științifică, 1967. 96 p. cu portr. și ilustr. (Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

Text pentru nr. 20—22 :

„Stă în puterea omului să facă să dispară boilele molipsitoare de pe suprafața pămîntului“.

L. Pasteur

23. — Nafta, Iulian. *Celule vînătoare de microbi (fagocitoza)*. Buc., Editura științifică, 1968. 95 p. (Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

Text :

„In conflictul dintre organism și microbi, legea luptei pentru viață își găsește expresia cea mai puternică“.

Ion Cantacuzino

SECȚIUNEA A V-A

(Lumi trecute și lumi viitoare)

24. — Mészáros Nicolae și Petrescu, Iustinian. *Lumi dispărute*. Viețuitoare din timpuri geologice. Buc., Editura enciclopedică română, 1969. 104 p. cu

ilustr. (Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

25. — Iancovici, Adrian. *Pe urmele vieții extraterestre*. Buc., Editura enciclopedică română, 1969. 111 p. cu ilustr. (Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

Text :

În linii generale, viața terestră ar exprima necesitatea celei mai logice evoluții. Concluzia: indiferent de unele aspecte particulare, ființele inteligente de pe alte planete ar semăna extrem de mult cu noi.

(Din teoria astrofizicianului Fred Hoyle)

SECȚIUNEA A VI-A

(Științele naturii și religia)

26. — *Adevăruri și... „adevăruri“*. Buc., Editura politică, 1967. 190 p.

Text :

„În fața ofensivei științei, o unitate după alta depune armele, o fortăreață după alta capitulează, pînă ce, în sfîrșit, tot domeniul nemărginit al naturii este cucerit de știință și în ea nu mai rămîne nici un locșor pentru creator“

Fr. Engels, *Dialectica naturii*

27. — *Mituri și adevăruri*. Buc., Editura politică, 1968. 224 p.

Text :

„Știința este adevărul, este cunoașterea și întrebuintarea forțelor naturii spre fericirea omului... și acestei arme, celei mai puternice a civilizației, s-a opus și vrea să se opună credința...“

V. Babeș

28. — Repciuc, Emil. *Știința și religia despre om și univers*. Buc., Editura științifică, 1968. 88 p. (Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

Text :

„A pretinde că poți să introduci religia în știință este o falsă judecată. Și mai falsă este judecata aceluia care pretinde că introduce știința în religie“.

L. Pasteur

29. — Tomin, Uros. *Natura, omul, știința și religia*. Buc., Editura științifică, 1964. 151 p.

Text :

„În curînd activitatea psihică și creațiunea vor fi deplin explicate materialicește și atunci vor dispărea din filozofie și închipuirile numite astăzi suflet și dumnezeu“.

V. Conta

Expoziția „TEHNOLOGIA INSTRUIRII” (București, ianuarie-aprilie 1971)

În ziua de 27 ianuarie a.c. a avut loc la București, în localul Institutului de arhitectură „Ion Mincu”, deschiderea expoziției *Tehnologia instruirii*, organizată de Ministerul Învățământului.

Expo *Tehnologia instruirii* a cuprins compartimentele: 1) Probleme și soluții în învățământul contemporan; 2) Complex de mijloace moderne audio-vizuale; 3) Anexă pentru clasă și studioul T.V.S.; 4) Studio de televiziune școlară; 5) Mijloace audio-vizuale pentru învățarea limbilor străine; 6) Materiale didactice perfecționate pentru studiul diferitelor discipline (chimie, fizică, biologie etc.); 7) Mijloace tehnice pentru studiul muzicii; 8) Laborator școlar pentru elaborarea de materiale audio-vizuale; 9) Planetariu pentru studiul astronomiei; 10) Instruirea programată și perfecționarea învățământului; 11) Mijloace moderne de autoinstruire; 12) Instruirea cu ajutorul calculatorului electronic; 13) Evaluarea progresului școlar; 14) Mijloace tehnice pentru orientarea școlară și profesională; 15) Tendințe de modernizare în instruirea practică; 16—17) Arhitectura școlară — școala viitorului; 18) Pregătirea pentru muncă, obiectiv al învățământului — pregătirea prin muncă, metodă a învățământului.

Impresionează numărul mare — aproape 80 la sută din totalul exponatelor — de aparate și materiale didactice realizate în întreprinderi, catedre de învățământ superior sau școli din țara noastră, fapt care conferă expoziției caracterul de vestitor al unei aplicări previzibile în timp.

Este demnă de remarcat amploarea acordată în economia expoziției instruirii programate: instalația *Verifix* pentru verificarea și fixarea simultană a cunoștințelor la un colectiv de 30 de elevi, mașina *Vercon*, instalația *Digiver*, instalația *Laur*, aparatul *IMT-1* pentru verificarea individuală a cunoștințelor, autocontrol și autoinstruire, aparatul *Felix 1*, aparatul *Dipex*, instalația de instruire cu ajutorul calculatoarelor electronice sint aparatele de proveniență românească care, introduse pe scară largă în școlile noastre, vor contribui efectiv la o verificare obiectivă a pregătirii elevilor, la o fixare temeinică a cunoștințelor. De asemenea, atrag în mod deosebit atenția instalațiile pentru determinarea orientării școlare și profesionale, pentru testarea psihotehnică.

Această expoziție ar putea constitui un prilej de reviriment în modernizarea învățământului biblioteconomic, un

punct de plecare în ridicarea eficienței cursurilor de perfecționare profesională a cadrelor din bibliotecă*).

Ne vom opri mai îndelung în cele ce urmează asupra mijloacelor tehnice audio-vizuale introduse în învățământ, cu șanse teoretice de aplicare și în lumea bibliotecilor.

Să intrăm deci într-o bibliotecă a viitorului — un viitor pe care îl dorim cu ardoare al generației noastre. Cititorul nou-venit va trece prin fața aparatului pentru proiectarea montajelor audio-vizuale (care realizează sincronizarea comentariului sonor înregistrat pe bandă de magnetofon cu proiecția de diapozitive și diafilme), cu ajutorul căruia va fi familiarizat cu modul de organizare a bibliotecii și cu serviciile oferite de aceasta. Dacă va voi să învețe limbi străine, va lua loc la instalația portabilă pentru studiul limbilor sau la aparatul pentru studiul limbilor străine cu discuri; dacă a venit cu gândul să se distreze, va cere bibliotecarului să-i organizeze vizionarea completă a unei ecranizări după romanul la modă, ecranizare pe care bibliotecarul a putut-o înregistra după emisiunile tele; dacă va voi să-și odihnească ochiul pe reproduceri de artă, bibliotecarul îi va pune la dispoziție cele mai reprezentative diapozitive din colecții; discurile și benzile de magnetofon cu cele mai reușite imprimări de muzică îi vor sta la îndemână, iar cu ajutorul microfilmelor toate barierele dintre colecțiile bibliotecilor vor fi, practic, desființate. Copiii le vor fi organizate acțiuni vii, atractive, în care discul, diafilmul și filmul de televiziune vor juca, alături de carte, un rol primordial. În școlile dotate cu laborator pentru confecționarea materialelor audio-vizuale, elevii vor fi cei care vor executa, pentru biblioteca lor, fotoreproduceri, microfilme, diapozitive, diafilme, înregistrări sonore etc. Biblioteca își va lărgi considerabil colecțiile și va fi în măsură să răspundă prompt și într-o manieră civilizată, chiar și în condițiile unui buget modest, celor mai variate cereri de informare.

Pe un panou al acestei atât de oportune și înțelepte expoziții, a cărei însemnătate în procesul de modernizare a învățământului nu o putem îndeajuns sublinia, am citit: „*Lumea înconjurătoare nu mai este doar o lume a cărții, ci și o lume audio-vizuală*”.

După verificarea lui în școli, pe cînd pătrunderea masivă a acestui adevăr și în lumea bibliotecilor?

* Studiu publicat de C. V. Penna în *Bulletin de l'Unesco*, nr. 5/1970 demonstrează că introducerea tehnicilor moderne în formarea profesională a bibliotecarilor este singura soluție viabilă în epoca noastră.

CRONICA

ÎN CINTEA ANIVERSĂRII PARTIDULUI

Sub auspiciile Comitetului județean de cultură și artă Prahova, Biblioteca municipală „N. Iorga” din Ploiești a organizat, cu concursul Arhivelor Statului Ploiești, o expoziție în cinstea aniversării semicentenarului creării Partidului Comunist Român. Expoziția s-a deschis în 20 ianuarie a.c., iar cuvîntul inaugural a fost rostit de Gh. Boșovei, secretar cu propagandă în Comitetul municipal P.C.R. Ploiești. Expoziția intrunește, pe coordonatele unei desfășurări istoricește gândite, publicații — documente, studii, articole din periodice, pagini de istorie, memorii — și materiale iconografice care punctează sugestiv momentele-cheie ale mișcării muncitorești, revoluționare și democratice din România, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și pînă în anul României socialiste. Este meritul organizatorilor de a fi marcat, în tot parcursul expoziției, prezența județului Prahova la toate aceste evenimente, aportul muncitorimii prahovene în luptă pentru pace și socialism, realizările obținute de județ în anul României socialiste.

Biblioteca comunală Boldu, din județul Buzău, este prezentă la sărbătoarea semicentenarului P.C.R. printr-o serie de acțiuni festive dintre care amintim: concursul „Cine știe și răspunde” cu tema *Din tradițiile luptei revoluționare a poporului român*, Simpozionul literar *Erot și mișcările muncitorești și comuniste din România*, seara literară *Grivița înflăcărată*, recenzile cărților *Vintul și ploaia* de Zaharia Stancu și *Nedeta din Polana Măreșei* de Nicolae Deleanu ș.a. În casele de citit de curînd reorganizate, în cele 53 de circumscripții electorale ale comunei, se face prezentarea la zi a celor mai recente documente de partid și de stat, a succeselor economice și culturale ale țării noastre consemnate în presa cotidiană etc.

„Luna cărții la sate” a fost pentru biblioteca noastră un prilej de intensificare a propagandei cărții științifice și agrozootehnice. Semnalăm seara literară-științifică *Cugetări despre superstiții și minuni*, prezentarea cărții *Omul dezvoltă tainele naturii*, consfătuirea cu cooperatorii cu tema *Cointeresearea materială și dezvoltarea avutului obștesc*, însoțită de prezentarea celor mai noi cărți agricole ș.a.

Adela MIHĂILĂ

„Muncind și învățînd, cunoaștem agricultura, făurim belșugul cooperativei noastre de producție, asigurăm îmbunătățirea permanentă a nivelului de trai material și cultural...” este tema concursului „Cine știe, câștigă”, organizat în județul Arad, între 15 ianuarie și 15 aprilie (în patru etape), de Comitetul județean de cultură

și artă. Direcția agricolă județeană, Uniunea județeană a cooperativei agricole de producție, sub îndrumarea Comitetului județean de partid.

Scopul principal al acestui concurs este de a stimula însușirea și aplicarea în practică a recenziilor hotărîri și documente de partid și de stat cu privire la agricultură, de a adînci cunoștințele primite de cooperatori cu prilejul diferitelor acțiuni de răspîndire a cunoștințelor agricole și în cadrul învățămîntului agrozootehnic de masă.

În perioada de pregătire ca și în tot cursul desfășurării concursului, bibliotecile orașenești și comunale au fost chemate să-i sprijine atât pe organizatori, cît și pe concurenți, prin asigurarea bibliografiei concursului, prin organizarea unor lecturi în grup, a unor prezentări de cărți, prin amenajarea de expoziții de cărți ș.a.

Regulamentul concursului prevede premii și alte stimulente nu numai pentru concurenți, dar și pentru specialiștii din agricultură și... activiștii culturali, inclusiv bibliotecarii, care au dovedit preocupări mai deosebite pentru organizarea și desfășurarea acestei importante acțiuni.

Pregătirea profesională a bibliotecarilor

Comitetul județean pentru cultură și artă al județului Mehedinți și-a propus ca în tot cursul anului 1971 să acorde atenție deosebită ridicării gradului de pregătire profesională a bibliotecarilor comunali. Cursurile se desfășoară de două ori pe lună, de obicei luna.

Temele care au fost abordate cu prilejul primului curs — *Noțiuni de istoria cărții românești și Scurt istoric al bibliotecilor din România* au fost susținute de prof. I. Brăndușoiu, inspector cu problemele de bibliotecă în cadrul Comitetului județean de cultură și artă și, respectiv, prof. V. Pirvulescu, directorul Bibliotecii municipale „Gh. Gh. Bibicescu” — Turnu-Severin.

Pentru susținerea celorlalte teme — dintre care amintim: *Colecțiile de publicații ale bibliotecii*, *Fondul de bază al bibliotecii comunale*; *Procesul de prelucrare și organizare a colecțiilor*, *Răftul liber în biblioteca comunală*; *Cunoașterea și orientarea intereselor de lectură ale populației*, *Educarea gustului și deprinderile pentru citit*; *Propaganda cărții și a bibliotecii*, *Activitatea de informare a publicului* — au fost invitați inspectori din cadrul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, specialiștii de la Biblioteca Centrală de Stat, redactorii al Revistei bibliotecilor.

Cursurile teoretice sînt însoțite de aplicații practice la Biblioteca municipală „Gh. Gh. Bibicescu”.

I. BRĂNDUȘOIU

În zilele de 24 și 25 ianuarie a.c. a avut loc în Orașul dr. Petru Groza întrunirea Cercului metodic organizat de Comitetul județean de cultură și artă Bihor, la care au participat directorii caselor de cultură și al bibliotecilor orașenești, responsabili de cluburi din stațiunile balneare. În prima zi a consfătuirii, participanții au asistat la acțiuni de masă, organizate de casa de cultură și de biblioteca din localitate.

Ziua a doua a fost consacrată discuțiilor teoretice, pe specialități. Directorii bibliotecilor orașenești au luat parte la o convorbire metodică, axată pe discutarea citorva referate: metodele folosite pentru atragerea populației active și rezultatele obținute (referate prezentate de directorii din Salonta și Marghita); realizarea bibliografiei locale (referat prezentat de directorul din Beiuș). Convorbirea a fost urmată de o consultație asupra întocmirii proiectului planului de măsuri pe anul 1971 la Biblioteca publică din Orașul dr. Petru Groza.

Acste cercuri, care se țin în fiecare lună în alt oraș al județului, ne ajută să elucidăm anumite probleme cărora singuri nu le putem da un răspuns; ele contribuie, de asemenea, la crearea

unul climat propice progresului, datorită schimbului util de păreri și experimente care are loc cu acest prilej.

Este foarte bine că în cadrul acestui cerc discuțiile se poartă liber, participanții având posibilitatea nu numai să vorbească despre realizările obținute, ci și despre greutățile pe care le au de întîmpinat.

Florica IEREMIA

directoarea Bibliotecii orășenești Aleșd

În zilele de 30-31 ianuarie a.c., la Tulcea, s-au desfășurat lucrările seminarului județean de bibliotecari, în cadrul căruia, în prima parte, discuțiile s-au purtat pe marginea unor succinte informări, prezentate pe grupe de bibliotecari, cu următoarele teme: *Participarea bibliotecii la acțiunile cultural-educative, organizate pentru sărbătorirea semicentenarului P.C.R.; Cuprinderea la lectură a populației pe întreaga rază a comunei; Colaborarea bibliotecii cu câminul cultural, școala și organizațiile de masă și obștești în difuzarea cunoștințelor cultural-științifice, în rîndul populației din comună.*

Constantin Marinescu, inspector cu problemele de bibliotecă, în cadrul Comitetului județean de cultură și artă Tulcea, a făcut în continuare o prezentare analitică a activității desfășurate de bibliotecile comunale și orășenești din județ în anul 1970.

În cea de-a doua parte a lucrărilor s-au făcut cunoșcute, prin intermediul delegatului Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, inspector Constantin Mătușoiu, *proiectul de regulament pentru organizarea și funcționarea bibliotecii comunale și normele minime de activitate pentru bibliotecile comunale, ambele materiale fiind supuse discuțiilor.*

Invitatul seminarului, Atanase Lupu, de la Biblioteca Centrală de Stat, a susținut o prelegere cu tema: *Forme și metode de popularizare a cărții în biblioteca comună.*

Diferite indicații metodice pentru perioada următoare de activitate și o manifestare artistică (Concursul *Versuri despre Partid*) au completat programul acestui seminar ale cărui lucrări au fost închise prin cuvîntul președintelui Comitetului județean de cultură și artă — Tulcea, Marcel Săracu.

DIN ACTIVITATEA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR

București

Vineri 21 ianuarie 1971 s-au redeschis lucrările Cercului de referate și comunicări al bibliotecarilor și documentariștilor din București.

Continuîndu-se bunele tradiții de cinstire a personalităților de prestigiu din trecutul bibliologiei românești, prima ședință a fost închinată bibliologului Constantin Caragea. Evocarea caldă, prezentată de prof. dr. docent Dan Simonescu, a pus în lumină figura eruditului care a elaborat pentru prima dată catalogul Incunabulelor din România, bucurîndu-se de apreciere fără rezerve a unor mari personalități ale culturii românești ca N. Iorga, I. Blănu, N. Cartojan.

În cadrul celei de a doua comunicări, D. Nicolescu, director adjunct la Biblioteca Centrală de Stat București, a prezentat impresii din bibliotecile din R.P. Ungară, într-o expunere amănunțită, de bibliotecar atent la toate particularitățile instituțiilor vizitate.

Ședința s-a încheiat cu o informare a Lidiei Șargu, documentarist principal la Biblioteca centrală universitară—București, despre sistemul de informare științifică în U.R.S.S.

Au participat la discuții: I. Stoica (utilitatea evocărilor pentru progresul mișcării bibliologice

contemporane), Șt. Grăia (debutul de prestigiu al lucrărilor cercului în noul an), M. Păpucică (despre unele cataloage întocmite de Constantin Caragea, existente la Biblioteca Centrală de Stat), Tr. Prodan (necesitatea menținerii cercului la nivelul realizărilor sale trecute). Ședința, la care au participat 60 de bibliotecari și documentariști, a fost condusă de Tr. Prodan, directorul Bibliotecii Institutului medico-farmacologic—București.

I. S.

Iași

Ședința din 28 ianuarie 1971 a Cercului de comunicări și referate a fost consacrată problemelor de sociologie a lecturii. Nicolae Pascu, directorul bibliotecii municipale „M. Sadoveanu” (București), a expus tema *„Considerații privind prezența adolescenților în biblioteca publică. Referatul a cuprins printre altele și primele concluzii ale unui experiment ce se desfășoară în cadrul bibliotecii din București, experiment ce a trezit interesul bibliotecarilor ieșeni.*

Cea de-a doua comunicare, *Lectura tineretului muncitor în biblioteca publică* a prezentat rezultatele unei analize a fișelor de cititori aparținînd muncitorilor între 14-30 de ani, înscrși la Biblioteca municipală din Iași în anii 1968 și 1969. Autorul, Martin Bodinger, a subliniat cîteva din liniile directoare care trebuie să stea la baza îndrumării lecturii tineretului.

Discuțiile purtate de către Grigore Botez (Directorul Bibliotecii centrale universitare din Iași) și Elidia Agrigoraiei (Biblioteca municipală din Iași) s-au referit la problematica muncii cu tineretul în bibliotecă și la necesitatea unei îndrumări diferențiate a lecturii acestora, la adoptarea unor metode specifice.

L. M.

Bilanțul cincinalului 1966—1970 la Biblioteca centrală universitară „Mihai Eminescu” din Iași vorbește despre un spor al colecțiilor de 263 918 volume (cărți și periodice); despre o solicitare asiduă a acestor colecții (existente la 31.XII.1970 — 1 359 753 volume); 5 695 487 de împrumuturi efectuate de un număr de 142 174 de cititori, cu o frecvență de 3 812 064. La aceste cifre se adaugă cele 4 000 de împrumuturi acordate peste notare. În anul 1970, în depozitele bibliotecii au fost instalate rafturi noi, metalice, totalizînd 12 000 metri liniari, ceea ce asigură o dublare a spațiului de depozitare.

Evocări literare la Biblioteca municipală „Gheoghe Asachi”

Seria de manifestări a fost deschisă cu evocarea lui M. Sadoveanu, cu care ocazie au vorbit prof. univ. Constantin Ciopraga, poetul George Lesnea și prozatorul Aurel Leon. Ineditul manifestării a stat în aceea că toți vorbitorii l-au cunoscut pe Sadoveanu, au trăit în preajma lui, expunerile fiind deci de un real interes.

Recent, a avut loc cea de-a doua manifestare din același ciclu. Scriitorul evocat a fost de astă dată Ionel Teodoreanu. Criticul literar Nicolae Barbu a creionat personalitatea lui Teodoreanu în ansamblul vieții literare locale. Fostul secretar al avocatului Teodoreanu, Gheorghe Chiper-Diognancea a prezentat cîteva din pledoariile susținute la Iași de maestrul său, pledoarii care au rămas în amintirea Iașului drept „romane nescrise ale scriitorului Ionel Teodoreanu”.

S-au primit propuneri din partea a nenumărate colective pentru a se repeta zețatoarea. De altfel, ea a și fost reluată în cadrul Liceului „M. Sadoveanu” (unde Ionel Teodoreanu a fost elev) în prezența a peste 250 de persoane.

M. L.

La Biblioteca documentară „G. T. Kirileanu” din Piața Neamț s-a deschis în luna februarie expoziția „Arta legării cărții românești și străine în secolele XVI—XX”. Exemplarele expuse au fost selecționate din fondul de carte românească veche și cel de cărți rare din bibliotecă. În vitrine sînt prezente specimene de legături în pergament, piele, pînză etc. cu ornamente executate în diverse maniere: presaje, incrustații, poleire și altele.

Expoziția contribuie la cunoașterea meșteșugului legătoriei împreună cu elementele artistice de care s-a folosit pentru a înfrumuseța cartea de-a lungul a cinci veacuri.

Cabinetul de manuscrise al Bibliotecii Academiei R. S. România a predat Editurii Academiei lucrarea: P. P. Păpaulescu. *Catalogul manuscriselor slave* Vol. II. Coordonare, completare și index de Dailia Aramă. Ea urmează să fie tipărită în cursul anului 1971. Din cele trei sute de manuscrise slave cuprinse în *Catalog* (cotele 301—600) o bună parte sînt opere ale copistilor din școala de la Poiana Mărului (sec. al XVIII-lea), apoi citeva *Sbornice* de mare valoare și alte lucrări produse în secolele XV—XVI în Moldova și Țara Românească.

După o prefață semnată de dr. Gabriel Strempeț, șeful secției colecții speciale de la Biblioteca Academiei, volumul se continuă prin descrierea manuscriselor care, pe lângă detalierea conținutului, cuprinde date asupra vechimii manuscriselor, a materialelor pe care s-au copiat și a provenienței lor, reproducîndu-se și însemnările mai importante ale copistilor sau posesorilor. La sfîrșitul volumului este inclusă o serie de indici și anume: alfabetic, cronologic, pe materii, de copiiști, de redacții (slavă, medio-bulgară, sîrbă, rusă etc.), de proveniențe, de locurile de copiere precum și concordanțele cu *Catalogul de manuscrise slave* a lui A. Iași-mirski.

Cu vol. III al *Catalogului*, care se află în lucru la Cabinetul de manuscrise, va fi încheiată descrierea fondului de manuscrise slave existente la Biblioteca Academiei R. S. România.

Biblioteca pentru copii „Ion Creangă” din Capitală a organizat, împreună cu cititorii ei, un proces literar pe marginea romanului lui Mark Twain, *Tom Sawyer*, într-o formă nouă, adecvată cerințelor moderne ale propagandei cărții. Într-adevăr, procesul literar nu a urmărit realizarea unui spectacol, ci a avut ca scop verificarea gradului de înțelegere a cărții, prin confruntarea opiniilor micilor cititori asupra eroilor romanului.

Acțiunea ca atare a fost popularizată cu mult timp înainte, pentru ca toți frecventatorii obișnuiți ai bibliotecii să poată citi sau recita romanul.

Cu o săptămîină înainte de înțelegerea procesului, „actul de acuzare” — singurul text scris, alcătuit dinainte, al acestei manifestări — a fost afișat pe un panou vizibil din incinta bibliotecii.

Dezbaterea a fost condusă de un bibliotecar, acuzarea a fost susținută de un altul, iar copiii s-au constituit ca martori ai acuzării sau ai apărării, avînd obligația să-și susțină afirmațiile citînd texte adecvate din carte. Copiii l-au apărut pe Tom cu atîta însuflețire, încît „completul de judecată” a fost nevoit, în fața probelor evidente de nevinovăție aduse de „martori”, să-l achite pe „inculpat”.

Participarea la proces le-a prilejuit copiilor o deosebită bucurie: pentru bibliotecari, această acțiune a constituit încă o dovadă a eficacității unui vechi procedeu, aplicat într-o formă nouă, pentru intensificarea circulației unuia dintre cele mai bune romane pentru copii.

LA LIPOVA... DUPĂ ȘASE LUNI

În mai 1970, apele Mureșului, care au înecat în furia lor oarbă tot ce întîlneau în cale, nu au iertat nici biblioteca orașului Lipova. Despre pierderile de atunci ale bibliotecii, despre firescul cu care Sofia Petrică, directoare, și Zimonyi Maria și Aurora Budiu, bibliotecare, au luptat eroic cu apa, cu nămolul, pentru a recupera localul, pentru a salva cărțile, s-a scris în *Revista bibliotecilor* îndată ce liniștea care s-a reasternut asupra Lipovei ne-a permis să culegem primele informații.

Notînd, acum, citeva date extrase din registrul de activitate al Bibliotecii orașenești din Lipova — la sfîrșitul anului 1970 — sperăm că vom reuși să dăm o imagine sintetică asupra modului în care au fost înlăturate, în lunile ce au urmat, consecințele inundației:

2 289 de cititori
13 104 frecvență
36 112 volume împrumutate

Comparativ cu anul precedent — 2 746 de cititori, 16 491 frecvență și 48 232 volume împrumutate — minusurile sînt aproape neînsemnate, în condițiile în care biblioteca a fost închisă timp de o lună pentru evaluarea pagubelor (3 747 de volume în valoare de 17 260,92 lei), iar în restul timpului, în perioadele de reparații, deși biblioteca a funcționat, sala de lectură a fost închisă, fără să mai vorbim de faptul că filiala din Soimoș (care înregistra anual cca 375—400 de cititori) a fost luată cu totul de apă...

Reparațiile și amenajările interioare, executate prin grija Consiliului popular local, mobilierul nou, modern (în valoare de cca 40 de mii de lei) cu care a fost înzestrată de Comitetul județean pentru cultură și artă, dar mai ales entuziasmul colectivului acestei biblioteci, au făcut ca, sfidînd puterea distructivă a apei, Biblioteca orașenească din Lipova să renască mai înfloritoare, așa cum s-a întîmplat de fapt cu toate zonele calamitate!

istoria cărții
și a
bibliotecilor

Lumea
cărților

IUI SAMUIL MICU

Istoric, filolog și promotor al filozofiei moderne în cultura românească sînt doar trei din titlurile de netăgăduit prestigiu care aureolează activitatea lui Samuil Micu, un „începător al erudiției românești în Ardeal”, pentru a ne referi la o caracterizare lapidară a lui Nicolae Iorga din des citata *Istorie a literaturii române în secolul al XVIII-lea*. Dar titlurile la care ne referim implică încă unul din cele mai însemnate, pe acela de iubitor al cărții europene, al cuvîntului manuscris sau tipărit, asupra căruia s-a aplecat adeseori în căutarea adevărului. Fie că s-a oprit asupra cărților din Biblioteca Blajului, fie că a stăruit în bibliotecile vieneze, Samuil Micu se dovedește un pasionat al cărții pe care a căutat-o cu rară stăruință de benedictin. Dacă nu sîntem în situația fericită de a-i avea la îndemîină biblioteca sau lista cărților pe care le-a stăpînit, așa cum s-a întîmplat în cazul lui Maior, Budai-Deleanu sau Lazăr, avem în schimb un adevărat univers în numeroasele lui manuscrise încărcate de bogate referințe, și, poate, ceva și mai important, mărturia pasiunii bibliotecarului.

Samuil Micu este printre cei dintîi care a ordonat cu bibliotecărească osirdie cărțile Seminarului de la Blaj, inventariindu-le încă din 1777. Este de fapt al doilea inventar pe care-l posedăm despre cărțile Blajului și care ne îngăduie să pătrundem în lumea culturii românești a secolului al XVIII-lea. Rar privilegiu dacă ne gîndim la puținătatea unor atari informații pentru secolul al XVIII-lea românesc și totodată la valoarea inventarelor la care ne referim pentru urmărirea evoluției istoriei cărții în epoca luminilor.

O istorie a culturii secolului al XVIII-lea trebuie să aibă în vedere, printre altele, studiul bibliotecilor particulare sau publice, la care a îndemnat încă la începutul deceniului patru al secolului nos-

tru Daniel Mornet în *Originile intelectuale ale Revoluției Franceze* și care astăzi, prin studiile lui Furet etc., a făcut remarcabile progrese cercetînd raporturile cărții cu societatea. Dar pînă a putea trece la noi pe un atare tărîm de activitate se impune o cercetare a orizontului cultural al personalităților secolului al XVIII-lea plecînd de la bibliotecile personale, de la cele frecventate sau, pur și simplu, de la indicațiile adeseori surprinzătoare pe care ni le oferă generos manuscrisele sau cărțile cărturarilor.

Una din cele mai vechi știri despre ceea ce a putut să fie mediul cărturăresc în care a trăit Samuil Micu ne este oferită de o carte din biblioteca tatălui său, o tipăritură a lui Antim Ivireanu, cumpărată de la doi călători la București, de un străbunic al viitorului istoric. O carte care aducea în Transilvania, pornită spre adinci transformări în mentalitate, suflul înnoitor al epocii lui Brîncoveanu și totodată admirația pentru Bucureștii acelor vremi.

Momentul hotărîtor pentru formația intelectuală a lui Samuil Micu este marcat de studiile lui la Blaj, devenit în floriilor centru de viață și cultură românească prin strădania lui Inochentie Micu, luptătorul politic și inițiatorul unei noi epoci în cultura și politica românilor transilvăneni. Găsea aci la Blaj nu numai o școală care încerca să se fixeze la nivelul învățămîntului central-european, ci și o bibliotecă, bogată în titluri și semnificații. Ea reprezenta prin fondurile sale valorile vechii culturi românești provenite din Biblioteca Mitropoliei Ardealului, dar în egală măsură noi orizonturi de viață intelectuală occidentală, în care printr-un efort adeseori eroic încercam să ne integrăm. Încă din 1747, biblioteca Mănăstirii basilitane este inventariată, într-o listă care a ajuns pînă la noi și care ne mărturisește universul cultural al primei generații a Școlii ardeleni.

Alcătuită din cărți aparținând fostei biblioteci a Mitropoliei Ardealului, biblioteca se îmbogățește continuu cu tomurile ce aparținuseră episcopilor Patachi și Inocențiu Micu. Lucrărilor în limbile latină, română și germană li se adaugă cele în slavonă și italiană. Conținutul lor este variat, acoperind domeniul teologiei, cărți de polemică religioasă, caracterizante pentru o vreme de constituire a noii religii. De aci edițiile bibliilor, dicționarele, gramaticile, menite să asigure instrumentarul necesar căutărilor de orientare umanistă târzie, dominate de ideea făuririi unei culturi noi, europene.

Între cele 350 de cărți și manuscrise sînt indicii sigure despre simpatiile literare ale acestor cercuri cărturărești. Patristica ne atestă, bunăoară, atașamentul cărturărimii de la Blaj pentru un creștinism decantat de adaosurile ulterioare. Nu ne surprinde faptul că alături de cursurile de teologie, de filozofie audiate la Roma, vom întîlni *Divanul* lui Cantemir, lucrare ce are semnificație deosebită pentru definirea profilului spiritual al cărturarilor blăjeni, profesorii lui Samuil Micu. În primul rînd scrierea cantemiriană ne atestă comunicarea cu o gîndire filozofică care îi îndepărtează de la tradiționalul cultului catolice, iar în al doilea rînd îi apropie de ideile influențate de lumea Răsăritului ortodox. Scrierile de drept canonic se învecinează cu *Corpus juris Romani* a lui Heineccius, cu istorici celebri ai antichității sau cu capodopere ale istoriei ecleziastice, cum sînt *Annales ecclesiastici* (1588) ale lui Baronius, ce a promovat în istorie metoda critică. De semnalat sînt și lucrările lui Bossuet, care a avut o înfrîurire asupra dezvoltării istoriografiei moderne, pîrtind chestiunile teologice în fața opiniei publice. Se poate afirma cu destulă certitudine, dacă mai adăugăm și faptul că la Blaj se găsea un exemplar manuscris al *Hronicului* lui Dimitrie Cantemir că acest centru cultural a semnat în formația lui Samuil Micu un moment definitoriu.

Studiile vienezе începute în anul 1766 reprezintă o nouă etapă a formației lui intelectuale, o legătură și mai directă cu lumea cărților, a bibliotecilor, cu spiritul unei culturi în care se cristalizează valorile unui iluminism propriu ce va alimenta apoi iosefinismul. Viena reprezintă pentru lumea central europeană un centru cultural care încearcă realizarea unei sinteze între iluminismul de inspirație franceză și cel german, ce pornește din lumea barocului și a preiluminismului leibnizian. Hărăzit să fie teolog, Samuil Micu găsește o Universitate cuprinsă de febra înnoirilor, în care un rol de seamă

fl au principalii colaboratori ai Mariei Terezia, Von Swieten, Martini etc. Un amestec de idei iluministe și de idei tradiționale, alături de cultura barocului austriac, colaborează la crearea unei noi culturi dominată de un pronunțat etatism.

Samuil Micu s-a integrat în acest mediu de cultură europeană, a frecventat cartea de filozofie, s-a aplecat asupra istoriei românești pentru ca luminînd trecutul să netezească cărările prezentului. Manuscrisele redactate la Viena, cărțile citite aici au contribuit la lărgirea orizontului culturii românești în epoca luminiilor.

Dar Samuil Micu s-a aplecat asupra cărții și cu pasiunea bibliotecarului în scurtele răgăzuri pe care multiplele lui preocupări i le-au îngăduit. Astfel în 1777 redactează la Blaj un catalog, un inventar mai curînd, al Bibliotecii Seminarului diecezan și al Mănăstirii Bunei Vestiri, în care înregistrează marea și inestimabila bogăție a fondului de cărți. Din inventarul la care ne referim rezultă caracterul unei valoroase biblioteci, subordonată nevoilor instruirii. Titlul manuscrisului redactat în limba latină este *Inventarium Seminarj Diaecesani Bala-falvensis de Anno 1777*. El a fost redactat în 1777 de Samuil Micu din ordinul lui Grigore Mator, episcopul Făgărașului. De fapt este un inventar al bunurilor literare în special ale tipografiei seminarului, precum și ale celor aparținătoare domeniului din Cut al seminarului. A fost redactat în anul în care Mănăstirea Bunei Vestiri s-a desființat și în preajma anului 1781, cînd și seminarul Bunei Vestiri s-a contopit cu cel de la Sfînta Treime, astfel formîndu-se seminarul diecezan. De mare însemnătate este capitolul intitulat *Instrumenta Litteralia Fundationalia*, conținînd actele fundamentale ale Blajului, de utilitate pentru reconstituirea vechii arhive și implicit a activității cultural-politice a românilor din Transilvania. În aceeași măsură interesează și capitolul *Conscriptio Rerum in Typographia existentium et ad eam pertinentium*, folositor pentru viitorul istoric al tipografiei din Blaj.

Valoarea cea mai mare o au însă cărțile din biblioteca seminarului, inventariate pe limbi, care îngăduie o precizare a orizontului învățămîntului românesc din așezămintele de cultură a Blajului. Acest inventar este intitulat *Libri Bibliothecae varii non venales et quidem 1-mo Valachici hic alibi impressi*. O listă, prin urmare, a uneia din bibliotecile Blajului în care Samuil Micu inventariază cărțile pe limbi în modul următor: cărți românești, cărți grecești, sîrbești, rutene, maghiare. Cărțile latine, germane, italiene și dalmate sînt inventariate însă după

format : în-folio, în-octavo, în-quarto, în-duodecimo etc. Evident că Samuil Micu are în vedere un sistem de catalogare a cărților pe care l-a cunoscut în bibliotecile contemporane, pe limbi, dar și după format pentru cărțile occidentale. Remarcăm o primă delimitare între cărțile românești, grecești, sirbești, rutene, maghiare și cele latine, germane, italiene și dalmate. În prima categorie figurează și manuscrise alături de cărți, în a doua numai cărți tipărite. Comparat acest inventar cu altul mai vechi, aparținător Bibliotecii Mănăstirii Sfintei Treimi vom ajunge să cunoaștem mai profund nivelul învățămîntului din acest centru cultural. Manualele, dicționarele,

conținutul bibliotecii se află la nivelul sensibilității europene a timpului, într-o epocă în care școlile Blajului se afirmă în viața intelectuală a provinciei prin calitatea pregătirii studioșilor formați aici. Inventarul cărților ne indică însă și apartenența Blajului la comunitatea de cultură a celorlalte două țări românești și, pe un plan mai larg, la aceea a Europei centrale și sud-est europene.

Bibliotecărește vorbind, Inventarul ne oferă mărturia unei încercări de sistematizare a bibliotecii, care ilustrează pregătirea lui Samuil Micu într-un domeniu mai puțin explorat din biografia lui intelectuală.

Pompiliu TEODOR

DE PESTE HOTARE

Jeunesse littéraires de France

...a organizat între 31 octombrie și 2 noiembrie 1970, sub patronajul Ministerului de Stat al Afacerilor Culturale, la Sables d'Olonne (Vendée), cea de-a doua serie de „zile ale lecturii”, manifestare care a intrunit profesioniști și beneficiari ai cărții. Aceste „zile ale lecturii” au ca scop studiul concret al stării lecturii publice în Franța. Întîlnirea a avut ca obiectiv examinarea rolului și locului cărții într-o regiune determinată — Vendée (rezultatele anchetei au fost publicate în *Bulletin du Livre* din octombrie 1970) — și sublinierea importanței sociale și culturale a actului lecturii. Lucrările de la Sables d'Olonne au scos în evidență : — pe plan național : oportunitatea constituirii unui organism de coordonare, de studiu și de încurajare — Haut Comité du livre et de la lecture —, reunind, în afara diferitelor ministere interesate, reprezentanți ai principalelor organizații de autori, editori, librari, bibliotecari și cititori ; necesitatea unei pregătiri de specialitate pentru bibliotecarii însărcinați cu activitățile de propagandă ; necesitatea revizuirii normelor privind suprafețele acordate secțiilor de copii din bibliotecă, în sensul majorării lor ; — pe plan regional, starea dramatică în care se află, în Vendée, lectura publică în mediul rural : un

vandeean din dol nu are în prezent șansa unui contact direct cu cartea, care să contribuie la formarea gustului pentru lectură, iar cifra cărților împrumutate pe cap de locuitor este de 0,5, una din cele mai mici din Franța. Este deci absolut necesar să se înființeze, cât mai repede posibil, o bibliotecă de împrumut pentru întreaga regiune : — pe plan local : urgența reînălării bibliotecii orășenești într-un nou local ; crearea Asociației prietenilor bibliotecii. (*Bibliographie de la France*, nr. 52, 3 dec 1970).

Dezvoltarea Bibliotecii Unionale de Stat pentru literatură străină din Moscova în cei aproape 50 de ani de la înființare ... este consemnată în câteva date statistice de mărimi impresionante. Pe cînd în 1922, anul înființării ei, circulația zilnică era de 10-12 volume și personalul era format doar din 3 salariați, astăzi sînt servite zilnic peste 4 000 de volume, numărul salariaților ajungînd la aproape 700. Activitatea acestui centru al științei și culturii în limbile popoarelor lumii s-a dezvoltat treptat, de la munca de început, desfășurată sub lozincă „Limbile străine pentru publicul larg” și restrînsă la organizarea de seminarii, de colective de traducători și de mici grupe de studiu al limbilor și literaturilor străine, la

un sistem complex, axat pe cercetare, pe studiul sistematic al limbilor străine și pe răspîndirea largă a literaturii străine în rîndul popoarelor sovietice. Pe țînga acestea, profilul instituției este întregit de numeroasele ei relații internaționale. Fondul total de publicații, găzduit de o clădire modernă impunătoare, se cifrează la circa 4 milioane de volume, în 128 de limbi. Creșterea anuală a colecțiilor cunoaște valori ca 50 000 de volume și 6 000 de reviste și ziare selectate din cele mai importante periodice din 60 de țări. Numărul cititorilor deservii anual se ridică la 50 000. Parte din activitatea bibliografică privind literatura străină, producția editorială a bibliotecii — elaborarea de indexuri și buletine bibliografice, lucrări de referință, cataloage colective, monografiile bibliografice etc. — se ridică anual la peste 1 000 de coli de tipar.

Toate realizările Bibliotecii Unionale de Stat pentru literatură străină din Moscova sînt legate aproape inseparabil de remarcabila personalitate a bibliotecomiei sovietice, MARGARITA IVANOVNA RUDOMINO, conducătoarea instituției de la înființare. Cu prietele impliniri venerabilei vîrste de 70 de ani, în iulie 1970 a Margaritei Ivanovna Rudomino, cercetătorul sovietic I. V. Grigoriev scria : „Viața și sufletul tuturor acestor strădani, pionierul și promotorul lor este Margarita Ivanovna Rudomino, directorul și organizatorul permanent al bibliotecii. Multiplele sale calități caracteristice — vederile sale politice largi, o pregătire culturală solidă, erudiția și un mod creator de abordare a oricărei probleme — au ridicat-o la rangul de cea mai prominentă figură în biblioteconomia sovietică., de altfel larg

cunoscută și peste hotare.*.)
Intr-adevăr, M. I. Rudomino și-a închinat întreaga viață și putere de muncă creării și dezvoltării acestei biblioteci, primind, la vârsta de numai 22 de ani, din partea Comisarariatului Poporului pentru Învățământ, sarcina conducerii noului instituții. S-a achitat în mod strălucit de sarcina încredințată, perfecționându-și munca o dată cu dezvoltarea bibliotecii, și a îmbinat întotdeauna sarcinile complexe și variate de director al unei mari biblioteci unionale cu o largă activitate pe tărâm obștesc, într-o seamă de funcții electivă din cadrul unor organisme sovietice și internaționale. Din lista acestor funcții, amintim celea de vicepreședinte al FIAB și de redactor șef al ediției în limba rusă a *Buletinului UNESCO* pentru bibliotecă.

* Grigoriev, I. V. MARGARITA IVANOVNA RUDOMINO. Director of Largest Library of Foreign Literature. On her Seventieth Anniversary. [Margarita Ivanovna Rudomino, Directorul celei mai mari biblioteci de literatură străină. La a 70-a aniversare a sa]. In: *Libri*, vol. 20 (1970), nr. 3, p. 220.

În cadrul acțiunii „100 de sute — 100 de bibliotecă”, în comuna Méhkerék din județul Békés (R. P. Ungară).

...s-a inaugurat o bibliotecă a naționaliștilor. Pentru cei 5 000 de locuitori, în parte români, s-a construit un local nou de bibliotecă, cu o dotare modernă, al cărui cost de 280 000 de forinți a fost acoperit de Consiliul raional (100 000) și din fondul de dezvoltare a comunei (180 000). Zestrea de cărți a fost sporită cu 430 de volume noi din care aproape jumătate sînt lucrări românești de caracteristică și de popularizare a științei. Astfel, în anul trecut, cei 450 de cititori înscrși la bibliotecă puteau să-și aleagă lectura dintr-un fond total de 4 200 de cărți. (Könyvtáros, 20, nr. 11, nov 1970).

O nouă colecție discografică, îngrijită de Carlo Bo și intrînd cele mai reprezentative pagini ale poeziei, prozei și teatrului italian

... a fost imprimată de curind în Editura Sansoni Accademia din Florența. Este vorba de o vastă antologie de lecturi înregistrate, marcînd momentele culminante ale literaturii italiene, de la începuturi și pînă astăzi. Textele propriu-zise sînt ordonate conform unui plan critico-istoric care ține seama de cele mai recente studii de specialitate, iar personalitățile

și mișcărilor ideologico-literare sînt prezentate în toată complexitatea lor — în dezvoltarea lor istorică și în tendința de inovație — în chip dialectic, prin discuții și polemici. Textele sînt redactate fie integral — acolo unde o cunoaștere literară completă este absolut necesară —, fie fragmentar — în cazul cînd se cere dosr o rapidă și eficientă documentare. Fragmentele sînt precedate de surse prezentări, care să le situeze în ansamblul operei respective și în cadrul istoric adecvat. Acolo unde s-a considerat oportun, a fost introdus un fond muzical discret, înscris în figura în epoca de care aparține textul înregistrat. Cele 30 de discuri care compun colecția sînt împărțite, după genurile literare abordate, în 5 grupe de cîte 6 discuri.

Este pentru prima oară cînd în Italia apare o fonoantologie literară de asemenea proporții, atît de utilă, atît de completă și atît de interesant alcătuită. (Accademie e biblioteche d'Italia, 38, nr. 4-5, iul-oct 1970).

Lectura în orașe

...în dezbaterile celui de al XI-lea Congres al Federației centrilor culturale comunale (FNCC) din Franța care a avut loc în aprilie 1970, la Pau. Avînd la bază cînel rapoarte întocmite în prealabil din însărcinarea FNCC și difuzate din timp, discuțiile s-au purtat în cadrul a patru comisiilor care au abordat următoarele teme: atragerea cititorilor, lectura copiilor, lectura adulților, mijloacele necesare, legăturile între bibliotecă și alte activități culturale, cartea și cea de al. VI-lea Plan. În încheierea lucrărilor, a fost adoptată o moțiune din care subliniem cîteva idei. Dezvoltarea lecturii publice trebuie să se bazeze pe cîteva principii esențiale: — grija pentru lectura copiilor și integrarea, în acest scop, a bibliotecilor școlare în rețeaua bibliotecilor publice (care trebuie să dețină în mod obligatoriu secții pentru copii), ceea ce va permite normarea și armonizarea serviciilor lor, ca și dezvoltarea mijloacelor lor de acțiune, — extinderea rețelei de biblioteci publice, a căror finalitate este de a pune, prin tehnici adecvate, la dispoziția unui public de toate vîrstele și din toate categoriile socio-profesionale, dintr-un sector geografic determinat în funcție de densitatea populației (rurale sau urbane), ansamblul de cărți și documente capabile să satisfacă nevoile generale de loisir, informare, studiu și cultură. În acest sens, bibliotecile centrale trebuie să-și organizeze rețele de filiale în cartiere, în ansambluri culturale și socio-educative, întreprinderi, spi-

tale, unități militare, precum și prin intermediul bibliotecuzelor; — gratuitatea serviciilor oferite de bibliotecă, ca instituție situată la baza educației permanente; — asigurarea mijloacelor materiale necesare îndeplinirii cvadruplei funcții a bibliotecii publice (achiziția, comunicarea și distribuirea documentelor; organizarea și întreținerea colecțiilor; servicii pentru cititori; propagandă bibliotecară), și anume: personal stabil și calificat, în proporție de 1 bibliotecar la 3 mii de locuitori, localuri conforme cu normele stabilite de Direcția bibliotecilor și a lecturii publice și echipament modern și funcțional, fonduri de publicații satisfăcătoare (în medie un volum pe cap de locutor): — alocații bugetare corespunzătoare necesităților dezvoltării lecturii publice, considerîndu-se ca ideală realizarea, prin eforturile comune ale statului și ale orașelor, a obiectivului de 20 F pe cap de locutor (în 1958, sumele investite în Franța pentru lectura publică abia atingeau 4,10 F pe cap de locutor — din care 3,77 F din partea orașelor și doar 0,23 F din partea statului — în timp ce ele se ridicau la 10,50 F în Marea Britanie, 12,60 F în S.U.A., 17,50 F în Danemarca); — intrarea în vigoare fără întârziere a planului decenal de dezvoltare a lecturii publice în Franța.

Manuale de catalogare (Manualul catalogatorului)... a apărut la Florența în 1970, sub îngrijirea Bibliografiei naționale italiene, editat de către Centrul național pentru un catalog unic al bibliotecilor italiene și de către Informazione bibliografiche. Este vorba de o reeditare a lucrării! — de mult epuizată — intitulată *Regole per la compilazione dei cataloghi alfabetici per autori nelle Biblioteche Italiane* (Regulă pentru redactarea catalogului alfabetic pe nume de autori în bibliotecile italiene), apărută la Roma în 1956. Față de această primă ediție, cea de-a doua este îmbogățită cu instrucțiunile bibliografiei naționale italiene relative la catalogarea hărților geografice și a materialelor audio-vizuale, precum și noua ediție a tabelelor de clasificare zecimală (după cea de-a 17-a ediție a tabelelor Dewey, supuse unei adînci revizuirii). De asemenea, editorii au adăugat Declarația de principii aprobată la Conferința internațională asupra principiilor de catalogare (Paris, octombrie 1961), un articol asupra catalogului pe subiecte și asupra tezaurizării și altul asupra clasificării. (Accademie e biblioteche d'Italia, 38, nr. 4-5, iul-oct 1970).

lucrări de specialitate

Ghid de documentare al bibliotecilor universitare din România.
Buc., 1970. 111 p. cu ilustr. + 2 f. ilustr. color. (Biblioteca centrală universitară București.)

Ghidul este structurat în două părți: o parte generală și una specială. *Partea generală* cuprinde date asupra rețelei bibliotecilor de învățămînt superior și a locului lor în sistemul informațional din R. S. România; o scurtă privire istorică asupra modului în care au fost întemeiate și s-au dezvoltat diferitele tipuri de biblioteci universitare; un capitol privitor la structura și organizarea acestui tip de bibliotecă, în conformitate cu art. 13 din *Regulamentul de înființare și funcționare a bibliotecilor de învățămînt superior* din țara noastră din 1967, cu o exemplificare concretă — structura Bibliotecii centrale universitare din București; caracterizarea cantitativă și calitativă a colecțiilor bibliotecilor din rețeaua universitară cu raportările cvenite la colecțiile bibliotecilor din celelalte rețele și, în fine, prezentarea detaliată a modului de organizare a sistemului informațional al bibliotecilor de învățămînt superior, cu trecerea în revistă a posibilităților de informare directă, a formelor de îndrumare, a sistemelor de cataloage, a serviciilor de biografie și documentare și a formelor de colaborare interuniversitară în activitatea de informare și documentare.

Partea a doua, cea specială, înregistrează și prezintă în totalitatea lor unitățile componente ale rețelei de biblioteci de învățămînt superior din țara noastră, 43, din care 5 biblioteci centrale universitare, 29 biblioteci de institute și 9 biblioteci ale institutelor pedagogice. Sînt consemnate pentru fie-

care bibliotecă informații privind adresa, data înființării, fonduri de publicații — cărți, colecții, periodice, colecții speciale — (Poate ar fi fost utilă într-un asemenea ghid o distingere a periodicelor străine din ansamblul colecțiilor) — cataloage generale și speciale, săli de lectură cu indicarea numărului de locuri, publicații periodice editate, filiale (la sfîrșitul anului 1969). Este meritorie reușita colectivului redacțional de a fi păstrat cu rigurozitate unitatea în notarea acestor elemente, deși lucrarea s-a realizat „pe baza datelor primite din partea diferitelor biblioteci de învățămînt superior din țară, precum și pe baza unor lucrări publicate”. (Lipsa de consecvență în înregistrarea anumitor date constituie una din lacunele celui alt ghid al bibliotecilor!) Am aprecia totuși că, în ciuda complicațiilor ce le-ar fi adus în organizarea informațiilor în ghid, o consemnare mai detaliată și nu pur enunțativă a bibliotecilor de facultăți, filiale ale bibliotecilor centrale universitare și ale bibliotecilor de institute sau măcar notarea unor date esențiale, cum ar fi dimensiunile colecțiilor, ar fi dat un plus de utilitate acestui ghid, atît în ceea ce privește informarea beneficiarilor, cît și în înscrierea acestor unități profilate pe diferite domenii în circuitul informațional al domeniilor respective. Și cum comparațiile sînt inerente, am invoca iar *Ghidul bibliotecilor din România*, care este mai cuprinzător în această privință, deși nu se ocupă în mod expres de bibliotecile de învățămînt superior.

În anexă, ghidul cuprinde o selecție bibliografică a unora din cele mai valoroase materiale din colecțiile bibliotecilor de învățămînt superior — manuscrise, incunabule, carte veche românească și străină, periodice și hărți de valoare, apartenența lor la o colecție sau alta fiind marcată prin sigla bibliotecii respective. Ar fi fost desigur în spiritul titlului o prezentare aici și a lucrărilor de referință mai importante din colecțiile bibliotecilor. Anexa conține în schimb o listă a instrumentelor bibliografice elaborate în ultimii ani de bibliotecile de învățămînt superior: buletine signalactice și referative, cataloage specifice rețelei universitare, indici de periodice, biobibliografii, ghiduri tematice și citeva din cele mai importante cercetări bibliografice întreprinse. Surprinde aici, în contrast cu rigurozitatea științifică probată atît în conceperea cît și în redactarea ghidului, consemnarea în cadrul capitolului II, *Buletine signalactice sau referative elaborate de o singură bibliotecă*, a unor lucrări de tipul „listelor de recomandare” (poz. 11, 12, 16, 33, 37) sau a „vitrinelor bibliografice”

(poz. 27). Poate nu ar fi fost lipsit de utilitate ca în cazul acestor buletine ca și a celorlalte publicații cu caracter periodic pe lângă menționarea periodicității să fie consemnat și anul primei apariții. O structurare mai amănunțită a capitolului IX *Cercetări bibliografice și bibliografii tematice* (Medicină, științele naturii, științe sociale, științe tehnice), ar fi evitat cuprinderea în paragraful *științe sociale* a unor lucrări bibliografice de tipul „Clasicismul în literatura română” (poz. 266), „Cronica dramatică. Dramaturgia națională. 1955—1965” (poz. 229), „Cronica expozițiilor de artă plastică din România. 1936—1967” (poz. 230), „Materiale de informare bibliografică existente în Biblioteca universitară din Craiova” (poz. 250), „Romanul occidental contemporan” (poz. 265) ș.a.

Sînt însă chestiuni de amănunt (susceptibile de a fi remediate într-o nouă ediție) care nu minimalizează întru nimic meritul general al acestui important instrument de informare.

Și fiind vorba tot de un amănunt, ne-am permite să semnalăm caracterul ușor confuz al titlului cu care a fost individualizat acest ghid al bibliotecilor...

Remarcabilă, ținuta grafică a ghidului, eleganța formatului, bogăția materialului ilustrativ, interesul hărților, graficelor și diagramelor cu care a fost dotat.

I. T.

ÎN SPRIJINUL PROPAGANDEI ȘTIINȚIFICE. Bibliografie selectivă adnotată. Lucrare întocmită de un colectiv de bibliografi din Biblioteca Centrală de Stat a R. S. România. Buc., 1970. 76 p. (Biblioteca Centrală de Stat a Republicii Socialiste România).

Prezenta publicație este prima dintr-o serie de bibliografii de semnalare a principalelor lucrări de popularizare a cunoștințelor științifice apărute într-un interval determinat de timp, bibliografii ce-și propun să vină în sprijinul bibliotecarilor care organizează acțiuni cu cartea de factură ateistă.

Este meritul acestei bibliografii de a prezenta, într-o suită de succinte referate, o serie de 31 de titluri din cele mai variate domenii și de cele mai felurite nivele, de la lucrări ateiste de nivel de popularizare și pînă la *Istoria generală a științei*, de la obișnuitele apariții în colecția „Orizonturi” și pînă la ampla viziune umanistă asupra anului 2000 realizată de Mircea Malița în remarcabila sa *Cronică*...

Referatele, sobre și la obiect, redau principalele direcții de dezvoltare a temei tratate. Bibliografia de recomandare din țara noastră — specie atît de vitregită în ultimul timp — s-a îmbogățit cu încă o publicație valoroasă. Și — sperăm — cu o serie constantă, care-și va menține permanent un nivel ridicat de eficiență.

A. T.

LENIN I BIRLIOTECINOE DELO
[Lenin și activitatea de bibliotecă].
Moscova, Editura „Kniga”, 1969.
408 p.

Un grup de colaboratori ai Bibliotecii de stat „V. I. Lenin” din Moscova, compus din K. I. Abramov, G. P. Fonorov și E. D. Iagodina, au întocmit o interesantă culegere de documente leniniste privitoare la carte și bibliotecă. Ea constituie o continuare și o completare la lucrarea *Ce a scris și ce a spus Lenin despre bibliotecă*, redactată de N. K. Krupskaja, apărută pentru prima dată în 1929, care a cunoscut pînă acum mai multe ediții. O culegere cu același titlu a apărut în 1960, dar de atunci, mai ales în preajma centenarului nașterii marelui strateg al mișcării comuniste mondiale, s-au descoperit multe documente leniniste noi, s-a încheiat publicarea *Operele complete*. Astfel că în cartea la care ne referim, apărută la finele anului 1969, au fost incluse o seamă de materiale noi, unele din ele tipărindu-se pentru prima dată.

În acest sens au fost parcurse din nou materialele leniniste aflate în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S., în Arhiva centrală de stat a Revoluției din Octombrie și a organelor superioare de stat a U.R.S.S., Arhiva Bibliotecii de stat „V. I. Lenin” din Moscova și a secțiilor de manuscrise de la alte biblioteci.

Materialul publicat în volum este grupat în cinci părți, în jurul unor teme mari.

În prima parte — sub titlul *Lenin despre biblioteconomie și bibliografie* — au fost incluse acele documente, articole și cuvîntări care dau o viziune asupra principiilor metodologice leniniste privitoare la bibliotecă și la organizarea muncii bibliografice, principii definzorii pentru biblioteconomia și bibliografia sovietică. Rezultă cu deosebită pregnanță locul și rolul bibliotecilor în evoluția vieții politice și culturale așa cum erau ele definite de V. I. Lenin. Pe baza documentelor publicate în această parte

se poate urmări atenția acordată de V. I. Lenin și munca depusă de el pentru organizarea unei rețele unitare de biblioteci și informare bibliografică, pentru organizarea sistemului centralizat de completare a bibliotecilor din U.R.S.S. Sint deosebit de interesante documentele care reflectă părerea lui V. I. Lenin în problema atît de actuală și acută azi în orice țară dezvoltată cum este aceea a informării științifice. În această privință, V. I. Lenin a pus bazele unui sistem complex de muncă informațională bazată pe fondurile din biblioteci, atît în ce privește literatura de specialitate internă cît și cea străină.

În partea a doua, care grupează materialele pe tema *Lucrări critico-bibliografice ale lui V. I. Lenin*, sint incluse unele recenzii, note bibliografice despre cărți și prefețe, deosebit de interesante pentru a cunoaște măcar parțial și fragmentar metodele leniniste de selectare și principiile de apreciere a valorii unor lucrări din domeniul științelor sociale și politice. Foarte interesante și deosebit de instructive ni se par și documentele leniniste publicate în partea a treia: *Biblioteca și bibliografia în viața lui V. I. Lenin*. Pe baza lor se poate reconstitui imaginea despre rolul excepțional pe care-l ocupau bibliotecile și informarea bibliografică în viața politico-socială și științifică creatoare a lui V. I. Lenin. Întîlnim aici informații prețioase despre metodele leniniste în munca cu cartea, aprecieri și critici referitoare la organizarea bibliotecilor, din Rusia și din diferite țări, în care V. I. Lenin a lucrat sau de a căror activitate s-a ocupat. El aprecia în mod deosebit sistemul anglo-american de organizare a bibliotecilor și a muncii informaționale.

În cea de a patra parte sint publicate decretule și hotărîrile guvernului sovietic privitoare la biblioteci și la organizarea muncii de informare bibliografică după instaurarea puterii sovietice, decretule și hotărîri semnate de V. I. Lenin. Tot în această parte au fost grupate și alte documente guvernamentale (telegrame, permise etc.) din perioada cînd în fruntea guvernului sovietic se afla V. I. Lenin.

În sfîrșit, în ultima parte au fost grupate cîteva fragmente din amintirile diferitelor persoane care au avut ocazia să vadă felul cum studia și se documenta V. I. Lenin în biblioteci și acasă, care au avut contacte cu conducătorul statului sovietic atunci cînd se elaborau decretulele și hotărîrile privind bibliotecile etc.

În anexe sint publicate dispozițiile de ordin principal date de Guvernul sovietic pe baza observațiilor sau a directorilor lui V. I. Lenin. S-a întocmit, de

asemenea, o listă completă de probleme referitoare la biblioteci și la informarea bibliografică, dezbătute la ședințele Consiliului Comisarilor Poporului sub președinția lui Lenin. Tot aici au fost adunate știrile de care dispun cercetătorii în privința muncii lui V. I. Lenin în diferite biblioteci sau împrumuturile de cărți făcute de el, începînd din anul 1897 și pînă la mijlocul lui octombrie 1923.

Această instructivă carte ilustrează o latură deosebit de importantă a moștenirii leniniste geniale. Noi nu putem decît să o recomandăm tuturor celor care iubesc cartea, care sint preocupați de biblioteci, de organizarea muncii în acest domeniu sub toate aspectele, căci vor găsi idei și soluții care, adaptate la realitățile noastre, aplicate corespunzător, pot deveni prodigioase.

L. DEMÉNY

Council on Library Resources, Inc.
12th ANNUAL REPORT. YEAR
ENDED JUNE 30, 1968 [Al XII-lea
raport anual. Anul încheiat la
30 iunie 1968]. Washington, 1968.
44 p.

Consiliul pentru dotarea bibliotecilor, al cărui sediu se află la Washington, a fost înființat în 1956, cu scopul de a contribui la soluționarea problemelor bibliotecilor, în general, și, în special, a bibliotecilor științifice. El are sarcina de a promova cercetarea în acest domeniu de activitate, de a sprijini dezvoltarea și experimentarea de noi tehnici și metode și de a populariza, prin toate mijloacele, rezultatele obținute. Subvenționat de Fundația Ford, Consiliul oferă și altor instituții sau persoane burse pentru realizarea acestor obiective; el sprijină de asemenea coordonarea eforturilor pentru înzestrarea bibliotecilor și pentru dezvoltarea serviciilor pe care acestea le oferă și urmărește îmbunătățirea relațiilor între bibliotecile și arhivele americane și cele străine.

În raportul pe anul bugetar 1967—1968 sint trecute în revistă acțiunile și studiile finanțate de Consiliu în această perioadă, constînd din 31 de proiecte noi de cercetare, în valoare de 689 000 de dolari, precum și dînt-o serie de alte programe de cercetare, aprobate anterior. Majoritatea fondurilor au fost alocate pentru proiectele privind automatizarea în biblioteci deși rezultatele obținute în această privință n-au justificat încă cheltuielile investite. După cum afirmă însă președintele Consiliului Fred C.

Cole, în introducerea la *Raport*, preocuparea principală a Consiliului este eficiența serviciilor oferite de bibliotecă. Cum problemele acestora devin tot mai complicate, cheltuielile necesare pentru remedierea situației vor fi în viitor mult mai ridicate dacă, pentru moment, se neglijează aspectul automatizării. În consecință, Consiliul va continua să încurajeze în mod special acele proiecte care urmăresc introducerea automatizării în diferitele procese de muncă din bibliotecă.

În perioada analizată, s-au înregistrat unele realizări concrete în direcția acestei preocupări, cu fondurile puse la dispoziție de Consiliu. Astfel, Asociația americană de bibliotecari (A.L.A.) a început să publice revista *Journal of Library Automation*, destinată exclusiv articolelor profesionale din domeniul automatizării. Se presupune că după trei ani de la apariție revista se va putea autofinanța. Apoi, a luat ființă și se află în stare de experimentare rețeaua de bibliotecă universitare de stat din New England, care urmează a fi deservită de o bibliotecă centrală automatizată, instalată la Cambridge (Massachusetts). Aceasta a și început să producă fișe de catalog tipărite pentru bibliotecile participante. Sprijinul acordat de către Consiliu proiectului „MARC” în faza sa inițială, când se testa furnizarea informațiilor bibliografice de către Biblioteca Congresului într-o formă adaptată citirii de către calculator, a fost analizat în rapoartele precedente. Aici sînt prezentate însă realizările sistemului MARC II, forma perfecționată a primului proiect, care a fost standardizat de A.L.A. și adoptat de cele trei biblioteci naționale ale Statelor Unite (Library of Congress, National Library of Medicine și National Agricultural Library) și care urmează a fi folosit și pentru *Bibliografia națională a Marii Britanii*.

Alte proiecte sprijinite de Council on Library Resources, Inc. vizează elaborarea, cu ajutorul calculatorului, a unui catalog național al publicațiilor în serie, prelucrarea cu mijloace automatizate a fondului de hărți de la Biblioteca Congresului, alcătuirea unei scheme universale de clasificare, adaptată procedelor automatizate pentru prelucrarea colecțiilor de diapozitive aparținînd Universității din Santa Cruz (California) etc. Sînt finanțate studii economice comparative privind costul diferitelor metode de transpunere a datelor bibliografice pentru calculator, studii în vederea indicării celui mai favorabil sistem de automatizare pentru deservirea centrală a 5 biblioteci universitare din Washington și, în sfîrșit, s-a subvenționat și o cercetare funda-

mentală, Proiectul „INTREX” (Information Transfer Experiments), elaborat la Institutul de tehnologie din Massachusetts în vederea modelării bibliotecii tehnice a viitorului.

Trecînd în revistă proiectele din alte domenii subvenționate de Consiliu, raportul prezintă un spectru larg de probleme, îmbrățișînd cele mai importante aspecte ale bibliologiei: selectarea și achiziționarea cărților, catalogarea și indexarea, organizarea arhivelor, elaborarea de bibliografii, accesul cititorilor la consultarea documentelor primare, conservarea și restaurarea colecțiilor din bibliotecă, administrarea, statistica de bibliotecă etc. Sînt sprijinite cele mai variate acțiuni, de la studii teoretice ca cele menite să definească caracterele fundamentale ale bibliotecilor implicate în procesul de învățămînt superior sau cele necesare îmbunătățirii legislației privind dreptul de autor, pînă la traducerea unor lucrări de specialitate din țările socialiste. Sînt finanțate lucrări de largă respirație, cum ar fi *Catalogul unional al colecțiilor de manuscrise*, dar totodată se finanțează alcătuirea de liste de recomandare pentru bibliotecile juridice. Sînt subvenționate reuniuni ca cele ale unor reprezentanți ai ISO, FIAB și UNESCO în probleme de statistică de bibliotecă, se acordă burse pentru cursurile de perfecționare a viitoarelor cadre de conducere în bibliotecă și, totodată, se sprijină studierea sistemului optim de luminare în sălile de lectură.

Această gamă largă de interes, ilustrată și prin cifrele pe care le înfățișează balanța de venituri și cheltuieli a Consiliului, anexată la raport, se răsfrînge desigur pozitiv asupra activității bibliotecilor din Statele Unite. Poate că, în viitoarele rapoarte, vom afla și despre noi progrese în direcția dezvoltării relațiilor dintre bibliotecile americane și bibliotecile și arhivele din alte țări, care desigur au acumulat și ele o experiență interesantă în strădania de a face față noilor cerințe impuse de vertiginoasa dezvoltare a științei și tehnicii în epoca noastră.

Alice STERESCU

Hertfordshire County Library. ANNUAL REPORT 1968—1969. [Dare de seamă anuală, 1968—1969]. Hertford, 1969. 16 p. cu ilustr. și Hertfordshire County Library. ANNUAL REPORT 1969—1970. Hertford, 1970. 15 p. cu ilustr.

Sinteze obișnuite în practica bibliotecilor de pretutindeni, de consemnare de

la an la an a rezultatelor, ca și a neajunsurilor activității, cele două rapoarte anuale ale Bibliotecii comitatului Hertfordshire din Anglia prezintă un interes deosebit prin imaginea ce o oferă asupra sistemului integrat de bibliotecă, constituit în urma legislației bibliotecare din 1964 și avînd ca bază unitatea administrativ-teritorială (comitatul). Astfel, rapoartele anuale ale Bibliotecii comitatului Hertfordshire sînt de fapt rapoarte asupra serviciului de bibliotecă, organizat sub administrație unică, asigurat în comitatul Hertfordshire, situat la nord de Londra (la circa 60 de km) și avînd reședința la Hertford. Serviciul unic de bibliotecă al Hertfordshire-ului, la a cărui conducere se află, L. V. Paulin, președinta Asociației bibliotecarilor din Marea Britanie, este destinat unei populații de 700 250 de locuitori și este format din: o bibliotecă centrală, cu sediul la Hertford (în localul primăriei municipale), cunoscută ca „sediul central” (engl.: Headquarters); trei biblioteci „divizionare”, ca subdiviziuni ale centralei pentru zonele de est, de centru și de vest ale comitatului, aflate în orașele Stevenage, Welwyn Garden City și, respectiv, Hemstead. Acestea îndeplinesc următoarele sarcini: selectarea, achiziționarea și prelucrarea cărților pentru filialele din zona respectivă; asigurarea informării și a activității bibliografice la nivelul zonei; coordonarea cooperării între bibliotecile publice și cele ale colegiilor din zona respectivă etc.; alte 888 (în 1968—1969: 818) unități bibliotecare și puncte de deservire — biblioteci speciale, biblioteci ale colegiilor și școlare (în număr de 572), ale altor instituții educaționale, cluburi ale tineretului etc., precum și filiale cu program permanent sau cu orar redus, biblioteci satești și bibliobuze (în număr de 9).

Dările de seamă anuale care le prezentăm cuprind, în capitole bine definite, datele cele mai revelatoare pentru principalele aspecte ale serviciului de bibliotecă pe întregul comitat. În *Introducere* sînt prezentate de regulă evenimente sau schimbări care influențează în general activitatea bibliotecară din comitat. De pildă, pentru anul 1968—1969 este consemnată generalizarea în toate punctele de serviciu din comitat a extinderii perioadei de împrumut a cărților de la o săptămîină la trei săptămîni, relevîndu-se totodată că în urma acestei măsuri numărul volumelor împrumutate nu a scăzut, așa cum era de așteptat, ci dimpotrivă.

Capitolele următoare se referă la: *colecțiile de publicații de care dispune ser-*

viciul de bibliotecă al comitatului, consemnînd problemele cele mai importante pe care le ridică satisfacerea unei mari diversități de interese și totodată alocațiile bugetare; *unitatea centrală*, cu datele cele mai semnificative din activitatea ei, precum și modalitățile în care sînt îndeplinite sarcinile de centru coordonator; *bibliotecile filiale*, cu consemnarea înființării de noi puncte de serviciu și cu prezentarea datelor exacte privind volumul și calitatea activității acestora; *bibliobuze*; *bibliotecile din spitale și bibliotecile pentru handicapați*; *serviciul de bibliotecă pentru copii și tineret*; *personal și vizitatori*, care consemnează pentru anul 1968—1969 un număr total de 326 de salariați, iar pentru anul 1969—1970, 347 de salariați. În același capitol este dată și lista șefilor de servicii ale bibliotecii comitatului; în sfîrșit, *serviciul de bibliotecă și informare tehnică*.

Rapoartele anuale se încheie cu cite un așa-numit „sumar de date statistice” (*Summary of Statistics*), care sintetizează, după prezentarea lor la locul potrivit, în capitole speciale, datele statistice cele mai importante asupra serviciului de bibliotecă al comitatului. Tablouri clare și întocmite comparativ cu anul precedent, aceste sumare extrag din dările de seamă date în a căror consultare constă, pe de altă parte, interesul deosebit al rapoartelor. Pentru a da numai un exemplu, notăm din sumarul de statistică pentru anul 1969—1970: populația deservită — 700 250; total volume eliberate — 16 081 446 (cu creșteri sensibile față de anii anteriori: în 1967—1968, 14 126 420 vol.; în 1968—1969, 15 199 020 vol.); cărți împrumutate de la alte biblioteci (prin împrumut interbibliotecar) — 4 572; fondul total de publicații — 2 833 265 vol.; totalul salariaților (cu funcții profesionale) — 347 (din care, la unitatea centrală, 24). Indicii care rezultă din raportarea acestor cifre au valori foarte ridicate: indicele de asigurare cu cărți a populației — 4 vol./cap de locuitor; indicele de circulație a fondului — 8; indicele de lectură, prin raportare la populație — 2 300 de volume la 100 de locuitori.

Consultarea acestor lucrări, prezentate și într-o ținută editorial-tipografică elegantă, oferă prilejul lărgirii orizontului profesional cu cunoașterea unui organism bibliotecar unitar deosebit de eficient și prin aceasta a unei experiențe de bună tradiție în organizarea serviciului de bibliotecă.

G. SEBASTIAN

FIȘIER

ORGANIZAȚII DE MASĂ LEGALE ȘI ILEGALE, CREATE, CONDUSE SAU INFLUENȚATE DE P.C.R. 1921—1944. Vol. I. Buc., Editura politică, 1970. 580 p. (Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R.).

Cele 18 studii privind istoria organizațiilor de masă legale și ilegale, create, conduse sau influențate de partidul comunist, scrise cu competență de istorici consacrați, pe baza unui bogat material, în bună parte de arhivă, sînt tratate în strînsă legătură cu procesul dezvoltării mișcării muncitorești din România deceniilor al treilea și al patrulea din secolul nostru.

Din paginile volumului se detașează cu limpezime că înființarea a numeroase organizații de masă revoluționare, democratice, a fost urmarea situației create în România după greva generală din octombrie 1920, cînd guvernantați au înăspriț măsurile represive. În aceste condiții, mișcarea muncitorească din România, folosind tradițiile mișcării socialiste în direcția preocupărilor pentru ajutorarea materială, apărarea morală și juridică a militanților aflați în închisori, a reușit să ridice pe o treaptă superioară această muncă desfășurată spontan, creînd organizații de masă a căror activitate era destinată acestui scop.

Succesele obținute în anii 1920—1924 pe linia atragerii maselor la acțiunile de luptă contra terorii, pentru ajutorarea și apărarea celor întemnițați — se subliniază în lucrare — trebuie apreciate prin prisma efectelor directe și pozitive pe care le-a avut asupra ansamblului mișcării muncitorești revoluționare, ca și prin prisma experienței bogate pe care partidul comunist a dobîndit-o în această direcție.

Lupta pentru apărarea și întrajutorarea militanților întemnițați, inaugurată în mod organizat în perioada 1920—1924, avea să se integreze organic, după ilegalizarea P.C.R., în mișcarea revoluționară de masă împotriva regimului burghez, fiind pe mai multe planuri, de un real folos țelurilor activității revoluționare a clasei muncitoare, a maselor largi, organizate și conduse de partidul comunist.

Din șirul organizațiilor de masă create, conduse sau influențate de P.C.R. după ilegalizarea sa, se evidențiază: Ajutorul Roșu, Blocul muncitoresc-țărănesc, Ajutorul muncitoresc român, Comitetul pentru amnistie, Comitetele pentru apărarea și ajutorarea ceferiștilor, Frontul plugarilor, Comitetul antirăzboinic, Comitetul național antifascist și altele.

Din analiza activității acestor organizații se degajă ideea importantă că, crearea, îndrumarea și conducerea de către Partidul Comunist Român a acestor organizații cu caracter democratic, antirăzboinic și antifascist, de închegare a alianței muncitorești-țărănești, reprezintă o mărturie dintre cele mai grăitoare a forței partidului nostru, a capacității sale politice și organizatorice, a legăturilor mereu mai strînse cu masele largi de oameni ai muncii. Volumul evidențiază meritul P.C.R. de a fi găsit calea activizării în jurul clasei muncitoare a unor mase importante de țărani, intelectuali progresiști, funcționari nevoiași, meseriași, pensionari ș.a. Activitatea acestor organizații progresiste cu profil larg a prefigurat activitatea și metodele de muncă de mai tîrziu pentru înfăptuirea Frontului popular antifascist și a constituit o experiență pozitivă a P.C.R., cu învățăminte multiple în această direcție.

Vasile PETRIȘOR

GREVA GENERALĂ DIN ROMÂNIA. 1920. Buc., [f.c.] 1970. 472 p. (Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R.).

Publicarea unei monografii despre greva generală din 1929 marchează un eveniment ce se integrează în acțiunile largi desfășurate în întîmpinarea glorioasei aniversări a unei jumătăți de veac de la fîurirea Partidului Comunist Român. Privită astfel, apariția lucrării la care ne referim capătă noi valențe.

Pentru a facilita discernerea cauzelor profunde care au generat șirul bătăliilor de clasă din România anilor 1918—1920, lucrarea prezintă, în prima parte, cadrul economic și social-politic în care au avut loc luptele greviste. Agravarea condițiilor de viață ale maselor largi — se remarcă în volum — a reprezentat cauza funda-

mentală a contradicțiilor dintre clasa muncitoare și exploatare, a nemulțumirilor adânci ale oamenilor muncii, a valului de lupte revoluționare ce au culminat cu greva generală.

Al doilea capitol este consacrat luptelor revoluționare premergătoare grevei generale. În raport cu sarcinile prioritare care stăteau în fața muncitorilor și cu metodele de luptă utilizate, autorii împart perioada cuprinsă între finele anului 1918 și luna septembrie 1920 în două faze. Prima, care durează până în martie 1920, este marcată prin greve și demonstrații impresionante, organizate de Partidul socialist și de sindicate. Cea de-a doua fază s-a caracterizat prin îmbinarea grevelor cu demonstrații, mitinguri și acțiuni muncitorești, printr-o combativitate sporită pentru apărarea cuceririlor revoluționare obținute, împotriva ofensivei patronilor și a guvernului.

În lucrare sînt analizate în detaliu elementele legate de pregătirea, desfășurarea și încetarea grevei generale. O atenție particulară se acordă clarificării problemelor complexe privitoare la conducerea politică-organizatorică a ei, probleme care, în unele monografii sau studii anterioare, nu erau dezbătute sau erau greșit interpretate.

Ultimul capitol al monografiei se ocupă de însemnătatea și urmările grevei generale, de ecoul pe care această grandioasă manifestare a combativității proletariatului român l-a avut pe plan internațional. Se relevă că în acea perioadă, elementele muncitorești înaintate au pus la ordinea zilei necesitatea creării partidului comunist, consecvent revoluționar, capabil să conducă proletariatul la victoria finală.

Lucrarea *Greva generală din România* se proiectează printre succesele importante ale exegezei istorice din țara noastră.

Nicolae RAUȘ

Pătrășcanu, Lucrețiu. SUB TREI DICTATURI. Buc., Editura politică, 1970. 288 p.

Observator atent și profund al schimbărilor produse pe eșichierul politic românesc și internațional, ce aveau loc sub ochii săi, participant nemijlocit la bătălia antifascistă, comunistul Lucrețiu Pătrășcanu a considerat o datorie de autentic cetățean și patriot să dezvăluie geneza și evoluția mișcării fasciste și, în funcție de aceste considerente, să pună în lumină sarcinile generale ale forțelor democratice și progresiste.

Lucrarea urmărește evoluția politică a țării în timpul celor trei dictaturi de tristă amintire — regală (10 februarie 1938—6 septembrie 1940), legionară-anto-

nesciană (6 septembrie 1940 — 23 ianuarie 1941) și militar-fascistă, doborâtă de insurecția victorioasă din August 1944.

Mai întii, autorul întreprinde o analiză aprofundată a principalelor aspecte economice ale României interbelice, pentru a demonstra felul în care marii industriași, cercuri de afaceri dintre cele mai diferite, în frunte cu monarhia, liderii ai partidelor „istorice”, au fost interesați să folosească în diverse împrejurări organizațiile fasciste (indeosebi agentura hitlerismului în România, Garda de fier), precum și modul în care le-au folosit efectiv. Este acreditată astfel concluzia, că „în tendințele ei monopoliste, în încercarea de a-și subordona în întregime și fără rezerve statul, trebuie văzute adevăratele cauze pentru care acea parte a burgheziei române legată de industria grea a sprijinit fătășite mișcările de extremă dreaptă” (p. 31). De asemenea, lucrarea analizează cauzele în virtutea cărora, în viața politică interbelică a României, a fost posibilă dezagregarea sistemului parlamentar, pe ruinele căruia s-a instalat, în cele din urmă, un regim dictatorial de tip fascist.

D. Pătrășcanu demască subvenționarea morală și materială acordată de cercurile reacționare din țară mișcării legionare (este elocvent paragraful intitulat: *Imprejurări care ascund complicități*, p. 63—65), precum și sprijinul activ primit de la o serie de cercuri asemănătoare de peste hotare, și în primul rînd din Germania hitleristă.

Dezvăluirea și stigmatizarea esenței „concepției” retrograde fasciste, definite prin împletirea propagandei politice cu exploatarea misticismului păturilor înapoiate ale populației, sînt întregite de înfățișarea întregului cortegiu de bestialități, jafuri, torturi și asasinat din cele 5 luni de guvernare legionară, culminînd în timpul celor trei zile ale rebeliunii. Cu lichidarea acesteia, în istoria poporului român se deschide o nouă pagină întunecată, se instaură o nouă dictatură fascistă, avîndu-l în frunte pe Ion Antonescu, o guvernare născută ca o reacție antilegionară, dar, care, o dată cu antrenarea țării în războiul hitlerist, avea ea însăși să intre în cîrdășie cu legionarismul.

Forța cea mai consecventă ce s-a ridicat neînterupt în apărarea așezămintelor democratice, a independenței și suveranității țării a fost clasa muncitoare, Partidul Comunist Român, de numele căruia se leagă victoriile poporului român în lupta pentru doborîrea dictaturii militar-fasciste, succesele dobîndite ulterior, în opera de instaurare și consolidare a puterii populare.

Ion MAMINA

Wighton, Charles și Peis, Gritter.
SPIONII VENEAU DIN INFERN.
Buc., Editura politică, 1970. 280 p.

În ciuda faptului că de la cea mai mare conflagrație mondială pe care a cunoscut-o omenirea a trecut mai bine de un sfert de veac, multiplele fațete ale războiului purtat fie la lumina zilei, în tranșee, sau între serviciile de informații, și rămas ascuns celor mai mulți, continuă să exercite, în continuare, o mare forță de atracție asupra a numeroși scriitori.

Spionii veneau din infern se înscrie în acest gen de literatură mult căutat și gustat de largi pături de cititori.

Cei doi autori își aleg ca temă activitatea criminală desfășurată de spionii Germaniei naziste, strecurăți în țările aliate cu misiunea de a sabota activitatea productivă, de a crea greutatea economiei acestor țări, pentru a lovi în idealurile de libertate și pace a respectivelor popoare.

Paginile volumului spulberă mitul brodat de propaganda nazistă în jurul sabotajului Abwehruhlui lui Canaris. Depărtează de a fi „supraomeni”, agenții hitleriști erau niște indivizi cărora le lipsea idealul moral. Recrutați din cele mai descompuse medii sociale, din rindurile aventurierilor fără țară, ei erau doar sabotori îngimfați, neputincioși în fața unor situații neprevăzute. Din cauza calităților mediocre ale acestor spioni, majoritatea acțiunilor inițiate de amiralul Canaris și ajutorul său, generalul von Lahonsen, au fost sortite eșecului.

Cartea celor doi ziaristi conține o serie de afirmații, judecăți care nu sînt reale, depărtîndu-se de adevăr, de tezele istoriografiei marxiste. Pe alocuri cei doi autori cad într-o apologetică la adresa Abwehruhlui și a conducătorilor săi, atitudine des întîlnită în peisajul literaturii social-politice occidentale. De aceea, punctările fixate de prefațator sînt utile, permițînd cititorului să înțeleagă corect evenimentele „războiului invizibil”.

D. P.

Baboian, Dic. PAȘAPORT PENTRU INFERN. Buc., Editura politică, 1970. 263 p.

Cartea înfățișează un tablou complet al necontenței creșteri a consumului de stupefiante în lume, istoricul folosirii drogurilor și aspecte insolite și singeroase în același timp a ciocnirilor dintre forțele ordinii și contrabandiștii. Avînd la bază o întinsă și profundă documentare asupra problemei, autorul supune sub

lupa analizei, cauzele sociale, psihice, fiziologice ale „exploziei” consumului de droguri fie naturale, fie obținute pe cale sintetică.

Nu exagerăm afirmînd că prezenta lucrare, prima de acest gen în publicistica românească, este o mică enciclopedie în materie, în sensul că oferă informații din numeroase domenii precum: criminalologie, seruologie, statistică, istorie, chimie și farmacologie, medicină și psihiatrie, drept internațional, totul în dependență cu tema centrală. Acest imens material informativ nu este pus cap la cap, expresie des uzitată în aprecierea unor lucrări cu o arie mare de cuprindere, ci reprezintă, în sensul bun, o sinteză a cunoștințelor științelor mai sus menționate, imbinată în mod organic.

Autorul insistă asupra gravității flagelului consumării de stupefiante. Societatea capitalistă oferă condițiile cele mai prielnice, prin contradicțiile sale sociale ireconciliabile, proliferării acestui viciu. Fiind o afacere rentabilă, în păienjenșul imposibil de descurcat al lumii interlope angrenată în acest comerț sînt prinse nu de puține ori numeroase persoane oficiale, lucru ce implică lupta pe scară internațională împotriva contrabandei cu stupefiante.

M. P.

Pantaleone, Michele. MAFIA ȘI STUPEFIANTELE. Buc., Editura politică, 1970. 164 p.

Cititorul român a avut prilejul în decursul anilor să citească numeroase cărți și articole despre activitatea antisocială a vestitului trust al morții, Mafia.

Mafia și stupefiantele reprezintă o nouă excelentă radiografie a organizației clandestine. Autorul, (al cărui nume l-am întîlnit cu ani în urmă și pe coperta volumului *Mafia și politica*) nu se mulțumește să prezinte activitatea de contrabandiști a mafioților, a negustorilor de stupefiante. Evident, acest lucru s-a făcut de nenumărate ori în coloanele presei mondiale. Lucrul ce reține atenția în mod deosebit e faptul că semnatarul volumului întreprinde o analiză amănunțită a condițiilor economice, sociale și politice care au generat afirmarea atât de puternică a mafiei italo-americane.

Pagini captivante sînt în special cele ce descriu formele și metodele traficantilor prin care ei încearcă să înșele vigilența vameșilor pentru a introduce pe piața internă a statelor capitaliste stupefiante.

Cosa Nostra, trustul ce deține monopolul crimei organizate în S.U.A. este prezentat de autor în lumina depozitiilor

făcute de vestitul gangster Joseph Vachli. Cifra de afaceri a acestei organizații se ridică la peste 30 miliarde dolari, sumă ce depășește de trei ori totalul încasărilor statului italian.

Mafia și stupefiantele constituie o armă de luptă împotriva temutei organizații siciliene, armă creată de Michele Pantaleone care înfruntă astfel cu curaj numeroase riscuri.

D. M.

Voiculescu, Marin. ISTORIA DOCTRINELOR POLITICE. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1970. 422 p.

Autorul prezintă în paginile lucrării evoluția concepției asupra fenomenelor și proceselor politice, începând cu doctrinele politice ale orientului antic și încheind cu etapa gândirii politice leniniste. Volumul poartă pecetea unui discurs didactic — constituind de fapt un curs universitar — dar el interesează pe toți cititorii care doresc să dobândească o imagine sintetică cuprinzătoare despre principalele probleme ce i-au frământat — de-a lungul veacurilor — pe gânditorii politici.

Atracția față de o asemenea carte este generată, desigur, și de faptul că la noi au fost editate puține cărți de acest gen — ea fiind, credem, prima lucrare în acest domeniu și cu un asemenea profil, publicată după Eliberare.

Marin Voiculescu consideră că obiectul istoriei doctrinelor politice îl constituie, în esență, studiul apariției, extinderii și dezvoltării ideilor, a concepțiilor diferitelor gânditori cu privire la natura și modelul statelor, a formelor de guvernământ, a partidelor politice, a celorlalte organizații, a sistemului instituțional respectiv, precum și studierea ideilor privitoare la relațiile publice interne și externe existente în diferitele etape de dezvoltare a societății.

Confruntarea diferitelor teze și concepții politice — emise de pe poziții materialiste ori idealiste — îl conduce în mod firesc pe autor la demonstrarea saltului realizat în evoluția doctrinelor politice de la utopia la știință o dată cu apariția marxismului. Modul de interpretare a genezei și dezvoltării diverselor concepții politice a căpătat prin filozofia marxistă, prin metodologia materialist-dialectică, unghiuri cu totul noi de abordare, capabile să dezvăluie esența fenomenelor și a proceselor politice, să orienteze științific activitatea revoluționară practică a proletariatului.

Cartea relevă procesul pătrunderii teoriei politice marxiste în România — proces care a fertilizat din plin gândirea social-politică românească progresistă.

Un copitol aparte al lucrării este consacrat contribuției lui V.I. Lenin la dezvoltarea gândirii politice marxiste cu privire la stat, revoluție, luptă de clasă, la aplicarea creatoare a acestei gândiri în focul Marii Revoluții Socialiste din Oc-tombrie.

George MAKÁ

Bojan, Pavel. VREMURILE MELE. Buc., Editura Eminescu, 1971. 330 p. (Seria mărturii).

Cu această carte Editura Eminescu deschide seria *Mărturii*, de major interes prin problematica propusă; relatarea pertinentă, fidelă, obiectivă a evenimentelor, prezentări ale oamenilor, scrise de pana unor personalități din viața noastră politică, socială, științifică și culturală.

Pavel Bojan revine asupra anilor trăiți, la vârsta reconsiderării, a senectuții. Intențiile sale n-au fost literare. Destinul lui, de om simplu, muncitor, intrat în mișcarea clasei sale, povestit cu „cuvinte ca ale noastre”, cum spune Blaga, cucereste de la prima pagină. Copilăria petrecută în Feleac i-a fost fericită prin harul vârstei, dar noi o înțelegem strimtorată. De aici necesitatea de a pleca la oraș, ca ucenic. O ucenicie cu inevitabilele ei peripeții, ambiții juvenile, încheiate brusc în pragul, prematur sosit, al luptei pentru a trăi. Contactul nemijlocit, viața în Atelierele C.F.R. din Cluj îl vor duce spre dobândirea conștiinței de revoluționar, de militant activ. Remarcăm firescul înlăturării faptelor, al curgerii evenimentelor, rara capacitate de a surprinde febra unora dintre seismele sociale ale celui de-al treilea și al patrulea deceniu, eroismul rostit cu o naturalețe cuceritoare, fără uscăciuni, fără fals patetism, fără îngroșări afective. Pavel Bojan participă la luptele greviste din 1932—33, cunoaște, pe rînd, închisori cu trist renume: Doftana. Aiud, Oradea. Suferă, inevitabil, maltratări fizice, presiuni psihice, dar sprijinul moral acordat de colectivul deținuților politici din Doftana este salutar. Sint astfel de destine uimitoare ca forță, ne demonstrează autorul, extrădat în toamna anului 1940 de siguranța antonesciană, siguranței hortyste. Bojan, român și comunist, (de două ori agravantă situație) trece prin calvarul Ardealului cedat. Participă la organizarea și conducerea activității Comitetului național revoluționar al românilor împotriva fascismului maghiar hortyst, este dus în tabăra de muncă forțată a Companiei românești de lucru, cunoaște închisorile din Budapesta, Soseșeni, Cluj. Procesul celor 66 i-ar fi

fost fatal, dacă n-ar fi izbutit să fugă peste graniță, la Turda. Pericolele nu s-au terminat și odiseea continuă. Dar noaptea de miercuri spre joi, 23 August 1944, aduce descătușarea, sentimentul plener că n-au fost zadarnice zilele și nopțile de coșmar, n-au fost în zadar plățile, cu sacrificii, cuvintele lapidare ale comunicatului eliberator.

Subliniem meritele literare ale cărții, care sporesc valențele valorice ale documentului, povestit în pagini de aleasă modestie a limbajului, colorat, plastic, folcloric aproape. Contribuția lui Pavel Bojan la sârbătorirea semicentenarului înființării Partidului Comunist Român, este remarcabilă și reprezintă un eveniment literar demn de reținut.

Ștefan LUCA

Cojocaru, Mircea. **RAMAYANA.**
Buc., „Cartea românească“, 1970.
134 p.

Romanul descrie un episod sentimental. Dar incapacitatea eroilor de a se apropia cu adevărat îl zădărnicește. Vinovat este în primul rând bărbatul, un medic, care împletește cu migală, în jurul lui și al iubitei sale, Ramayana, o rețea complicată de întâmplări senzaționale. El se cufundă într-o dulce toropire ce îi înlesnește accesul în lumea visului, locul privilegiat de întîlnire cu ființa îndrăgățată. Poate că eroul nici nu adoră pe această femeie enigmatică, ci proslăvește numai visul său despre ea. Altfel nu s-ar explica de ce o ocolește și inventează primejdii care îl împiedică s-o regăsească. Numai când izvorul plâsmuirilor sale seacă, el revine în preajma Ramayanei, o contemplă cu ardoare ca pe o zeiță și apoi o abandonează și se retrage din nou în singurătate, pentru a-i contura în închipuire imaginea.

Protagonistul romanului este un voluptos al visului. Desigur, un personaj exemplar ca Don Quijote trăia și el într-o lume fantastică. Dar pentru Don Quijote, visarea era un refugiu prin care se salva de realitatea ostilă. Însă ocrotirea implorată fanteziei de către medicul din cartea lui Mircea Cojocaru nu se justifică prin nimic. Asupra sa nu plutește nici o amenințare. Plâsmuirile lui sînt rătăcirii vinovate ale gîndului, gustate în sine, socotite mai presus chiar decît realitatea, de care eroul se îndepărtează tot mai mult, adîncindu-se într-o lume mincinoasă și vulnerabilă.

G. M.

Ștefanache, Corneliu. **PARALELE.**
Iași, „Junimea“, 1970. 192 p.

Paralele este un roman frumos și trist, scris limpede de parcă autorul, zgduuit de întâmplările povestite, a dorit să-și comunice direct emoția și nu a mai avut răgazul să poposească asupra cuvintelor sale pentru a le întuneca înțelesul. Un ton ușor vetust, de caterincă tinguitoare, răzbate din paginile cărții care amintește mai curînd atmosfera romanelor sentimentale închinată odinioară vieții de provincie decît scrierile de multe ori contorsionate inutil ale contemporanilor.

Corneliu Ștefanache (autor și al romanelor *Zei obosiți* și *Dincolo*) urmărește destinul nenorocos al unei văduve. Ea se zpără de dușmănia întâmplărilor prin care trece imblinzindu-le, reducîndu-le la o imagine ce nu înfloară. Însă viața sa este de fapt o înlănțuire de suplicii pe care nu le invocă, la mărăția cărora nu tinjește. Femeia aceasta nu rivnește cununa de spini pentru a se smulge din anonim și a-și constrînge semenii să îngenuncheze cu umilință. Ea dorește o fericire obișnuită, visează să trăiască aiudoma altor oameni necunoscuți, fără să capete supremație asupra mulțimii.

Dar dacă martirii de demult aveau cel puțin mulțumirea că suferința lor ajută umanității, eroina lui Corneliu Ștefanache se zbcuciumă zadarnic, pier neștiută, și nimeni nu-i pomenește cu evlavie numele. Nici chiar copiii ei nu o plîng cu adevărat, preocupați să străbată cît mai grabnic drumul spre țintele pe care și-au propus să le atingă. Între eroi nu se stabilește nici o clipă o comunicare reală. Indiferenți și solitari ei seamănă „cu niște alergători care nu au dreptul să calce dungile ce marchează culoarele și nici n-o fac, întocmai ca liniile ce nu se întîlnesc niciodată“.

Dragoș VILCEANU

Guga, Romulus. **NEBUNUL ȘI FLOAREA.** Cluj, „Dacia“, 1970.
180 p.

Romulus Guga (n. 1939, debutează cu cartea de versuri *Bărți părăsite* — 1968) relatează în primul său roman întâmplările dintr-un ospiciu. Ce se petrece dincolo de zidurile protectoare ale spitalului rămîne ascuns cititorilor. Însă autorul sugerează că nebunia personajelor cărții ar fi fost provocată de suferința care bîntuie în lume. De fapt „nebunia“ eroilor ține mai puțin de aspectul medical și pare mai curînd o boală inventată de ei, o mistificare copilărească. Refugiul lor în ospiciu este o abdicare vinovată de la rigorile vieții. Însetați de

fericire, dar prea fragili să lupte pentru ea, eroii se retrag într-un teritoriu ocultat de primejdii, așa cum odinioară asceții se retrăgeau în pustii fiindu-le teamă de faptă și ispită. Personajele au descoperit o oază liniștită, unde se supun împăcate unui ritual blind și monoton. Iată ce spune un erou care se crede „mort” : „Încă o dată mă felicitam că murisem, nu mai putea nimeni să-mi zdrobească fericirea”.

Pacienții spitalului încearcă să-și aperse singurătatea, mulțumirea iluzorie, și o-pun lumii dinafară o lume a lor, organizată după canoanele proprii, respectate cu orgoliu. Ei se travestesc în circumtori, martiri sau savanți, strigă patetic adevăruri, se înșală că trăiesc, cind în realitate nu sînt decît marionetele unui spectacol grotesc. Nu este de ajuns să propovăduiești adevărul în camerele sufocante ale unei clinici, ci trebuie să cobori în mulțime și să-ți rostiești răspicat cuvintele, acceptînd să suferi pentru ele, și chiar să și pieri.

Acționînd parcă sub imperiul unei vrăji blestemate, eroii cărții lui Romulus Guga nu renunță la jocul lor și astfel nu cunosc izbăvirea.

D. V.

Botez, Demostene. MEMORII. Buc., „Minerva”, 1970. 495 p. (Memorialistică).

Geneza *Memoriilor* lui Demostene Botez se află în nevoia autorului de a-și defini lunga sa viață, de a-i căuta o justificare și sie însuși, pe cît cu putință, o împăcare. „Sînt memorii care s-au clasat după puterea lor de rezistență la timp, după ecurile lăsate în sufletul meu, după intensitatea emoției de-atunci, iar nu în ordinea vreunei importanțe în sine sau după clasarea lor în timp”. Astfel concepute, *Memoriile* se structurează în trei părți, corespunzînd etapelor esențiale ale vieții — copilăria, adolescența și maturitatea, fără a se stabili însă o cronologie exactă, ci lăsîndu-se liber jocul amintirilor...

Cele două capitole ale primei părți — *Copilăria și Dezrădăcinarea* — se referă unul la descoperirea „universului mic” al casei părintești, al satului, al cîmpului, celălalt, la ruperea de mediul familiar al satului și integrarea dureroasă în lumea convențională și tristă a orașului, departe de natură, o lume în care avea să se simtă întreaga viață străin, dezrădăcinat. Un spațiu amplu este consacrat în acest capitol profesorilor [de la Liceul internat din Iași] care au jucat un rol hotărîtor în formarea sa spiri-

tuală : Axinte Frunză, I. I. Mironescu, Mihai Jacotă, Mihai Carp...

În cea de-a II-a parte a cărții, un capitol adună amintiri despre *colegi și prieteni* — Mihai D. Ralea, Ionel Teodoreanu, Al. O. Teodoreanu, Al. A. Philip-pide, Cezar Petrescu, Frații Iurașcu — și un altul, referitor la *studenție*, învie chipurile profesorilor Const. Stere, Matei Cantacuzino...

Multe din prietenii cimentate acum aveau să-i rămînă pentru toată viața, iar autorul, amintindu-și de începuturile lor, le depășește, reușind să creioneze, din crimepele razele de amintiri fixate de-a lungul anilor, adevărate portrete spirituale.

De mulți dintre acești prieteni îl vor lega mai cu seamă anii colaborării la *Viața Românească*. Întreaga parte a II-a evocă *Cercul revistei* „Viața Românească” : C. Hogăș, Gh. din Moldova, G. Bărgănescu, cei cinci Botezi, D. D. Pătrășcanu, M. Sevastos, Stejar Ionescu, A. Weiss, M. Sadoveanu, M. Codreanu, Gh. Topîrceanu, O. Cazimir, A. Călugăru, P. Istrati și, dominîndu-i pe toți prin personalitatea sa, Garabet Ibrăileanu.

Poate că meritul principal al acestor memorii stă tocmai în „evenimentele pe care le prezintă, în importanța figurilor din galeria oamenilor al căror chip este pus în lumină...”, căci Demostene Botez a avut fericita șansă de a fi cunoscut cele mai importante figuri ale primei jumătăți a sec. XX.

Memoriile lui Demostene Botez deschid o nouă serie a Editurii Minerva [la scurtă vreme după ce Editura Univers avusesse o inițiativă asemănătoare], în care se anunță, printre altele, și *Jurnalul* lui Titu Maiorescu, *O viață de om* de Nicolae Iorga, *Amintiri din închisoare* de Valeriu Braniște, *Jurnalul* lui Gala Galaction ș.a.

După atita onirism, absurd, morbid, evazionism, suprarealism... cît am asimilat prin lecturile ultimilor ani, accesul la asemenea lucrări dintr-o specie literară care are drept substanță adevărul, deci esențialmente realistă, este de-a dreptul reconfortant...

Flavia BUCOV

Dickens, Charles. MISTERUL LUI EDWIN DROOD. Buc., „Cartea românească”, 1970. 316 p.

Romanul constituie cîntecul de lebadă al prodigioasei creații dickensiene și transpune într-o factură nouă preocupările marelui prozator englez. Regăsim aici pe observatorul minuțios și mucalit al orașelului provincial, cu tipurile lui pitorești din *Documentele postume ale clubului*

Pikwick, pe cel ce se apleacă asupra mizeriei și suferințelor copiilor săraci și părăsiți din *Oliver Twist* sau *David Copperfield*, pe psihologul adolescenței în căutarea fericirii din *Marile Speranțe*, pe criticul falsei responsabilități burgheze din *Dombey și fiul*. Dar *Misterul lui Edwin Drood*, datînd din 1870, cînd în vîrstă de 58 de ani autorul se stinge, împletește toate temele abordate pînă atunci cu accentul pus pe neprevăzut, pe spectaculosul polițist, într-o intrigă apropiată de cea a romanului de aventuri. În cadrul literaturii engleze din sec. XIX, printre alte note romantice, a existat și tendința ca personajele să ascundă o taină ca, de pildă în *Micuța Dorrit* sau *Casa groazei*. În *Misterul lui Edwin Drood* însă secretul constă în chiar dispariția eroului, dispariție provocată definitiv sau, poate, doar temporar, de către unchiul său Jaspers care, deși se arată a fi cea mai grijulie și afectuoasă rudă, vrca de fapt să înlăture din calea sa pe nepot, pentru că o iubea pe logodnica acestuia, Roza. Ce s-a întîmplat cu Edwin, dacă trăiește sau nu și cum va fi dovedit și pedepsit vinovatul, nu vom afla niciodată. Moartea l-a împiedicat pe scriitor să ne dea dezlegarea enigmei. Apariția în final a unui tip ciudat și bine informat, ca și punerea față în față a lui Jaspers cu cineva capabil să probeze ce ființă decăzută este onorabilul cîntăreț din corul catedralei din Cloisterham, indică o trecere către momentul de soluționare a conflictului.

Bazîndu-se pe declarații, mărturii, aluzii ale lui Dickens sau pur și simplu pe sensurile unor episoade ale cărții, o serie de scriitori și critici și-au prelungit rolul de cercetător pînă la cel de detectivi, încercînd să ghicească, din datele existente, finalul posibil al romanului ca J. Cuming Walters în *Pe urmele Misterului lui Edwin Drood*, Edwin Charles în *Chei ale misterului Drood* etc. Și aceasta nu e de mirare. Oricine citește romanul simte impulsul să-și desfășoare fanteziei și să ducă pînă la capăt destinul personajelor sumbre sau luminoase, demone sau de o fermecătoare gingășie care l-au atras în meandrele vieții lor, surprînsă de scriitor cu umorul, dramatismul și duioșia marelui arte realiste.

Sanda RADIAN

Dostoievski, F. M. DEMONII. Buc., „Cartea românească”, 1970. 784 p.

„Sărută pămîntul, scaldă-l cu lacrimile tale, cere-i iertare!” i se spune lui Niko-

lai Stavroghin, personajul central al romanului, unul din „demonii” cu care Dostoievski e neiertător. Demoni față de care autorul încercă în același timp o senzație de dezgust, de depărtare, dar și de atracție. Ei se perindă într-o lume sumbră — chiar și atmosfera de sfîrșit de toamnă în care se desfrîsoară romanul e revelatoare — de crime, fărâdelegi. În mod firesc, ei vor sfîrși repudiați, singuri, în chinuri.

Stavroghin e unul din personajele cele mai interesante pe care le-a creat profundul romancier rus din secolul trecut. Atît de interesant încît o prezentare succintă a romanului poate fi înlocuită printr-o imagine a acestui bărbat care, conștient de vina sa în sinuciderea Mastroșcăi — fetița de doisprezece ani — bea și petrece cu prietenii, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat; care se căsătorește cu o infirmă, și apoi o lasă să moară; care schilodește suflete și dezlanțuie crime. Acest erou trăiește, de fapt, undeva, la mijloc, între extreme, incapabil de o adorație nebună sau de o ură zdrobitoare, așa cum sînt discipolii săi. Stavroghin e rece, prea rece pentru a putea fi captivat de vreo pasiune (de altfel mai tot timpul acest cuvînt însoțește descrierea eroului). Și totuși, în Stavroghin viețuiesc împletite mirșavia cu sublimul (sau nevoia de sublim, mai curînd): după ce copila de 12 ani se spînzură, Stavroghin pleacă la Dresda unde admiră un tablou al lui Lorrain, pe care îl numește *Virsta de aur* — virsta oamenilor frumoși, fără griji și necazuri, oameni frumoși într-o natură primitoare.

Stavroghin apare, în acest fel, drept un om al căutărilor, drept un Hamlet bolnav, lipsit de prietenia lui Horațio și de apropierea Ofeliei, în sfîrșit, drept un Faust ratat, un Faust care a încheiat un pact cu diavolul dar s-a păcălit pentru că diavolul s-a adevărit a fi un biet drăcușor. Stavroghin stîrnește, prin urmare, numai ură, dispreț, nu milă. El nu poate fi iertat, chiar și spovedania sa nu-i decît o mostră de vanitate și egoism. Stavroghin nu este pedepsit, ci este lăsat să sufere în el însuși, singur, să nu dobîndească ispășirea prin sinucidere. Dar deși hotărăște (în scris) să continue să trăiască, se spînzură.

Romanul *Demonii* e, însă, mult mai dens, mai profund, mai captivant, mai obsedant decît această imagine pe care am încercat să o formăm.

Stelian ȚURLEA

Serviciile de bibliotecă adresate cititorilor-copii

I

Plasare în temă

Problema lecturii este una din problemele fundamentale ale educației copilului. Școala, familia, societatea trebuie să obișnuiască copiii să considere cartea ca o prezență permanentă și absolut necesară de-a lungul întregii vieți. Dragostea pentru carte devine astfel o componentă a personalității copilului, ea imprimă procesului de îmbogățire a cunoștințelor o mișcare progresivă și continuă, ea presupune dezvoltarea simțului critic, al discernământului între ceea ce este valoros și ceea ce este trecător, ea impune un anumit sens efortului intelectual, dezvoltă gustul pentru meditație, creează un fond de înțelepciune față de intemperiiile vieții, o anumită atitudine morală. A imagina este propriu copilului, este sensul libertății lui, este modul cel mai caracteristic de a-și afirma ființa. Dar imaginația trebuie alimentată prin mesaje transmise prin lecturi, mesaje care îi populează universul interior cu idei, îl transpun în lumi imaginare, îi dau aripi, îl fac puternic, întreprinzător.

În principiu, copilul își poate procura cărți pentru citit pe diverse căi :

— Din biblioteca proprie, formată din cărțile cumpărate de părinți, de frați sau de el însuși. Obiceiul de a colecționa cărți și de a le îngriji trebuie încurajat la copil încă din primii ani de învățătură și chiar înainte, fie prin daruri care să contribuie la formarea sau îmbogățirea bibliotecii proprii, fie prin

acordarea unor „stimulente materiale“ anume destinate achiziționării de cărți. Familia, școala, chiar biblioteca publică au datoria netă de a dezvolta la copil plăcerea de a cumpăra cărți. Atracția către carte trebuie să se transforme cu timpul în necesitatea — simțită ca atare — de a trăi într-un mediu îmbogățit de prezența cărții, așa cum în societate trebuie să trăiești înconjurat de prieteni. O cameră de copil fără cărți nu este o cameră igienică din punct de vedere intelectual. De altfel, toate studiile subliniază faptul că tânărul provenit dintr-un mediu familial în care cartea este o componentă obișnuită a ambianței are un orizont mult mai larg de cunoștințe, un vocabular mai bogat, deprinderi intelectuale mai temeinice. Decalajul creat între un copil provenit dintr-o familie în care nu există obișnuința de lectură și unul provenit dintr-un mediu în care sînt vehiculate cărți nu poate fi acoperit decît prin frecventarea bibliotecii publice.

De obicei, părinții procură urmașilor lor fie cărțile absolut necesare procesului de învățămînt, fie cărțile care le-au fost lor dragi în copilărie, fie cărțile pe care și ei înșiși le-ar putea citi pentru amuzament. Părinții ar trebui să achiziționeze însă pentru biblioteca copiilor lor în primul rînd operele clasice din diferite literaturi și lucrări de referință — enciclopedii, dicționare, cărți fundamentale într-o disciplină sau alta —, acestea din urmă făcînd parte din publicațiile care nu pot fi împrumutate de la bibliotecă și de care copilul și maturul au nevoie în orice moment.

În general, lectura furnizată de bibliotecă personală este o lectură controlată de părinți, în măsura în care aceștia se interesează de problemă.

Spațiile moderne de locuit, ca și proliferarea nebănuită a producției editoriale, faptul că se editează și o presă abundentă pentru copii, care înghite o parte însemnată a veniturilor culturale ale copiilor, concură în a limita — mult sub necesitățile reale de lectură ale copilului — granițele bibliotecii personale. A trecut de mult vremea în care Montaigne se refugia în „biblioteca” lui, ca într-o lume ideală, găind materia necesară să-și umple întreaga viață. Doar deprinderea de a îndrăgi cartea și nu necesitățile de lectură trebuie să fie satisfăcute de o bibliotecă personală.

— Prin împrumut de la vecini, prieteni, rude. De obicei, aceasta este o lectură necontrolată, nu întotdeauna foarte valoroasă. Se vehiculează în acest fel mai ales romanele polițiste și de aventuri, eventuală literatură sentimentală sau chiar beletristică nepotrivită vârstei respective, de multe ori fără voia părinților. Putem fi siguri însă că o carte recomandată de un copil altuia de aceeași vârstă este citită cu nesaț și că pentru lectura ei se găsește oricând timp, chiar și noaptea. Pe lângă aspectele negative însă (care pot fi atenuate de multe ori printr-o supraveghere discretă, dar constantă din partea părinților), acest împrumut poate suplini inexistența unei bibliotecii personale sau imposibilitatea frecventării unei bibliotecii publice, încurajând schimbul de opinii între copii.

— Prin împrumut de la o bibliotecă publică sau școlară, fie că adultul frecventează biblioteca și procură copilului cărțile necesare, fie că acesta din urmă găsește drumul bibliotecii și nu-l mai părăsește niciodată.

Literatură pentru copii—bibliotecă pentru copii — jaloane ale dezvoltării

Nu vom face, în cele de mai jos, o istorie a dezvoltării literaturii pentru copii. Excelentul studiu al lui Ilie Stanciu¹⁾ face inutilă orice încercare de completare sau reluare a temei. Vom trasa numai câteva repere generale.

De la început trebuie să facem distincție între literatura pe care copiii și-o revendică ca a lor și literatura pentru copii. Sferele lor se suprapun în parte, dar nu coincid, din nefericire. Și Antoine de Saint-Exupéry explică net diferența atunci când arată că toți „oamenii mari”

li confundau desenul lui, înfățișând un șarpe boa care a înghițit un elefant, cu o pălărie: „Am desenat atunci șarpele boa pe dinăuntru, pentru ca astfel să poată pricepe și oamenii mari. Ei au întotdeauna nevoie de lămuriri. Oamenii mari nu pricep singuri nimic, niciodată, și e obositor pentru copii să le tot dea într-una lămuriri”²⁾.

Prima categorie — literatura dragă copiilor — începe cu basmele transmise oral și își marchează prezența în toate literaturile, cerind doar două condiții: să fie adevărată operă de artă; să răspundă nevoilor reale intelectuale și psihice ale copilului. Doar două condiții, întrunite însă arar într-o singură lucrare literară. De unde se poate trage concluzia că a scrie pe placul celor mici este un lucru foarte greu. Așa au devenit opere emnamente alcătuite pentru maturi, cărți de căpătii ale copiilor. Așa l-au reven-dicat ei pe Jonathan Swift, pe Daniel Defoe, pe Cervantes, pe Dickens, pe Alexandre Dumas, pe Jules Verne. Pentru că Gulliver, Robinson Crusoe, Don Quijote, David Copperfield, d'Artagnan sau Phileas Fogg au dovedit că pot răspunde perfect dorințelor naturale de cunoaștere ale copiilor, fanteziei, înclinației lor către acțiune, către eroism, către îndrăzneală.

Literatură pentru copii este o invenție relativ recentă și ea nu s-a impus ca gen literar distinct decît atunci cînd maturii au observat — în sfîrșit — că aceste ființe mici care trăiesc în preajma lor își au lumea lor aparte de interese, dorinți, sentimente, gusturi și că acestea nu pot fi satisfăcute perpetuu cu literatură pentru adulți. Afirmarea masivă a literaturii pentru copii a coincis cu emanciparea copilului, cu trecerea lui în prim plan pe scena vieții.

Antichitatea și evul mediu au fost total absente în conturarea ei. Renașterea, care a adus eliberarea spirituală a omului, nu a observat copilul. Tiparul, oricum, nu era inventat pentru el! Și dacă i se imprimau abecedare sau dacă i se puneau la îndemînă cărți religioase, era mult prea de ajuns pentru el. Dacă voia să se distreze, putea asculta poveștile spuse de doică, de bucătăreasă sau de vagabonzi ori, mai bine, să citească *Metamorfozele* lui Ovidiu sau *Eneida* lui Virgiliu.

A venit apoi epoca absolutismului lui Ludovic al XIV-lea, epocă în care, sătule de clasicism și de eroic, saloanele au găsit în povești o distracție nouă. Atunci, un academician amator de scandaluri li-

1) Stanciu, Ilie. *Literatură pentru copii*. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1968, 224 p.

2) Saint-Exupéry, Antoine de. *Micul Prinț*, cu desenele autorului. Buc., Editura tineretului, 1962, p. 19—21.

terare a versificat, spre disperarea lui Boileau, niște basme. Și pentru că era de neconceput ca un membru al Academiei Franceze să scrie pentru copii, a publicat primul volum de povești în proză sub numele fiului său. Așa a apărut în anul 1697 *Histoires ou Contes du temps passé, avec les moralités*, volum scris de Charles Perrault întru revolta confrăților. Dar începutul fusese făcut, precedentul era creat: copiii aveau acum o carte a lor, pe care nu o vor mai părăsi niciodată. Și astăzi „Perrault este proaspăt ca o dimineată“³⁾, iar Scufița Roșie este prezentă mereu în imaginația copiilor, din toate timpurile, de pe toate meridianele.

Secolul luminilor, secolul rațiunii a deviat literatura pentru copii pe un făgaș artificial, pedagogizant. Cu orice preț și în orice moment, copilul trebuia să acumuleze cunoștințe. Și pentru că lui îi plăcea să citească, lectura a fost întrebuintă aproape totalmente în scopul de a-l instrui, fără ca el să bage de seamă. Cel puțin așa credeau urmașii lui Rousseau, și nicidecum copiii. Pe aceste baze a proliferat în Franța, în Anglia, în Germania o literatură moralizatoare, geograficizantă, gramaticalizantă, matematicizantă, care propovăduia bunele maniere, pietatea și sfioșenia prin exemplul unor personaje greu de imaginat ca reale. Sintem deja în epoca literaturii pentru copii; sint însă perfecționate nu mijloacele literare prin care aceste opere să devină mai plăcute copiilor, ci modalitățile prin care ele ar putea contribui mai eficient la maturizarea lor, la îndepărtarea de naturalul specific vârstei lor. Este literatura inițiată de o doamnă Leprince de Beaumont, de o contesă de Genlis, de mulțimea de institutoare aristocratice din Anglia și continuată pe scară industrială, sub diferite măști, pînă în zilele noastre. Căci nici pînă astăzi nu putem afirma că am scăpat totalmente de acele cărți călduțe, roze, scrise pe același calapod, de adulți care fie că n-au fost niciodată copii, fie că au uitat demult ce înseamnă copilăria, cărți în care unica grijă a autorului este de a face digerabil un conținut nu întotdeauna comestibil.

În 1850, John Newbery înființează la Londra „Juvenile Library“ — o librărie adăpostită în localul unei spișerii și trăind pe spezele ei, în care se vindeau cărți pentru copii. El a inaugurat era cărților bogat ilustrate, tipărite pe hîrtie lucioasă, cu marginile aurite și coperti groase.

3) Hazard, Paul. *Les livres, les enfants et les hommes*. Paris, Editions Contemporaines, Boivin, 1949, p. 25.

Tot în secolul al 18-lea apar primele reviste pentru copii, în același stil „elevat“, artificial.

Copiii s-au apărat împotriva acestei literaturi de oprimare a copilăriei fie neцитind-o, cu acea perfidă candoare proprie lor, fie uitînd-o repede.

În tot acest răstimp, au existat multe insule de literatură adevărată: frații Grimm, H. C. Andersen, Lewis Carroll, Mark Twain, R. L. Stevenson, Selma Lagerlöf, la noi Creangă, Ispirescu, Sadoveanu, care au înțeles că publicul lor este publicul cel mai inteligent, cel mai receptiv, dar și cel mai exigent posibil.

Astăzi, orice scriitor mare își are contribuția lui la dezvoltarea literaturii pentru copii, acest gen major și dificil al beletristicii. Premii literare naționale și internaționale încununază strădanile scriitorilor, milioane de ediții — pentru toate vîrstele, pentru toate gusturile, ilustrate de cei mai renumiți graficieni — fac mindria producției de tipar a fiecărei țări. Dilema nu mai este dacă pentru un mare literat este sau nu demn să scrie pentru copii, ci dacă copiilor le va fi sau nu pe plac opera scrisă de el.

Istoricul bibliotecilor pentru copii nu numără ani prea mulți: acestea sînt o creație a începutului de secol 19 și au văzut pentru prima dată lumina zilei în țări puternic industrializate. Prima bibliotecă publică pentru copii a fost creată în S.U.A. în anul 1803, în localitatea Salisbury, de către bibliotecarul Caleb Bingham. După anul 1876, data constituirii Asociației bibliotecarilor americani (ALA) și la stimularea acesteia, bibliotecile americane pentru copii au cunoscut o dezvoltare mai rapidă: sînt înființate secții de împrumut pentru copii pe lângă toate marile biblioteci, cărțile luate de micii cititori fiind trecute pe foaia de împrumut a părinților. Accentul se punea încă pe înzestrarea bibliotecilor școlare, către care se îndrepta toată atenția pedagogilor. Spre sfîrșitul secolului al 19-lea însă, ideea frecventării de către copii a unei instituții publice triumfă, este lansat termenul de bibliotecă pentru copii, munca cu cea mai tinără categorie de cititori devine o specialitate în biblioteconomie, iar în anul 1896 este introdusă în școliile de specialitate americane o pregătire diferențiată pentru cadrele de bibliotecari care lucrează cu copiii.

În Europa, primele biblioteci pentru copii iau ființă în Anglia — în 1892, de pildă, exista una la Nothingham; în forma lor actuală, ele s-au dezvoltat însă

după primul război mondial. În 1920, C. W. Berwick-Sayers schițează, într-o prelegere universitară devenită celebră, caracteristicile și cerințele bibliotecii moderne pentru copii. Și, cu această recunoaștere oficială, profesia de bibliotecar pentru copii își câștigă definitiv cătătenia în Marea Britanie. În anii '30, pregătirea diferențiată a cadrelor din bibliotecile pentru copii este un fapt implinit.

În țările scandinave, unitățile pentru copii cunosc o accentuată dezvoltare, pe linia inaugurată de americani, din primele decenii ale secolului 20.

În noaptea de 7 spre 8 noiembrie 1917, V. I. Lenin îi spunea lui Lunacearski: „Trebuie să reorganizăm bibliotecile”. Aceste instituții au stat din primul moment în atenția Puterii Sovietice, dezvoltarea lor concomitent cu învățământul fiind considerată ca o sarcină de prim ordin. Cu începere din anul 1918, N. K. Krupskaja se ocupă de organizarea editurilor pentru copii, atrăgând atenția scriitorilor asupra unui public necunoscut lor: copiii muncitorilor și ai țăranilor, cărora lectura trebuie să le completeze cunoștințele predate la școală: „Nu putem pretinde nici celei mai bune școli să dea copilului tot ce-i trebuie în viață. Oricît de perfecte ar fi programele școlare, ele dau foarte puțin. Copilul trebuie să-și completeze prin lectură personală cunoștințele pe care le-a dobîndit în școală”⁴⁾. Tot ea subliniază importanța bibliotecii ca instituție în viața copilului: „Este important ca, din mica copilărie, copilul să știe să folosească biblioteca publică, să împrumute cărți pentru citit...”⁵⁾. Sub îndrumarea ei directă, se înființează o editură pentru copii, iau naștere sute de biblioteci școlare, de secții pentru copii în bibliotecile publice. Maxim Gorki, de asemenea, contribuie substanțial la promovarea unei literaturi progresiste pentru copii și nu arareori donează personal din cărțile sale bibliotecilor pentru copii. Serviciul pentru copii devine o parte componentă, subînțeleasă a serviciilor unei biblioteci publice. Tot N. K. Krupskaja este cea care înființează, la începutul anilor '30, în cadrul Institutului superior de biblioteconomie din Moscova, catedra de biblioteci pentru copii și in-

troude noțiuni de servire a copiilor în școlile medii tehnice de pedagogi și bibliotecari.

În celelalte țări europene — Franța, Belgia, Cehoslovacia, Polonia etc. —, serviciile bibliotecare pentru copii se dezvoltă tot după primul război mondial și iau o amploare deosebită după cel de-al doilea război mondial. O dată cu dezvoltarea instituției în sine, profesia de bibliotecar pentru copii se afirmă tot mai viguros, cerind învățămînt specializat.

În țările socialiste, serviciile de biblioteci pentru copii s-au dezvoltat după anii '50 într-un cadru nou, creat de reorganizarea sistemului socialist de biblioteci.

Istoricul dezvoltării bibliotecilor pentru copii — școlare sau publice — din țara noastră a fost tratat cu deosebită competență în extenso în două studii destul de recent apărute⁶⁾ și de aceea nu vom insista asupra lui. Pentru plasare în epocă, vom reaminti doar că, potrivit acestor studii, apar în prima jumătate a secolului al 19-lea biblioteci școlare în orașe, că încă de la înființarea lor, în 1898, bibliotecile populare de stat includ în colecțiile lor — mai ales începînd cu 1903 — și cărți pentru copii, că în 1911 Apostol D. Culea tipărește o listă de 123 de titluri necesare bibliotecilor pentru copii — primul catalog tip al bibliotecilor pentru copii din țara noastră —, că în 1922 Casa școalelor și a culturii poporului redactează *Regulamentul și instrucțiunile pentru funcționarea bibliotecilor școlare și populare*, că în 1921 ia ființă la Cluj, pe lângă Biblioteca Universitară, prima bibliotecă publică pentru copii, urmată de înființarea, de către același entuziast Apostol D. Culea, a unei alte biblioteci publice pentru copii în București. Încercările de a lărgi rețeaua lor se lovesc permanent de greutăți materiale, de neînțelegerea autorităților. Abia în anii noștri, în anii socialismului, copilului i se pot garanta, teoretic și practic, drepturile pe care societatea i le datorează: frecventarea învățămîntului de toate gradele, accesul neîngrădit la cultură.

Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN

4) Krupskaja, N. K. *Despre literatura pentru copii și îndrumarea lecturii micilor cititori*. Articole și cuvîntări. Buc., Ministerul Culturii. Direcția generală a așezămintelor culturale, 1955, p. 40.

5) *Idem*, p. 45.

6) Stanclu, Ilie și Diaconescu, Viorica. *Apostol D. Culea, îndrumător al lecturii tîneretului*. În: *Limbă și literatură*, 12, 1966, p. 455—470. — Dima, Ileana. *Începuturile bibliotecilor pentru copii în România*. În: *Revista bibliotecilor*, 19, nr. 12, dec 1966, p. 731—734.

*Motanul Incălțat, acest teribil glob-trotter... Ilustrație de Gustave Doré la
Contes de Perrault. Paris, J. Hetzel, 1883.*

В честь 50-летия партии. (Подборка материалов посвященных 50-летию со дня основания Румынской коммунистической партии) 197

Иоана ТАУТУ: Опыт в филиалах. Система или ее применение применяется в румынии? 208

Дворжак ВЛАДЕСКУ: Что читает население городских предместий и окрестностей 211

George PLACINTA: Что и сколько читается в публичной городской районной библиотеке Бухареста. Исследование на основе читательских карточек 218

Помпилиу ТЕОДОР: Мир книг Самуила Микю (румынский историк и лингвист Трансильванский просветитель, один из корифеев Трансильванской школы). (1745—1806) 237

EXTRAIT DE SOMMAIRE

Les bibliothèques marquent l'anniversaire du parti (groupage de matériaux relatifs à la célébration d'un demi-siècle depuis la création de Parti Communiste Roumain) 197

Ioana TAUTU: De nouveni zin les filiales. Doit-on améliorer la système ou son application? 208

George VLĂDESCU: La lecture de la population des communes suburbaines et des quartiers périphériques des villes 211

Gheorghe PLACINTA: Que lit-on et combien lit-on dans une bibliothèque publique d'un quartier de Bucarest. (Recherche effectuée sur la base des fiches de lecteur) 218

Pompiiliu THEODOR: Le monde des livres de Samuil Micu, l'historien et linguiste roumain nationaliste de Transylvanie, l'un des fondateurs de l'École Transylvainne (n. 1745 — m. 1806) 237

SUMMARY EXCERPTS

In Honour of the Party's Anniversary (Materials on the celebration of the Romanian Communist Party's 50th Anniversary) 197

Ioana TAUTU: Again About Branch Libraries. Is the System or the Way It Is Applied to Be Improved? 208

George VLĂDESCU: What Do the Inhabitants of the Suburbs and Outlying Districts Read? 211

Gheorghe PLACINTA: What and How Much is Read at a Bucharest District Library (An investigation of the readers' cards) 218

Pompiiliu THEODOR: The World of Samuil Micu's Books (Transylvanian historian and linguist representative of the enlightenment and one of the outstanding leaders of the Transylvanian School). (Born 1745 — dead 1806) 237

REDACȚIA:

Str. Biserica Amzei nr. 5-7, sectorul 1, București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Dumitra BALĂEȘ, Virgil CANDEA, Ion CIOTLOȘ, Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN (redactor șef rubrică), Ștefan GRUIA (redactor șef), Alexandru IONĂSCU, Atanasie LĂPUȘ, Gheorghe MAXIN, Mészáros József, Anne-Marie MUIȘ (secretar de redacție), Constantin NEGULESCU, Gernot NEUBACHER, Nicolae ONIGA, Mihai PETRESCU, Angela POPESCU-BRADICENI, Dan SIMIONESCU

41 000